ביצה

תלמוד בבלי

תלמוד בבלי (ויקיטקסט), ברישיון CC BY-SA.
geulaquiz.com

דף ב עמוד א

מתני׳ **ביצה** שנולדה ביום טוב בית שמאי אומרים תאכל ובית הלל אומרים לא תאכל בית שמאי אומרים שאור בכזית וחמץ בככותבת ובית הלל אומרים זה וזה בכזית

השוחט חיה ועוף ביום טוב בית שמאי אומרים יחפור בדקר ויכסה ובית הלל אומרים לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה שאפר כירה מוכן הוא:

גמ׳ במאי עסקינן אילימא בתרנגולת העומדת לאכילה מאי טעמייהו דבית הלל אוכלא דאפרת הוא

אלא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים

מאי טעמייהו דבית שמאי מוקצה היא ומאי קושיא דלמא בית שמאי לית להו מוקצה

קא סלקא דעתין אפילו מאן דשרי במוקצה בנולד אסר מאי טעמייהו דבית שמאי

אמר רב נחמן לעולם בתרנגולת העומדת לגדל ביצים ודאית ליה מוקצה אית ליה נולד ודלית ליה מוקצה לית ליה נולד בית שמאי כרבי שמעון ובית הלל כרבי יהודה

ומי אמר רב נחמן הכי והתנן בית שמאי אומרים מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין ובית הלל אומרים מסלק את הטבלא כולה ומנערה

ואמר רב נחמן אנו אין לנו אלא בית שמאי כרבי יהודה ובית הלל כרבי שמעון

אמר לך רב נחמן גבי שבת דסתם לן תנא כרבי שמעון דתנן מחתכין את הדלועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים

מוקים לה לבית הלל כרבי שמעון אבל

דף ב עמוד ב

גבי יום טוב דסתם לן תנא כרבי יהודה דתנן אין מבקעין עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב מוקים לה לבית הלל כרבי יהודה

מכדי מאן סתמיה למתני׳ רבי מאי שנא בשבת דסתם לן כרבי שמעון ומאי שנא ביו״ט דסתם לן כרבי יהודה

אמרי שבת דחמירא ולא אתי לזלזולי בה סתם לן כרבי שמעון דמיקל יום טוב דקיל ואתי לזלזולי ביה סתם לן כרבי יהודה דמחמיר

במאי אוקימתא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים ומשום מוקצה אי הכי אדמפלגי בביצה לפלגו בתרנגולת

להודיעך כחן דבית שמאי דבנולד שרי

ולפלוגי בתרנגולת להודיעך כחן דבית הלל דבמוקצה אסרי וכי תימא כח דהתירא עדיף ונפלוג בתרוייהו

תרנגולת העומדת לגדל ביצים היא וביצתה בית שמאי אומרים תאכל ובית הלל אומרים לא תאכל

אלא אמר רבה לעולם בתרנגולת העומדת לאכילה וביום טוב שחל להיות אחר השבת עסקינן ומשום הכנה

וקסבר רבה כל ביצה דמתילדא האידנא מאתמול גמרה לה

ורבה לטעמיה דאמר רבה מאי דכתיב (שמות טז, ה) והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו חול מכין לשבת וחול מכין ליום טוב ואין יום טוב מכין לשבת ואין שבת מכינה ליום טוב

א״ל אביי אלא מעתה יום טוב בעלמא תשתרי גזרה משום יום טוב אחר השבת שבת דעלמא תשתרי גזרה משום שבת אחר יום טוב

ומי גזרינן והא תניא השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן ביום טוב ואם איתא ליגזר משום הנך דמתילדן ביומיהן

אמר ליה ביצים גמורות במעי אמן מילתא דלא שכיחא היא ומילתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן

רב יוסף אמר גזרה משום פירות הנושרין

א״ל אביי פירות הנושרין טעמא מאי

דף ג עמוד א

גזרה שמא יעלה ויתלוש היא גופה גזרה ואנן ניקום ונגזור גזרה לגזרה כולה חדא גזרה היא

רבי יצחק אמר גזרה משום משקין שזבו

אמר ליה אביי משקין שזבו טעמא מאי גזרה שמא יסחוט היא גופה גזרה ואנן ניקום ונגזור גזרה לגזרה כולה חדא גזרה היא

כולהו כרב נחמן לא אמרי כי קושיין כרבה נמי לא אמרי הכנה לית להו

אלא רב יוסף מאי טעמא לא אמר כרבי יצחק אמר לך ביצה אוכלא ופירות אוכלא לאפוקי משקין דלאו אוכלא

ורבי יצחק מאי טעמא לא אמר כרב יוסף אמר לך ביצה בלועה ומשקין בלועין לאפוקי פירות דמגלו וקיימו

ואף רבי יוחנן סבר גזרה משום משקין שזבו דרבי יוחנן רמי דרבי יהודה אדרבי יהודה ומשני

תנן אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין ואם יצאו מעצמן אסורין רבי יהודה אומר אם לאוכלין היוצא מהן מותר ואם למשקין היוצא מהן אסור

אלמא כל אוכלין לרבי יהודה אוכלא דאפרת הוא

ורמינהו ועוד אמר רבי יהודה מתנה אדם על כלכלה של פירות ביום טוב ראשון

ואוכלה בשני וכן ביצה שנולדה בראשון תאכל בשני

בשני אין בראשון לא ומשני רבי יוחנן מוחלפת השיטה

ומדקא מרמי להו אהדדי שמע מינה חד טעמא הוא

דף ג עמוד ב

רבינא אמר לעולם לא תיפוך ורבי יהודה לדבריהם דרבנן קאמר להו

לדידי אפילו בראשון נמי שריא דאוכלא דאפרת הוא אלא לדידכו אודו לי מיהת דבשני שריא דשתי קדושות הן ואמרי ליה רבנן לא קדושה אחת היא

רבינא בריה דרב עולא אמר הכא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים ורבי יהודה לטעמיה דאית ליה מוקצה

מיתיבי אחד ביצה שנולדה בשבת ואחד ביצה שנולדה ביום טוב אין מטלטלין אותה לא לכסות בה את הכלי ולא לסמוך בה כרעי המטה

אבל כופה עליה את הכלי בשביל שלא תשבר וספיקא אסורה ואם נתערבה באלף כולן אסורות

בשלמא לרבה דאמר משום הכנה הוי ספיקא דאורייתא וכל ספיקא דאורייתא לחומרא

אלא לרב יוסף ולרבי יצחק דאמרי משום גזרה ספיקא דרבנן היא וכל ספיקא דרבנן לקולא

(א״ל) סיפא אתאן לספק טרפה

אי הכי אימא סיפא נתערבה באלף כולן אסורות אי אמרת בשלמא ספק יו״ט ספק חול הוי דבר שיש לו מתירין וכל דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל

אלא אי אמרת ספק טרפה דבר שאין לו מתירין היא ותבטל ברובא

וכי תימא ביצה חשובה ולא בטלה הניחא למאן דאמר כל שדרכו לימנות שנינו

אלא למאן דאמר את שדרכו לימנות שנינו מאי איכא למימר

דתנן מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו נתערבו באחרות ואחרות באחרות כולן ידלקו דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יעלו באחת ומאתים שהיה רבי מאיר אומר את שדרכו למנות מקדש וחכמים אומרים אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד רבי עקיבא אומר שבעה ואלו הן אגוזי פרך ורמוני באדן וחביות סתומות וחלפי תרדין וקלחי כרוב ודלעת יונית רבי עקיבא מוסיף אף ככרות של בעל הבית

הראוי לערלה ערלה הראוי לכלאי הכרם כלאי הכרם ואתמר עלה רבי יוחנן אמר את שדרכו למנות שנינו ורבי שמעון בן לקיש אמר כל שדרכו למנות שנינו

הניחא לרבי שמעון בן לקיש אלא לרבי יוחנן מאי איכא למימר

אמר רב פפא האי תנא תנא דליטרא קציעות הוא דאמר כל דבר שבמנין אפילו בדרבנן לא בטיל וכל שכן בדאורייתא

דתנן ליטרא קציעות שדרסה על פי עגול ואינו יודע באיזה עגול דרסה על פי חבית ואינו יודע באיזו חבית דרסה על פי כורת ואינו יודע באיזו כורת דרסה רבי מאיר אומר רבי אליעזר

דף ד עמוד א

אומר רואין את העליונות כאילו הן פרודות והתחתונות מעלות את העליונות

רבי יהושע אומר אם יש שם מאה פומין יעלו ואם לאו הפומין אסורין והשולים מותרין

רבי יהודה אומר רבי אליעזר אומר אם יש שם מאה פומין יעלו ואם לאו הפומין אסורין והשולים מותרין רבי יהושע אומר אפילו יש שם שלש מאות פומין לא יעלו

דרסה בעגול ואינו יודע באיזה עגול דרסה דברי הכל יעלו דברי הכל היינו פלוגתייהו

אמר רב פפא הכי קאמר דרסה בעגול ואינו יודע באיזה מקום עגול דרסה אי לצפונה אי לדרומה דברי הכל יעלו

רב אשי אמר לעולם ספק יום טוב ספק חול הוי דבר שיש לו מתירין וכל דבר שיש לו מתירין אפילו בדרבנן לא בטיל

תניא אחרים אומרים משום רבי אליעזר ביצה תאכל היא ואמה במאי עסקינן אילימא בתרנגולת העומדת לאכילה פשיטה דהיא ואמה שריא אלא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים היא ואמה אסורה א״ר זירא תאכל אגב אמה

היכי דמי אמר אביי כגון שלקחה סתם נשחטה הוברה דלאכילה עומדת לא נשחטה הוברה דלגדל ביצים עומדת

רב מרי אמר גוזמא קתני דתניא אחרים אומרים משום רבי אליעזר ביצה תאכל היא ואמה ואפרוח וקליפתו

מאי קליפתו אילימא קליפה ממש קליפה בת אכילה היא אלא אפרוח בקליפתו עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר בן יעקב אלא היכא דיצא לאויר העולם אבל היכא דלא יצא לאויר העולם לא פליגי

אלא אפרוח וקליפתו גוזמא הכא נמי תאכל היא ואמה גוזמא

אתמר שבת ויום טוב רב אמר נולדה בזה אסורה בזה ורבי יוחנן אמר נולדה בזה מותרת בזה נימא קסבר רב קדושה אחת היא

והאמר רב הלכה כארבעה זקנים ואליבא דרבי אליעזר דאמר שתי קדושות הן

אלא הכא בהכנה דרבה קמיפלגי רב אית ליה הכנה דרבה ורבי יוחנן לית ליה הכנה דרבה

כתנאי נולדה בשבת תאכל ביום טוב ביום טוב תאכל בשבת רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר עדיין היא מחלוקת שבית שמאי אומרים תאכל ובית הלל אומרים לא תאכל

אושפיזכניה דרב אדא בר אהבה הוו ליה הנך ביצים מיו״ט לשבת אתא לקמיה אמר ליה מאי לאטווינהו האידנא וניכלינהו למחר

א״ל מאי דעתיך רב ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן אפילו רבי יוחנן לא קא שרי אלא לגומעה למחר אבל ביומיה לא

והתניא אחת ביצה שנולדה בשבת ואחת ביצה שנולדה ביום טוב אין מטלטלין אותה לא לכסות בה את הכלי ולא לסמוך בה כרעי המטה

אושפיזכניה דרב פפא ואמרי לה ההוא גברא דאתא לקמיה דרב פפא הוו ליה הנך ביצים משבת ליום טוב אתא לקמיה אמר ליה מהו למכלינהו למחר אמר ליה זיל האידנא ותא למחר דרב לא מוקי אמורא עלויה מיומא טבא לחבריה משום שכרות

כי אתא למחר אמר ליה

דף ד עמוד ב

איכו השתא אשתלאי ואמרי לך רב ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן הא אמר רבא הלכתא כותיה דרב בהני תלת בין לקולא בין לחומרא

אמר רבי יוחנן עצים שנשרו מן הדקל בשבת אסור להסיקן ביום טוב ואל תשיבני ביצה מאי טעמא ביצה משום דביומא נמי חזיא לגומעה ולא קא שרי לה עד למחר מידע ידיע דבת יומא אסורה עצים דלא חזו ליומייהו אי שרי להו למחר אתי למימר ביומייהו נמי שרו ואתמול משום שבת הוא דלא חזו להסקה

אמר רב מתנה עצים שנשרו מן הדקל לתוך התנור ביום טוב מרבה עליהם עצים מוכנים ומסיקן והא קא מהפך באיסורא כיון דרובא דהיתרא נינהו כי קא מהפך בהיתרא קא מהפך

והא קא מבטל איסורא לכתחלה ותנן אין מבטלין איסור לכתחלה הני מילי בדאורייתא אבל בדרבנן מבטלין

ולרב אשי דאמר כל דבר שיש לו מתירין אפילו בדרבנן לא בטיל מאי איכא למימר הני מילי היכא דאיתיה לאיסורא בעיניה הכא מקלא קלי איסורא

אתמר שני ימים טובים של גליות רב אמר נולדה בזה מותרת בזה ורב אסי אמר נולדה בזה אסורה בזה

לימא קא סבר רב אסי קדושה אחת היא והא רב אסי מבדיל מיומא טבא לחבריה

רב אסי ספוקי מספקא ליה ועביד הכא לחומרא והכא לחומרא

אמר ר׳ זירא כותיה דרב אסי מסתברא דהאידנא ידעינן בקביעא דירחא וקא עבדינן תרי יומי

אמר אביי כותיה דרב מסתברא דתנן בראשונה היו משיאין משואות משקלקלו הכותים התקינו שיהו שלוחין יוצאין

ואילו בטלו כותים עבדינן חד יומא והיכא דמטו שלוחין עבדינן חד יומא

והשתא דידעינן בקביעא דירחא מאי טעמא עבדינן תרי יומי משום דשלחו מתם הזהרו במנהג אבותיכם בידיכם זמנין דגזרו המלכות גזרה ואתי לאקלקולי

אתמר שני ימים טובים של ראש השנה רב ושמואל דאמרי תרוייהו נולדה בזה אסורה בזה דתנן בראשונה היו מקבלין עדות החדש כל היום (כולו) פעם אחת נשתהו העדים לבא

דף ה עמוד א

ונתקלקלו הלוים בשיר התקינו שלא יהו מקבלים את העדים אלא עד המנחה

ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה נוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש

אמר רבה מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה מותרת דתנן משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו מקבלין עדות החדש כל היום

א״ל אביי והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו ביצה אסורה א״ל אמינא לך אנא רבן יוחנן בן זכאי ואת אמרת לי רב ושמואל

ולרב ושמואל קשיא מתניתין לא קשיא הא לן והא להו

ורב יוסף אמר אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה אסורה מ״ט הוי דבר שבמנין וכל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו

אמר רב יוסף מנא אמינא לה דכתיב (דברים ה, ל) לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואומר (שמות יט, יג) במשוך היובל המה יעלו בהר

(ותניא) כרם רבעי היה עולה לירושלים מהלך יום אחד לכל צד וזו היא תחומה (עלת) מן (הצפון) ועקרבת מן (הדרום) לוד מן המערב וירדן מן המזרח

ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה א״ר יוחנן מה טעם כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות

ותניא כרם רבעי היה לו לר׳ אליעזר במזרח לוד בצד כפר טבי

דף ה עמוד ב

ובקש להפקירו לעניים אמרו לו תלמידיו רבי כבר נמנו עליך חבריך והתירוהו מאן חבריך רבן יוחנן בן זכאי

טעמא דנמנו הא לא נמנו לא

מאי ואומר ה״ק מכדי כתיב (שמות יט, טו) היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה (דברים ה, ל) לך אמור להם שובו לכם לאהליכם למה לי שמע מינה כל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו

וכי תימא למצות עונה הוא דאתא ת״ש (שמות יט, יג) במשוך היובל המה יעלו בהר

מכדי כתיב (שמות לד, ג) גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא במשוך היובל למה לי שמע מינה דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו

וכי תימא הני מילי בדאורייתא אבל בדרבנן לא ת״ש כרם רבעי והא כרם רבעי דרבנן וקאמרי ליה כבר נמנו עליך חבריך והתירוהו

וכי תימא ביצה נמי אמנו עלה רבן יוחנן בן זכאי ושריוה כי אמנו אעדות אביצה לא אמנו

א״ל אביי אטו ביצה במנין מי הואי ביצה בעדות תליא מלתא אתסר עדות אתסר ביצה אשתרי עדות אשתרי ביצה

רב אדא ורב שלמן תרוייהו מבי כלוחית אמרי אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה אסורה מ״ט מהרה יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו ביצה ביום טוב שני השתא נמי ניכול ולא ידעי דאשתקד שתי קדושות הן והשתא קדושה אחת היא

אי הכי עדות נמי לא נקבל מ״ט מהרה יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד מי לא קבלנו עדות החדש כל היום כולו השתא נמי נקבל

הכי השתא התם עדות מסורה לב״ד ביצה לכל מסורה

רבא אמר אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה אסורה מי לא מודה רבן יוחנן בן זכאי שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה שנוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש

ואמר רבא הלכתא כותיה דרב בהני תלת בין לקולא בין לחומרא

דף ו עמוד א

אמר רבא מת ביום טוב ראשון יתעסקו בו עממים מת ביו״ט שני יתעסקו בו ישראל ואפילו בשני ימים טובים של ר״ה מה שאין כן בביצה

נהרדעי אמרי אף בביצה דמה דעתיך דלמא מעברי ליה לאלול הא אמר רב חיננא בר כהנא אמר רב מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר

אמר מר זוטרא לא אמרן אלא דאשתהי אבל לא אשתהי משהינן ליה

רב אשי אמר אע״ג דלא אשתהי נמי לא משהינן ליה מ״ט יום טוב שני לגבי מת כחול שויוה רבנן אפילו למיגז ליה גלימא ולמיגז ליה אסא

אמר רבינא והאידנא דאיכא חברי חיישינן

רבינא הוה יתיב קמיה דרב (אסי) בשני ימים טובים של ראש השנה חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציב מר א״ל דלא אותיבי עירובי תבשילין

אמר ליה ולותיב מר האידנא מי לא אמר רבא מניח אדם עירובי תבשילין מיו״ט לחבירו ומתנה

אמר ליה אימר דאמר רבא בשני ימים טובים של גליות בשני ימים טובים של ראש השנה מי אמר

והא אמרי נהרדעי אף ביצה מותרת אמר ליה רב מרדכי בפירוש אמר לי מר דלא סבר להא דנהרדעי

אתמר אפרוח שנולד ביום טוב רב אמר אסור ושמואל ואיתימא ר׳ יוחנן אמר מותר רב אמר אסור מוקצה הוא ושמואל ואיתימא ר׳ יוחנן אמר מותר הואיל ומתיר עצמו בשחיטה

אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב וכי מה בין זה לעגל שנולד ביום טוב אמר להו הואיל ומוכן אגב אמו בשחיטה

ומה בין זה לעגל שנולד מן הטרפה שתיק רב

אמר רבה ואיתימא רב יוסף מ״ט שתיק רב לימא להו הואיל ומוכן אגב אמו לכלבים

אמר ליה אביי

דף ו עמוד ב

השתא מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים דתנן מחתכין את הדלועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים רבי יהודה אומר אם לא היתה נבלה מערב שבת אסורה לפי שאינה מן המוכן מוכן לכלבים הוי מוכן לאדם

אמר ליה אין מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים דמאי דחזי ליה לאיניש לא שדי ליה לכלבים מוכן לכלבים הוי מוכן לאדם דדעתיה דאיניש אכל מידי דחזי ליה

תניא כותיה דרב תניא כותיה דשמואל ואיתימא ר׳ יוחנן

תניא כותיה דרב עגל שנולד ביו״ט מותר אפרוח שנולד ביום טוב אסור ומה הפרש בין זה לזה זה מוכן אגב אמו בשחיטה וזה אינו מוכן אגב אמו

תניא כותיה דשמואל ואיתימא רבי יוחנן עגל שנולד ביום טוב מותר ואפרוח שנולד ביו״ט מותר מאי טעמא זה מוכן אגב אמו וזה מתיר עצמו בשחיטה

תנו רבנן אפרוח שנולד ביום טוב אסור רבי אליעזר בן יעקב אומר אף בחול אסור לפי שלא נתפתחו עיניו

כמאן אזלא הא דתניא (ויקרא יא, מב) לכל השרץ השורץ על הארץ לרבות אפרוחים שלא נתפתחו עיניהם כמאן כר׳ אליעזר בן יעקב

אמר רב הונא אמר רב ביצה עם יציאתה נגמרה מאי עם יציאתה נגמרה אילימא עם יציאתה נגמרה ומותרת לאכלה בחלב הא במעי אמה אסורה לאכלה בחלב והתניא השוחט את התרנגולת ומצא בא ביצים גמורות מותרות לאכלן בחלב

אלא עם יציאתה נגמרה ומותרת לאוכלה ביום טוב הא במעי אמה אסורה לאכלה ביום טוב והא תניא השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן ביום טוב

וכי תימא קמ״ל בברייתא מאי דלא אשמעינן במתניתין הא נמי תנינא ביצה שנולדה ביו״ט ב״ש אומרים תאכל וב״ה אומרים לא תאכל ועד כאן לא פליגי ב״ש וב״ה אלא בנולדה אבל במעי אמן דברי הכל שריין

וכי תימא בית הלל אפילו במעי אמן נמי אסרי והא דקתני נולדה להודיעך כחן דב״ש דאפילו נולדה נמי שרו אלא הא דתניא השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן ביום טוב מני לא ב״ש ולא ב״ה

אלא עם יציאתה נגמרה ומגדלת אפרוחים במעי אמה אינה מגדלת אפרוחים למאי נפקא מינה למקח וממכר כי ההוא דאמר להו ביעי

דף ז עמוד א

דפחיא למאן יהבו ליה ביעי דשחוטה אתא לקמיה דרבי אמי אמר להו מקח טעות הוא והדר

פשיטא מהו דתימא האי לאכילה קא בעי להו והאי דקאמר דפחיא משום דצריבן למאי נפקא מינה למיתבה ליה ביני ביני קמ״ל

ההוא דאמר להו ביעי דדכרא למאן ביעי דדכרא למאן יהבו ליה ביעי דספנא מארעא אתא לקמיה דרבי אמי אמר להו מקח טעות הוא והדר

פשיטא מהו דתימא האי לאכילה קא בעי להו והאי דקאמר דדכרא משום דשמינן טפי למאי נפקא מינה למיתבא ליה ביני ביני קמ״ל

ואי בעית אימא מאי עם יציאתה נגמרה עם יציאת רובה נגמרה וכדרבי יוחנן דא״ר יוחנן ביצה שיצאה רובה מערב יום טוב וחזרה מותרת לאכלה ביום טוב

ואיכא דאמר מאי עם יציאתה נגמרה עם יציאת כולה נגמרה עם יציאת כולה אין אבל רובה לא ולאפוקי מדר׳ יוחנן

גופא השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן בחלב ר׳ יעקב אומר אם היו מעורות בגידין אסורות

מאן תנא להא דת״ר האוכל מנבלת עוף טהור מן השלל של ביצים מן העצמות ומן הגידין ומן הבשר שנתלש מן החי טהור

מן האשכול של ביצים מן הקורקבן ובני מעיין או שהמחה את החלב וגמעו טמא

מאן תנא מן השלל של ביצים טהור אמר רב יוסף דלא כרבי יעקב דאי כר׳ יעקב האמר אם היו מעורות בגידין אסורות

אמר ליה אביי ממאי דלמא עד כאן לא קאמר רבי יעקב התם אלא לענין אסורא אבל לענין טומאה לא

וכי תימא לענין טומאה נמי נגזור אפושי טומאה הוא ואפושי טומאה מדרבנן לא מפשינן

ואיכא דאמרי מאן תנא מן האשכול של ביצים טמא אמר רב יוסף ר׳ יעקב היא דאמר אם היו מעורות בגידין אסורות א״ל אביי ממאי דאשכול מהנך דתליא באשכול דלמא אשכול גופיה

וכי תימא אשכול גופיה מאי למימרא מידי דהוה אקורקבן ובני מעיין דאע״ג דבשר נינהו כיון דאיכא אינשי דלא אכלי איצטריך לאשמועינן הכא נמי כיון דאיכא אינשי דלא אכלי איצטריך לאשמועינן

ת״ר כל שתשמישו ביום נולד ביום כל שתשמישו בלילה נולד בלילה כל שתשמישו בין ביום ובין בלילה נולד בין ביום ובין בלילה כל שתשמישו ביום נולד ביום זו תרנגולת כל שתשמישו בלילה נולד בלילה זו עטלף כל שתשמישו בין ביום ובין בלילה אדם וכל דדמי ליה

אמר מר כל שתשמישו ביום נולד ביום זו תרנגולת למאי נפקא מינה לכדרב מרי בריה דרב כהנא דאמר רב מרי בריה דרב כהנא בדק בקנה של תרנגולין מערב יום טוב ולא מצא בה ביצה ולמחר השכים ומצא בה ביצה מותרת

והלא בדק אימר לא בדק יפה יפה ואפילו בדק יפה אימר יצתה רובה וחזרה הואי וכדר׳ יוחנן

איני והא אמר ר׳ יוסי בן שאול אמר רב בדק בקנה של תרנגולת מערב יו״ט ולא מצא בה ביצה ולמחר השכים ומצא בה ביצה אסורה התם בדספנא מארעא

אי הכי דרב מרי נמי אימא מארעא ספנא בדאיכא זכר בהדה בדאיכא זכר נמי אימא מארעא ספנא אמר רבינא גמירי כל היכא דאיכא זכר לא ספנא מארעא

ועד כמה אמר רב גמדא משמיה דרב כל היכא

דף ז עמוד ב

דשמעה קליה ביממא

עבד רב מרי עובדא עד שתין בתי

ואי איכא נהרא לא עברא ואי איכא מברא עברא ואי איכא מיצרא לא עברא הוה עובדא ועברא אמיצרא

במאי אוקימתא בדספנא מארעא מאי איריא בדק כי לא בדק נמי

כי לא בדק אימא מאתמול הואי אי הכי כי בדק נמי אימא יצתה רובה וחזרה היא וכדר׳ יוחנן דרבי יוחנן לא שכיח

ואמר רבי יוסי בן שאול אמר רב האי תומא שחיקא סכנתא לגלויא:

בית שמאי אומרים שאור בכזית:

מאי טעמייהו דב"ש א"כ לכתוב רחמנא חמץ ולא בעי שאור ואנא אמינא ומה חמץ שאין חמוצו קשה בכזית שאור שחמוצו קשה לא כל שכן שאור דכתב רחמנא למה לי לומר לך שיעורו של זה לא כשיעורו של זה

ובית הלל צריכי דאי כתב רחמנא שאור הוה אמינא משום דחמוצו קשה אבל חמץ דאין חמוצו קשה אימא לא צריכא

ואי כתב רחמנא חמץ משום דראוי לאכילה אבל שאור שאין ראוי לאכילה אימא לא צריכא

ובית שמאי לית להו דרבי זירא דאמר רבי זירא פתח הכתוב בשאור וסיים בחמץ לומר לך זהו שאור זהו חמץ

לענין אכילה כולי עלמא לא פליגי כי פליגי לענין ביעור בית שמאי סברי לא ילפינן ביעור מאכילה ובית הלל סברי ילפינן ביעור מאכילה

אתמר נמי א"ר יוסי בר חנינא מחלוקת לענין ביעור אבל לענין אכילה דברי הכל זה וזה בכזית

תניא נמי הכי (שמות יג, ז) ולא יראה לך (שאור) ולא יראה לך (חמץ) זהו מחלוקת שבין בית שמאי וב"ה שב"ש אומרים שאור בכזית וחמץ בככותבת וב"ה אומרים זה וזה בכזית:

השוחט חיה ועוף ביו"ט וכו':

השוחט דיעבד אין לכתחלה לא אימא סיפא וב"ה אומרים לא ישחוט מכלל דת"ק סבר ישחוט

הא לא קשיא לא ישחוט ויכסה קאמר

אימא סיפא ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה מכלל דרישא לאו דיעבד הוא

אמר רבה הכי קאמר השוחט שבא לימלך כיצד אומר לו ב"ש אומרים אומר לו שחוט חפור וכסה ובית הלל אומרים לא ישחוט אא"כ היה לו עפר מוכן מבעוד יום

רב יוסף אמר ה"ק השוחט שבא להמלך כיצד אומר לו ב"ש אומרים אומר לו לך חפור שחוט וכסה וב"ה אומרים לא ישחוט אא"כ היה לו עפר מוכן מבעוד יום

א"ל אביי לרב יוסף לימא מר ורבה בדרבי זירא אמר רב קא מפלגיתו דא"ר זירא אמר רב השוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה שנאמר (ויקרא יז, יג) ושפך את דמו וכסהו בעפר עפר לא נאמר אלא בעפר מלמד שהשוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה

דמר אית ליה דרבי זירא ורבה לית ליה דרבי זירא

א"ל בין לדידי בין לרבה אית לן דרבי זירא והכא בהא קא מפלגינן רבה סבר אי איכא עפר למטה אין אי לא לא חיישינן דלמא ממליך ולא שחיט ולדידי (אדרבה) הא עדיפא דאי לא שרית ליה אתי לאמנועי משמחת יום טוב:

ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה: אמר רבי זריקא אמר רב יהודה והוא שיש לו דקר נעוץ מבעוד יום והא קא עביד כתישה אמר רב חייא בר אשי אמר רב

דף ח עמוד א

בעפר תיחוח

והא קא עביד גומא כדר' אבא דאמר ר' אבא החופר גומא בשבת ואינו צריך אלא לעפרה פטור עליה:

שאפר כירה מוכן הוא: אפר כירה מאן דכר שמיה אמר רבה הכי קאמר ואפר כירה מוכן הוא

אמר רב יהודה אמר רב לא שנו אלא שהוסק מערב יו"ט אבל הוסק ביום טוב אסור ואם ראוי לצלות בו ביצה מותר

תניא נמי הכי כשאמרו אפר כירה מוכן הוא לא אמרו אלא שהוסק מערב יו״ט אבל הוסק ביום טוב אסור ואם ראוי לצלות בו ביצה מותר

הכניס עפר לגנתו ולחורבתו מותר לכסות בו ואמר רב יהודה מכניס אדם מלא קופתו עפר ועושה בה כל צרכו

דרש מר זוטרא משמיה דמר זוטרא רבה והוא שייחד לו קרן זוית

מיתיבי כוי אין שוחטין אותו ביו״ט ואם שחטו אין מכסין את דמו ואי איתא לכסייה כדרב יהודה

ולטעמיך לכסייה באפר כירה או בדקר נעוץ אלא דלית ליה הכא נמי דלית ליה

אי הכי מאי איריא ספק אפילו ודאי נמי לא

לא מבעיא קאמר לא מבעיא ודאי דלא לשחוט אבל ספק אימא משום שמחת יו״ט לשחוט ולא לכסייה קמ״ל

דף ח עמוד ב

והא מדקתני סיפא ואם שחטו אין מכסין את דמו מכלל (דרישא) בדאית ליה עסקינן

אלא אמר רבה אפר כירה מוכן לודאי ואין מוכן לספק

לספק מאי טעמא לא דקא עביד גומא ודאי נמי קא עביד גומא אלא כדר׳ אבא הכא נמי כדר׳ אבא

אלא ספק מאי טעמא דלמא עביד כתישה ודאי נמי נגזור משום כתישה ודאי כי קא עביד כתישה אתי עשה ודחי את לא תעשה

אימר דאמרינן אתי עשה ודחי את לא תעשה כגון מילה בצרעת א״נ סדין בציצית

דבעידנא דקא מעקר לאו קא מוקים לעשה הכא בעידנא דקא מעקר לאו לא מוקים עשה הא לא קשיא דבהדי דכתיש קא מכסי

סוף סוף יום טוב עשה ולא תעשה הוא ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה

אלא אמר רבא אפר כירה דעתו לודאי ואין דעתו לספק

ואזדא רבא לטעמיה דאמר רבא הכניס עפר לכסות בו צואה מותר לכסות בו דם צפור דם צפור אסור לכסות בו צואה

נהרבלאי אמרי אפילו הכניס עפר לכסות בו דם צפור מותר לכסות בו צואה

אמרי במערבא פליגי בה ר׳ יוסי בר חמא ור׳ זירא ואמרי לה רבא בריה דרב יוסף בר חמא ור׳ זירא חד אמר כוי הרי הוא כצואה וחד אמר כוי אינו כצואה

תסתיים דרבא הוא דאמר כוי הרי הוא כצואה דאמר רבא הכניס עפר לכסות בו צואה מותר לכסות בו דם צפור דם צפור אסור לכסות בו צואה תסתיים

רמי בריה דרב ייבא אמר כוי היינו טעמא דלא מכסינן גזירה משום התרת חלבו

אי הכי אפילו בחול נמי בחול אמרי לנקר חצרו הוא צריך

שחט באשפה מאי איכא למימר בא לימלך מאי איכא למימר

אלא בחול [אי נמי] מספקא אמרי ליה רבנן זיל טרח וכסי ביום טוב אי מספקא מי אמרי ליה רבנן זיל טרח וכסי

תני רבי זירא לא כוי בלבד אמרו אלא אפילו שחט בהמה חיה ועוף ונתערבו דמן זה בזה אסור לכסותו ביום טוב

אמר רבי יוסי בר יאסיניאה לא שנו אלא שאין יכול לכסותו בדקירה אחת אבל יכול לכסותו בדקירה אחת מותר

פשיטא מהו דתימא נגזר דקירה אחת אטו שתי דקירות קמ״ל

אמר) רבה שחט צפור מערב יו״ט אין מכסין אותו ביו״ט

דף ט עמוד א

גלגל עיסה מערב יום טוב מפריש ממנה חלתה ביום טוב אבוה דשמואל אמר אפילו גלגל עיסה מערב יום טוב אין מפריש ממנה חלתה ביום טוב

לימא פליגא דשמואל אדאבוה (דשמואל) דאמר שמואל חלת חוצה לארץ אוכל והולך ואח״כ מפריש

אמר רבא מי לא מודה שמואל שאם קרא עליה שם שאסורה לזרים:

מתני׳ בית שמאי אומרים אין מוליכין את הסולם משובך לשובך אבל מטהו מחלון לחלון ובית הלל מתירין:

גמ׳ אמר רב חנן בר אמי מחלוקת ברשות הרבים דבית שמאי סברי הרואה אומר להטיח גגו הוא צריך ובית הלל סברי שובכו מוכיח עליו אבל ברשות היחיד דברי הכל מותר

איני והא אמר רב יהודה אמר רב כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור תנאי היא דתניא שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם רבי (אליעזר) ורבי שמעון אוסרין

איכא דאמרי אמר רב חנן בר אמי מחלוקת ברשות היחיד דבית שמאי אית להו דרב יהודה אמר רב ובית הלל לית להו דרב יהודה אמר רב אבל ברשות הרבים דברי הכל אסור

לימא רב דאמר כבית שמאי

תנאי היא דתניא שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם רבי (אליעזר) ורבי שמעון אוסרין

דף ט עמוד ב

מתניתין דלא כי האי תנא דתניא אמר רבי שמעון בן אלעזר מודים ב״ש וב״ה שמוליכין את הסולם משובך לשובך לא נחלקו אלא להחזיר שב״ש אומרים אין מחזירין וב״ה אומרים אף מחזירין

אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בסולם של שובך אבל בסולם של עליה דברי הכל אסור ר׳ דוסא אומר מטהו מחלון לחלון אחרים אומרים משום רבי דוסא אף מדדין בו

בני רבי חייא נפוק לקרייתא כי אתו אמר להו אבוהון כלום מעשה בא לידכם אמרו לו סולם בא לידינו והתרנוהו אמר להם צאו ואסרו מה שהתרתם

אינהו סבור מדקא אמר רבי יהודה בסולם של עליה לא פליגי מכלל דתנא קמא סבר פליגי ולא היא רבי יהודה טעמיה דתנא קמא קא מפרש

ממאי מדקתני מוליכין את הסולם משובך לשובך ואי סלקא דעתך בסולם של עליה פליגי האי מוליכין את הסולם משובך לשובך מוליכין את הסולם לשובך מבעי ליה אלא לאו הכי קאמר של שובך אין של עליה לא

ואידך מי קתני סולם של שובך משובך לשובך קתני ואפי׳ לכמה שובכין

איכא דאמרי אמרו לו הטוי סולם של עליה בא לידינו והתרנוהו אמר להם צאו ואסרו מה שהתרתם אינהו סבור מאי דקא אסר תנא קמא קא שרי רבי דוסא ולא היא מאי דקא שרי תנא קמא קא אסר רבי דוסא:

אבל מטהו מחלון לחלון וכו׳: אלמא גבי שמחת יו״ט ב״ש לחומרא וב״ה לקולא

ורמינהי השוחט חיה ועוף ביום טוב ב״ש אומרים יחפור בדקר ויכסה וב״ה אומרים לא ישחוט אא״כ היה לו עפר מוכן מבעוד יום

אמר רבי יוחנן מוחלפת השיטה ממאי דלמא עד כאן לא קאמרי ב״ש התם אלא היכא דאיכא דקר נעוץ אבל היכא דליכא דקר נעוץ לא

ואי נמי עד כאן לא קאמרי בית הלל הכא אלא דשובכו מוכיח עליו אבל התם לא

אלא אי קשיא הא קשיא בית שמאי אומרים לא יטול אלא אם כן נענע מבעוד יום וב״ה אומרים עומד ואומר זה וזה אני נוטל

אלמא גבי שמחת יו״ט ב״ש לחומרא וב״ה לקולא ורמינהי השוחט חיה ועוף ביו״ט אמר רבי יוחנן מוחלפת השיטה

ודלמא לא היא עד כאן לא אמרי ב״ש אלא היכא דאיכא דקר נעוץ

דף י עמוד א

אבל היכא דליכא דקר נעוץ לא אי נמי עד כאן לא קאמרי בית הלל הכא אלא כיון דמוקצה הוא בעומד ואומר זה וזה אני נוטל סגי אבל התם לא

אלא אי קשיא הא קשיא בית שמאי אומרים אין נוטלין את העלי לקצב עליו בשר ובית הלל מתירין אלמא גבי שמחת יום טוב בית שמאי לחומרא ובית הלל לקולא ורמינהי השוחט חיה ועוף בית שמאי וכולי אמר רבי יוחנן מוחלפת השיטה

ממאי דלמא לא היא עד כאן לא קאמרי בית שמאי התם אלא היכא דאיכא דקר נעוץ אבל היכא דליכא דקר נעוץ לא אי נמי עד כאן לא קאמרי בית הלל הכא אלא דאיכא תורת כלי עליו אבל התם לא

אלא אי קשיא הא קשיא בית שמאי אומרים אין נותנין את העור לפני הדורסן ולא יגביהנו אלא אם כן יש עליו כזית בשר ובית הלל מתירין

אלמא גבי שמחת יום טוב בית שמאי לחומרא ובית הלל לקולא ורמינהי השוחט חיה ועוף ביום טוב וכולי אמר רבי יוחנן מוחלפת השיטה

ממאי דלמא לא היא עד כאן לא קאמרי בית שמאי התם אלא היכא דאיכא דקר נעוץ אבל היכא דליכא דקר נעוץ לא אי נמי עד כאן לא קאמרי בית הלל הכא אלא דחזי למזגא עלויה אבל התם לא

אלא אי קשיא הא קשיא בית שמאי אומרים אין מסלקין את התריסין ביום טוב ובית הלל מתירין אף להחזיר אלמא גבי שמחת יום טוב בית שמאי לחומרא ובית הלל לקולא ורמינהי השוחט חיה ועוף ביום טוב וכולי

בשלמא בית שמאי אבית שמאי לא קשיא התם דאיכא דקר נעוץ הכא ליכא דקר נעוץ אלא בית הלל אבית הלל קשיא

אמר רבי יוחנן מוחלפת השיטה (אי נמי) עד כאן לא קאמרי בית הלל הכא אלא משום דאין בנין בכלים ואין סתירה בכלים אבל התם לא:

מתני׳ בית שמאי אומרים לא יטול אלא אם כן נענע מבעוד יום ובית הלל אומרים עומד ואומר זה וזה אני נוטל:

גמ׳ אמר רב חנן בר אמי מחלוקת בבריכה ראשונה דבית שמאי סברי גזרינן דלמא אתי לאמלוכי

ובית הלל סברי לא גזרינן אבל בבריכה שניה דברי הכל בעומד ואומר זה וזה אני נוטל סגיא

ובית הלל למה ליה למימר זה וזה אני נוטל לימא מכאן אני נוטל למחר

וכי תימא בית הלל לית להו ברירה והתנן המת בבית ולו פתחים הרבה כולן טמאים

נפתח אחד מהן הוא טמא וכולן טהורין חשב להוציאו באחד מהן או בחלון שיש בו ארבעה על ארבעה מצלת על כל הפתחים כולן

בית שמאי אומרים והוא שחשב להוציאו עד שלא ימות המת ובית הלל אומרים אף משימות המת

הא אתמר עלה אמר רבה לטהר את הפתחים מכאן ולהבא וכן אמר רבי אושעיא לטהר את הפתחים מכאן ולהבא מכאן אין למפרע לא

רבא אמר לעולם למפרע והכא היינו טעמא דלמא מטלטל ושביק מטלטל ושביק וקא מטלטל מידי דלא חזי ליה

והא אמרת בעומד ואומר זה וזה אני נוטל סגיא הני מילי מערב יום טוב

דף י עמוד ב

אבל ביום טוב אסור דזימנין דמשתכחי שמנים כחושים וכחושים שמנים וקמטלטל מידי דלא חזי ליה אי נמי זימנין דמשתכחי כלהו כחושים ושביק להו ואתי לאמנועי משמחת יום טוב:

מתני׳ זמן שחורים ומצא לבנים לבנים ומצא שחורים שנים ומצא שלשה אסורים שלשה ומצא שנים מותרים

בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורין ואם אין שם אלא הם הרי אלו מותרים:

גמ׳ פשיטא אמר רבה הכא במאי עסקינן כגון שזמן שחורים ולבנים והשכים ומצא שחורים במקום לבנים ולבנים במקום שחורים מהו דתימא הני אינהו נינהו ואתהפוכי אתהפוך קמ״ל הנך אזדו לעלמא והני אחריני נינהו

לימא מסייע ליה לר׳ חנינא דאמר ר׳ חנינא רוב וקרוב הלך אחר הרוב

כדאמר אביי בדף הכא נמי בדף:

שנים ומצא שלשה אסורין: מה נפשך אי אחריני נינהו הא אחריני נינהו ואי לא אחריני נינהו הא איכא חד דמערב בהו:

שלשה ומצא שנים מותרין: מ״ט הני אינהו נינהו וחד מנייהו אזל לעלמא

לימא מתניתין רבי היא ולא רבנן דתניא הניח מנה ומצא מאתים חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה דברי רבי וחכמים אומרים הכל חולין

הניח מאתים ומצא מנה מנה מונח ומנה מוטל דברי רבי וחכמים אומרים הכל חולין

אפילו תימא רבנן הא אתמר עלה רבי יוחנן ור״א דאמרי תרוייהו שאני גוזלות הואיל ועשויין לדדות

ולמה לי לשנויי עלה שאני גוזלות הואיל ועשויין לדדות והא אתמר עלה דההיא דרבי יוחנן ור׳ אלעזר חד אמר בשני כיסין מחלוקת אבל בכיס אחד דברי הכל חולין וחד אמר בכיס אחד מחלוקת אבל בשני כיסין דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל

בשלמא למ״ד בשני כיסין מחלוקת היינו דאיצטריך לשנויי הכא שאני גוזלות הואיל ועשויין לדדות אלא למ״ד בכיס אחד מחלוקת אבל בשני כיסין דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל השתא למה לי לשנויי עלה הא אמרת בשני כיסין לא פליגי

אמר רב אשי הכא בגוזלות מקושרים וכיסים מקושרים עסקינן גוזלות מנתחי אהדדי כיסין לא מנתחי אהדדי

ורבי אמר לך כיסין נמי זמנין

דף יא עמוד א

דמתעכל קטרייהו:

בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורין: לימא מסייע ליה לר׳ חנינא דאמר ר׳ חנינא רוב וקרוב הלך אחר הרוב

אמר אביי בדף רבא אמר בשני קנין זו למעלה מזו עסקינן ולא מבעיא זמן בתחתונה ולא זמן בעליונה ומצא בתחתונה ולא מצא בעליונה דאסירן דאמרינן הנך אזלו לעלמא והנך אשתרבובי אשתרבוב ונחות

אלא אפילו זמן בעליונה ולא זמן בתחתונה ובא ומצא בעליונה ולא מצא בתחתונה הנך נמי אסירי דאמרינן הנך אזלו לעלמא והנך סרוכי סריך וסליקו:

ואם אין שם אלא הן הרי אלו מותרין: היכי דמי אילימא במפורחין איכא למימר הנך אזלו לעלמא והני אחריני נינהו

אלא במדדין אי דאיכא קן בתוך חמשים אמה אדדויי אדדו ואי דליכא קן בתוך חמשים אמה פשיטא דמותרין דאמר מר עוקבא בר חמא כל המדדה אין מדדה יותר מחמשים אמה

לעולם דאיכא קן בתוך חמשים אמה וכגון דקיימא בקרן זוית מהו דתימא אדדויי אדדו קמ״ל כל היכא דמדדה והדר חזי לקניה מדדה ואי לא לא מדדה:

מתני׳ בית שמאי אומרים אין נוטלים את העלי לקצב עליו בשר ובית הלל מתירין בית שמאי אומרים אין נותנין את העור לפני הדורסן ולא יגביהנו אלא אם כן יש עמו כזית בשר ובית הלל מתירין:

גמ׳ תנא ושוין שאם קצב עליו בשר שאסור לטלטלו

אמר אביי מחלוקת בעלי אבל בתברא גרמי דברי הכל מותר פשיטא עלי תנן

מהו דתימא הוא הדין דאפילו תברא גרמי נמי והאי דקתני עלי להודיעך כחן דבית הלל דאפילו דבר שמלאכתו לאיסור נמי שרו קמ״ל

איכא דאמרי אמר אביי לא נצרכא אלא אפילו תברא גרמי חדתי מהו דתימא ממלך ולא תבר עלה קמ״ל

ובית שמאי לא חיישי לאמלוכי והתניא בית שמאי אומרים אין מוליכין טבח וסכין אצל בהמה ולא בהמה אצל טבח וסכין ובית הלל אומרים מוליכין זה אצל זה

בית שמאי אומרים אין מוליכין תבלין ומדוך אצל מדוכה ולא מדוכה אצל תבלין ומדוך ובית הלל אומרים מוליכין זה אצל זה

הכי השתא בשלמא בהמה אתי לאמלוכי דאמר נשבק האי בהמה כחושה ומייתינא בהמה אחריתי דשמינה מינה קדרה נמי אתי לאימלוכי דאמר נשבק האי קדרה דבעיא תבלין ומייתינא אחריתי דלא בעיא תבלין הכא מאי איכא למימר ממלך ולא תבר כיון דשחטה לתבירא קיימא:

בית שמאי אומרים אין נותנין את העור: תנא ושוין שמולחין עליו בשר לצלי אמר אביי לא שנו אלא לצלי אבל לקדרה לא

פשיטא לצלי תנן הא קמ״ל דאפילו לצלי כעין קדרה אסור

תנו רבנן אין מולחין את החלבים ואין מהפכין בהן משום ר׳ יהושע אמרו שוטחן ברוח על גבי יתדות

אמר רב מתנה הלכה כר׳ יהושע איכא דאמרי אמר רב מתנה אין הלכה כר׳ יהושע בשלמא למאן דאמר הלכה כר׳ יהושע אצטריך סד״א יחיד ורבים הלכה כרבים קמ״ל הלכה כיחיד

אלא למאן דאמר אין הלכה פשיטא יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא מסתבר טעמיה דר׳ יהושע דאי לא שרית ליה ממנע ולא שחיט קא משמע לן

ומאי שנא מעור לפני הדורסן

דף יא עמוד ב

התם לא מוכחא מלתא משום דחזי למזגא עליה הכא אתי למימר מאי טעמא שרו לי רבנן כי היכי דלא לסרח מה לי למשטחינהו מה לי לממלחינהו

אמר רב יהודה אמר שמואל מולח אדם כמה חתיכות בשר בבת אחת אף על פי שאינו צריך אלא לחתיכה אחת רב אדא בר אהבה מערים ומלח גרמא גרמא:

מתני׳ בית שמאי אומרים אין מסלקין את התריסין ביום טוב ובית הלל מתירין אף להחזיר:

גמ׳ מאי תריסין אמר עולא תריסי חנויות

אמר עולא שלשה דברים התירו סופן משום תחלתן ואלו הן עור לפני הדורסן ותריסי חנויות

וחזרת רטיה במקדש

ורחבא אמר רבי יהודה אף הפותח חביתו ומתחיל בעיסתו על גב הרגל

ואליבא דרבי יהודה דאמר יגמור

עור לפני הדורסן תנינא מהו דתימא טעמייהו דבית הלל משום דחזי למזגא עלייהו ואפילו מערב יום טוב נמי קמ״ל התירו סופן משום תחלתן דיום טוב אין דערב יום טוב לא

תריסי חנויות נמי תנינא [ובית הלל מתירין אף להחזיר] מהו דתימא טעמייהו דבית הלל משום דאין בנין בכלים ואין סתירה בכלים ואפילו דבתים נמי קמ״ל התירו סופן משום תחלתן דחנויות אין דבתים לא

חזרת רטיה במקדש נמי תנינא מחזירין רטיה במקדש אבל לא במדינה מהו דתימא טעמא מאי משום דאין שבות במקדש אפילו כהן דלאו בר עבודה הוא קמ״ל התירו סופן משום תחלתן דבר עבודה אין דלאו בר עבודה לא

פותח את חביתו נמי תנינא הפותח את חביתו ומתחיל בעיסתו על גב הרגל רבי יהודה אומר יגמור וחכמים אומרים לא יגמור

מהו דתימא טומאת עם הארץ ברגל כטהרה שויוה רבנן ואף על גב דלא התחיל נמי קמ״ל התירו סופן משום תחלתן התחיל אין לא התחיל לא

ועולא מאי טעמא לא אמר הא בפלוגתא לא קא מיירי הנך נמי פלוגתא נינהו בית שמאי במקום בית הלל אינה משנה

מתניתין דלא כי האי תנא דתניא אמר רבי שמעון בן אלעזר מודים בית שמאי ובית הלל שמסלקין את התריסין ביום טוב לא נחלקו אלא להחזיר שבית שמאי אומרים אין מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין במה דברים אמורים בשיש להן ציר אבל אין להן ציר דברי הכל מותר

והתניא במה דברים אמורים בשאין להן ציר אבל יש להן ציר דברי הכל אסור אמר אביי בשיש להן ציר מן הצד דברי הכל אסור אין להן ציר כל עיקר דברי הכל מותר כי פליגי בשיש להן ציר באמצע

דף יב עמוד א

מר סבר גזרינן ציר באמצע אטו ציר מן הצד ומר סבר לא גזרינן:

מתני׳ בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרשות הרבים ובית הלל מתירין:

גמ׳ תני תנא קמיה דרבי יצחק בר אבדימי השוחט עולת נדבה ביום טוב לוקה

אמר ליה דאמר לך מני בית שמאי היא דאמרי לא אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך דאי בית הלל הא אמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך הכא נמי מתוך שהותרה שחיטה לצורך הותרה נמי שלא לצורך

מתקיף לה רבה ממאי דבית שמאי ובית הלל בהא פליגי דלמא בערוב והוצאה לשבת ואין ערוב והוצאה ליום טוב קא מיפלגי

מר סבר ערוב הוצאה לשבת וערוב הוצאה ליום טוב

ומר סבר ערוב הוצאה לשבת ואין ערוב הוצאה ליום טוב כדכתיב (ירמיהו יז, כב) ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת בשבת אין ביום טוב לא

מתקיף לה רב יוסף אלא מעתה ליפלגו באבנים אלא מדלא מפלגי באבנים ש״מ

בהוצאה שלא לצורך פליגי

ואף ר׳ יוחנן סבר במתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך פליגי דתני תנא קמיה דר׳ יוחנן המבשל גיד הנשה בחלב ביום טוב ואכלו לוקה חמש

לוקה משום מבשל גיד ולוקה משום אוכל גיד ולוקה משום מבשל בשר בחלב ולוקה משום אוכל בשר בחלב ולוקה

דף יב עמוד ב

משום הבערה

א״ל פוק תני לברא הבערה ובשול אינה משנה ואם תמצא לומר משנה בית שמאי היא דאמרי לא אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך ה״נ לא אמרינן מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך

דאי בית הלל כיון דאמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך הכא נמי מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך:

מתני׳ בש״א אין מוליכין חלה ומתנות לכהן ביום טוב בין שהורמו מאמש בין שהורמו מהיום ובית הלל מתירין

אמרו להם בית שמאי גזרה שוה חלה ומתנות מתנה לכהן ותרומה מתנה לכהן כשם שאין מוליכין את התרומה כך אין מוליכין את המתנות

אמרו להם בית הלל לא אם אמרתם בתרומה שאינו זכאי בהרמתה תאמרו במתנות שזכאי בהרמתן:

גמ׳ קא סלקא דעתך שהורמו מהיום ושנשחטו מהיום ושהורמו מאמש ושנשחטו מאמש מני מתניתין לא רבי יוסי ולא רבי יהודה אלא אחרים דתניא אמר רבי יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המתנות שהורמו מערב יום טוב שמוליכין עם המתנות שהורמו מהיום ושנשחטו מהיום לא נחלקו אלא להוליכן בפני עצמן שבית שמאי אומרים אין מוליכין ובית הלל אומרים מוליכין

וכך היו בית שמאי דנין חלה ומתנות מתנה לכהן ותרומה מתנה לכהן כשם שאין מוליכין את התרומה כך אין מוליכין את המתנות אמרו להם בית הלל לא אם אמרתם בתרומה שאינו זכאי בהרמתה תאמרו במתנות שזכאי בהרמתן

אמר רבי יוסי לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המתנות שמוליכין לא נחלקו אלא על התרומה שבית שמאי אומרים אין מוליכין ובית הלל אומרים מוליכין וכך היו בית הלל דנין חלה ומתנות מתנה לכהן ותרומה מתנה לכהן כשם שמוליכין את המתנות כך מוליכין את התרומה אמרו להם בית שמאי לא אם אמרתם במתנות שזכאי בהרמתן תאמרו בתרומה שאין זכאי בהרמתה

אחרים אומרים לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על התרומה שאין מוליכין לא נחלקו אלא על המתנות שבית שמאי אומרים אין מוליכין ובית הלל אומרים מוליכין לימא אחרים היא ולא רבי יהודה

אמר רבא מי קתני שהורמו מהיום ושנשחטו מהיום שהורמו קתני ולעולם שחיטתן מאמש לימא רבי יהודה היא ולא אחרים אפילו תימא אחרים ובהנך דנשחטו מאמש

אי הכי היינו רבי יהודה איכא בינייהו טפלה:

אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי רב טובי בריה דרב נחמיה הוה ליה גרבא דחמרא דתרומה אתא לקמיה דרב יוסף אמר ליה מהו לאמטויי לכהן האידנא א״ל הכי אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי

אושפזיכניה דרבא בר רב חנן הוה ליה אסורייתא דחרדלא א״ל מהו לפרוכי ומיכל מנייהו ביו״ט לא הוה בידיה אתא לקמיה דרבא א״ל מוללין מלילות ומפרכין קטניות ביו״ט

איתיביה אביי המולל מלילות מערב שבת למחר מנפח מיד ליד ואוכל אבל לא בקנון ולא בתמחוי

המולל מלילות מערב יום טוב למחר מנפח על יד על יד ואוכל אפילו בקנון ואפילו בתמחוי אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה מערב יום טוב אין ביו״ט לא

אפילו תימא ביו״ט ואיידי דתנא רישא מערב שבת תנא סיפא נמי מערב יום טוב

א״כ מצינו תרומה שזכאי בהרמתה ותנן לא אם אמרתם בתרומה שאינו זכאי בהרמתה וכו׳

לא קשיא

דף יג עמוד א

הא רבי הא ר׳ יוסי בר׳ יהודה דתניא הכניס שבלין לעשות מהן עיסה אוכל מהן עראי ופטור

למוללן במלילות רבי מחייב ור׳ יוסי ברבי יהודה פוטר

ולרבי יוסי ברבי יהודה נמי משכחת לה כגון שהכניס שבלין לעשות מהן עיסה ונמלך עליהן למוללן ביום טוב דטבלא ביומיה

אלא מאי תרומה רוב תרומה

אמר אביי מחלוקת בשבלין אבל בקטניות דברי הכל אסורייתא טבלא

לימא מסייע ליה מי שהיו לו חבילי תלתן של טבל הרי זה כותש ומחשב כמה זרע יש בהם ומפריש על הזרע ואינו מפריש על העץ מאי לאו רבי יוסי בר׳ יהודה היא דאמר התם לא טבלא הכא טבלא

לא רבי היא אי רבי היא מאי איריא תלתן אפי׳ שבלין נמי

אלא מאי רבי יוסי בר׳ יהודה לשמעינן שאר מיני קטניות וכ״ש תלתן

אלא תלתן אצטריכא ליה סד״א הואיל וטעם עצו ופריו שוה לפרוש נמי אעצו קמ״ל

איכא דאמרי אמר אביי מחלוקת בשבלין אבל בקטניות דברי הכל אסורייתא לא טבלא מיתיבי מי שהיו לו חבילי תלתן של טבל הרי זה כותש ומחשב כמה זרע יש בהן ומפריש על הזרע ואינו מפריש על העץ מאי לאו טבל טבול של תרומה

לא טבל טבול של תרומת מעשר

וכדר׳ אבהו א״ר שמעון בן לקיש דאמר רבי אבהו אמר רבי שמעון בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשבלין

שמו טובלו לתרומת מעשר

כותש למה לי לימא ליה כי היכי דיהבו לי הכי יהיבנא לך אמר רבא קנסא

תניא נמי הכי בן לוי שנתנו לו שבלין במעשרותיו עושה אותן גורן ענבים עושה אותן יין זיתים עושה אותן שמן ומפריש עליהם תרומת מעשר ונותנן לכהן שכשם שתרומה גדולה אינה ניטלת

דף יג עמוד ב

אלא מן הגורן ומן היקב כך תרומת מעשר אינה ניטלת אלא מן הגורן ומן היקב

מחשב הא מדידה בעי

הא מני אבא אלעזר בן גימל היא דתניא אבא אלעזר בן גימל אומר (במדבר יח, כז) ונחשב לכם תרומתכם בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה גדולה ואחת תרומת מעשר כשם שתרומה גדולה ניטלת באומד ובמחשבה כך תרומת מעשר ניטלת באומד ובמחשבה

גופא א״ר אבהו א״ר שמעון בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשבלין שמו טובלו לתרומת מעשר מאי טעמא אמר רבא הואיל ויצא עליו שם מעשר:

אמר ר״ש בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשבלין פטור מתרומה גדולה

שנא׳ (במדבר יח, כו) והרמותם ממנו תרומת ה׳ מעשר מן המעשר מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר

א״ל רב פפא לאביי אי הכי אפילו הקדימו בכרי נמי אמר ליה עליך אמר קרא (במדבר יח, כט) מכל (מעשרותיכם) תרימו את כל תרומת ה׳

ומה ראית האי אדגן והאי לא אדגן:

תנן התם המקלף שעורין מקלף אחת אחת ואוכל ואם קלף ונתן לתוך ידו חייב אמר רבי אלעזר וכן לשבת

איני והא רב מקלפא ליה דביתהו כסי כסי ור׳ חייא מקלפא ליה דביתהו כסי כסי אלא אי אתמר אסיפא אתמר המולל מלילות של חטים מנפח על יד על יד ואוכל ואם נפח ונתן לתוך חיקו חייב אמר רבי אלעזר וכן לשבת

מתקיף לה רבי אבא בר ממל ורישא למעשר אין לשבת לא ומי איכא מידי דלענין שבת לא הוי גמר מלאכה ולמעשר הוי גמר מלאכה

מתקיף לה רב ששת בריה דרב אידי ולא והא גרנן למעשר דתנן איזהו גרנן למעשר הקשואין והדלועין משיפקסו ושלא פקסו משיעמיד ערמה ותנן נמי גבי בצלים משיעמיד ערמה ואילו גבי שבת העמדת ערמה פטור

אלא מאי אית לך למימר מלאכת מחשבת אסרה תורה הכא נמי מלאכת מחשבת אסרה תורה:

כיצד מולל אביי משמיה דרב יוסף אמר חדא אחדא ורב אויא משמיה דרב יוסף אמר חדא אתרתי רבא אמר כיון דמשני אפילו חדא אכולהו נמי

כיצד מנפח אמר רב אדא בר אהבה אמר רב מנפח

דף יד עמוד א

מקשרי אצבעותיו ולמעלה

מחכו עלה במערבא כיון דמשני אפילו בכולה ידא נמי אלא א״ר אלעזר מנפח בידו אחת ובכל כחו:

מתני׳ בית שמאי אומרים תבלין נדוכין במדוך של עץ והמלח בפך ובעץ הפרור ובית הלל אומרים תבלין נדוכין כדרכן במדוך של אבן והמלח במדוך של עץ:

גמ׳ דכולי עלמא מיהת מלח בעיא שנוי מ״ט רב הונא ורב חסדא חד אמר כל הקדרות כולן צריכות מלח ואין כל הקדרות צריכות תבלין

וחד אמר כל התבלין מפיגין טעמן ומלח אינה מפיגה טעמה

מאי בינייהו איכא בינייהו דידע מאי קדרה בעי לבשולי אי נמי במוריקא

אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנדוכין נדוכין כדרכן ואפילו מלח והא אמרת מלח בעיא שנוי הוא דאמר כי האי תנא דתניא אמר רבי מאיר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הנדוכין שנדוכין כדרכן ומלח עמהן

לא נחלקו אלא לדוכה בפני עצמה שבית שמאי אומרים מלח בפך ובעץ הפרור לצלי אבל לא לקדרה ובית הלל אומרים בכל דבר בכל דבר סלקא דעתך אלא אימא לכל דבר

א״ל רב אחא ברדלא לבריה כי דייכת אצלי אצלויי ודוך רב ששת שמע קל בוכנא אמר האי לאו מגוויה דביתאי הוא

ודלמא אצלויי אצלי דשמעיה דהוה צליל קליה ודלמא תבלין הוו תבלין נבוחי מנבח קלייהו

תנו רבנן אין עושין טיסני ואין כותשין במכתשת תרתי הכי קאמר מה טעם אין עושין טיסני לפי שאין כותשין במכתשת

ולימא אין כותשין במכתשת אי תני אין כותשין במכתשת הוה אמינא ה״מ במכתשת גדולה אבל במכתשת קטנה אימא שפיר דמי קמ״ל

והתניא אין כותשין במכתשת גדולה אבל כותשין במכתשת קטנה אמר אביי כי תניא נמי מתניתא מכתשת גדולה תניא

דף יד עמוד ב

רבא אמר לא קשיא הא לן והא להו

רב פפי אקלע לבי מר שמואל אייתי ליה דייסא ולא אכל ודלמא במכתשת קטנה עבדוה דחזייה דהוה דייק טפי

ודלמא מאתמול עבדוה דחזייה דהוה קליף צהריה ואי בעית אימא שאני בי מר שמואל דאיכא פריצותא דעבדי:

מתני׳ הבורר קטניות ביום טוב בית שמאי אומרים בורר אוכל ואוכל ובית הלל אומרים בורר כדרכו בחיקו בקנון ובתמחוי אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה רבן גמליאל אומר אף מדיח ושולה:

גמ׳ תניא אמר רבן גמליאל במה דברים אמורים כשהאוכל מרובה על הפסולת אבל פסולת מרובה על האוכל דברי הכל נוטל את האוכל ומניח את הפסולת

פסולת מרובה על האוכל מי איכא מאן דשרי לא צריכא דנפיש בטרחא וזוטר בשיעורא:

רבן גמליאל אומר אף מדיח ושולה: תניא אמר רבי אלעזר בר׳ צדוק כך היה מנהגן של בית ר״ג שהיו מביאין דלי מלא עדשים ומציפין עליו מים ונמצא אוכל למטה ופסולת למעלה

והתניא איפכא לא קשיא הא בעפרא הא בגילי:

מתני׳ בית שמאי אומרים אין משלחין ביום טוב אלא מנות ובית הלל אומרים משלחין בהמה חיה ועוף בין חיין בין שחוטין משלחין יינות שמנים וסלתות וקטניות אבל לא תבואה ורבי שמעון מתיר בתבואה:

גמ׳ תני רב יחיאל ובלבד שלא יעשנו בשורה תנא אין שורה פחותה משלשה בני אדם בעי רב אשי תלתא גברי ותלתא מיני מאי תיקו:

רבי שמעון מתיר בתבואה: תניא רבי שמעון מתיר בתבואה כגון חטין לעשות מהן לודיות שעורים ליתן לפני בהמתו עדשים לעשות מהן רסיסין:

מתני׳ משלחין כלים בין תפורין בין שאינן תפורין ואף על פי שיש בהן כלאים והן לצורך המועד אבל לא סנדל המסומר ולא מנעל שאינו תפור רבי יהודה אומר אף לא מנעל לבן מפני שצריך אומן זה הכלל כל שנאותין בו ביום טוב משלחין אותו:

גמ׳ בשלמא תפורין חזו למלבוש שאין תפורין נמי חזו לכסויי אלא כלאים למאי חזו

וכי תימא חזו למימך תותיה והתניא (ויקרא יט, יט) לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ אבל אתה יכול להציעו תחתיך אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שמא תכרך לו נימא על בשרו

וכ״ת דמפסיק מידי ביני ביני והאמר ר׳ שמעון בן פזי א״ר יהושע בן לוי אמר ר׳ יוסי בן שאול אמר רבי משום קהלא קדישא דבירושלים אפילו עשר מצעות זו על גבי זו וכלאים תחתיהן אסור לישן עליהם (משום שנאמר לא יעלה עליך)

אלא בוילון והאמר עולא מפני מה אמרו וילון טמא מפני שהשמש מתחמם כנגדו

דף טו עמוד א

אלא בקשין וכי הא דאמר רב הונא בריה דרב יהושע האי נמטא גמדא דנרש שריא

אמר רב פפא ערדלין אין בהן משום כלאים אמר רבא הני צררי דפשיטי אין בהם משום כלאים דבזרני יש בהם משום כלאים רב אשי אמר אחד זה ואחד זה אין בהן משום כלאים לפי שאין דרך חמום בכך:

אבל לא סנדל המסומר: סנדל המסומר מ״ט לא משום מעשה שהיה

אמר אביי סנדל המסומר אסור לנעלו ומותר לטלטלו אסור לנעלו משום מעשה שהיה ומותר לטלטלו מדקתני אין משלחין דאי ס״ד אסור לטלטלו השתא לטלטולי אסור משלחין מבעיא:

ולא מנעל שאינו תפור: פשיטא לא נצרכא דאע״ג דנקיט בסיכי:

ר׳ יהודה אומר אף לא מנעל לבן: תניא ר׳ יהודה מתיר בשחור ואוסר בלבן מפני שצריך ביצת הגיר ר׳ יוסי אוסר בשחור מפני שצריך לצחצחו

ולא פליגי מר כי אתריה ומר כי אתריה באתריה דמר בשרא לתחת באתריה דמר בשרא לעיל:

זה הכלל כל שנאותין בו ביום טוב: רב ששת שרא להו לרבנן לשדורי תפלין ביומא טבא אמר ליה אביי והא אנן תנן כל שנאותין בו ביום טוב משלחין אותו הכי קאמר כל שנאותין בו בחול משלחין אותו ביום טוב

אמר אביי תפלין הואיל ואתו לידן נימא בהו מילתא היה בא בדרך ותפלין בראשו ושקעה עליו חמה מניח ידו עליהם עד שמגיע לביתו היה יושב בבית המדרש ותפלין בראשו וקדש עליו היום מניח ידו עליהן עד שמגיע לביתו

מתיב רב הונא בריה דרב איקא היה בא בדרך ותפלין בראשו וקדש עליו היום מניח ידו עליהן עד שמגיע לבית הסמוך לחומה היה יושב בבית המדרש וקדש עליו היום מניח ידו עליהן עד שמגיע לבית הסמוך לבית המדרש

לא קשיא הא דמנטרא הא דלא מנטרא

אי דלא מנטרא מאי איריא בראשו אפילו מחתן בארעא נמי דהא תנן המוצא תפלין מכניסן זוג זוג

לא קשיא הא דמנטרא מחמת גנבי ומחמת כלבי הא דמנטרא מחמת כלבי ולא מנטרא מחמת גנבי

מהו דתימא רוב לסטים ישראל נינהו ולא מזלזלי בהו קמ״ל:

הדרן עלך ביצה

דף טו עמוד ב

מתני׳ יום טוב שחל להיות ערב שבת לא יבשל בתחלה מיום טוב לשבת אבל מבשל הוא ליום טוב ואם הותיר הותיר לשבת ועושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו לשבת

בית שמאי אומרים שני תבשילין ובית הלל אומרים תבשיל אחד ושוין בדג וביצה שעליו שהן שני תבשילין

אכלו או שאבד לא יבשל עליו בתחלה ואם שייר ממנו כל שהוא סומך עליו לשבת:

גמ׳ מנא הני מילי אמר שמואל דאמר קרא (שמות כ, ז) זכור את יום השבת לקדשו זכרהו מאחר שבא להשכיחו

מאי טעמא אמר רבא כדי שיברור מנה יפה לשבת ומנה יפה ליום טוב

רב אשי אמר כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת קל וחומר מיום טוב לחול

תנן עושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו לשבת בשלמא לרב אשי דאמר כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת היינו דמערב יום טוב אין ביום טוב לא אלא לרבא מאי איריא מערב יום טוב אפילו ביום טוב נמי

אין הכי נמי אלא גזרה שמא יפשע

ותנא מייתי לה מהכא (שמות טז, כג) את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו מכאן אמר רבי אלעזר אין אופין אלא על האפוי ואין מבשלין אלא על המבושל מכאן סמכו חכמים לערובי תבשילין מן התורה

תנו רבנן מעשה ברבי אליעזר שהיה יושב ודורש כל היום כולו בהלכות יום טוב יצתה כת ראשונה אמר הללו בעלי פטסין כת שניה אמר הללו בעלי חביות כת שלישית אמר הללו בעלי כדין

כת רביעית אמר הללו בעלי לגינין כת חמישית אמר הללו בעלי כוסות התחילו כת ששית לצאת אמר הללו בעלי מארה

נתן עיניו בתלמידים התחילו פניהם משתנין אמר להם בני לא לכם אני אומר אלא להללו שיצאו שמניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה

בשעת פטירתן אמר להם (נחמיה ח, י) לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות ה׳ היא מעוזכם

אמר מר שמניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה והא שמחת יום טוב מצוה היא רבי אליעזר לטעמיה דאמר שמחת יום טוב רשות

דתניא רבי אליעזר אומר אין לו לאדם ביום טוב אלא או אוכל ושותה או יושב ושונה רבי יהושע אומר חלקהו חציו לה׳ וחציו לכם

אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו כתוב אחד אומר (דברים טז, ח) עצרת לה׳ אלהיך וכתוב אחד אומר (במדבר כט, לה) עצרת תהיה לכם הא כיצד רבי אליעזר סבר או כולו לה׳ או כולו לכם ורבי יהושע סבר חלקהו חציו לה׳ וחציו לכם

מאי לאין נכון לו אמר רב חסדא למי שלא הניח עירובי תבשילין איכא דאמרי מי שלא היה לו להניח עירובי תבשילין אבל מי שהיה לו להניח עירובי תבשילין ולא הניח פושע הוא

מאי כי חדות ה׳ היא מעוזכם אמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר בר׳ שמעון אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל בני לוו עלי וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע

ואמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר בר׳ שמעון הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר שנאמר (תהלים צג, ד) אדיר במרום ה׳

אי נמי אדרא כשמיה כדאמרי אינשי מאי אדרא דקיימא לדרי דרי תניא נמי הכי שדה שיש בה אדר אינה נגזלת ואינה נחמסת ופירותיה משתמרין

תני רב תחליפא אחוה דרבנאי חוזאה

דף טז עמוד א

כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים חוץ מהוצאת שבתות והוצאת י״ט והוצאת בניו לתלמוד תורה שאם פחת פוחתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו

א״ר אבהו מאי קראה (תהלים פא, ד) תקעו בחדש שופר (בכסא) ליום חגנו איזהו חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ראש השנה וכתיב (תהלים פא, ה) כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב

מאי משמע דהאי חק לישנא דמזוני הוא דכתיב (בראשית מז, כב) ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה מר זוטרא אמר מהכא (משלי ל, ח) הטריפני לחם חקי

תניא אמרו עליו על שמאי הזקן כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת מצא בהמה נאה אומר זו לשבת מצא אחרת נאה הימנה מניח את השניה ואוכל את הראשונה

אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו שכל מעשיו לשם שמים שנאמר (תהלים סח, כ) ברוך ה׳ יום יום תניא נמי הכי בית שמאי אומרים מחד שביך לשבתיך ובית הלל אומרים ברוך ה׳ יום יום

א״ר חמא ברבי חנינא הנותן מתנה לחברו אין צריך להודיעו שנאמר (שמות לד, כט) ומשה לא ידע כי קרן עור פניו

מיתיבי (שמות לא, יג) לדעת כי אני ה׳ מקדשכם אמר לו הקב״ה למשה משה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיע אותם מכאן אמר רבן שמעון בן גמליאל הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו

לא קשיא הא במתנה דעבידא לאגלויי הא במתנה דלא עבידא לאגלויי שבת נמי מתנה דעבידא לאגלויי מתן שכרה לא עבידא לאגלויי:

אמר מר מכאן אמר רשב״ג הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו מאי עביד ליה שייף ליה משחא ומלי ליה כוחלא והאידנא דחיישינן לכשפים מאי אמר רב פפא שייף ליה מאותו המין

א״ר יוחנן משום ר׳ שמעון בן יוחי כל מצות שנתן להם הקב״ה לישראל נתן להם בפרהסיא חוץ משבת שנתן להם בצנעא שנאמר (שמות לא, יז) ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם

אי הכי לא לענשו נכרים עלה שבת אודועי אודעינהו מתן שכרה לא אודעינהו ואי בעית אימא מתן שכרה נמי אודעינהו נשמה יתירה לא אודעינהו

דאמר ר׳ שמעון בן לקיש נשמה יתירה נותן הקב״ה באדם ערב שבת ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו שנאמר (שמות לא, יז) שבת וינפש כיון ששבת ווי אבדה נפש:

עושה אדם תבשיל מערב יום טוב: אמר אביי לא שנו אלא תבשיל אבל פת לא

מאי שנא פת דלא אילימא מידי דמלפת בעינן ופת לא מלפתא והא דייסא נמי דלא מלפתא דאמר ר׳ זירא הני בבלאי טפשאי דאכלי נהמא בנהמא ואמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאביי מערבין בדייסא אלא מידי דלא שכיח בעינן ופת שכיחא ודייסא לא שכיחא

איכא דאמרי אמר אביי לא שנו אלא תבשיל אבל פת לא מאי טעמא אילימא דמידי דלא שכיח בעינן ופת שכיחא והא דייסא לא שכיחא ואמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאביי אין מערבין בדייסא אלא מידי דמלפת בעינן ופת לא מלפתא ודייסא נמי לא מלפתא דאמר ר׳ זירא הני בבלאי טפשאי דאכלי נהמא בנהמא

תני ר׳ חייא עדשים שבשולי קדרה סומך עליהן משום ערובי תבשילין וה״מ דאית בהו כזית אמר רב יצחק בריה דרב יהודה שמנונית שעל גבי הסכין גוררו וסומך עליו משום ערובי תבשילין והני מילי דאית בהו כזית

אמר רב אסי אמר רב דגים קטנים מלוחים אין בהם משום בשולי נכרים אמר רב יוסף ואם צלאן נכרי סומך עליהם משום ערובי תבשילין ואי עבדינהו נכרי כסא דהרסנא אסור

פשיטא מהו דתימא

דף טז עמוד ב

הרסנא עיקר קמ״ל קמחא עיקר

אמר ר׳ אבא ערובי תבשילין צריכין כזית איבעיא להו כזית אחד לכלן או דלמא כזית לכל אחד ואחד ת״ש דאמר רבי אבא אמר רב ערובי תבשילין צריכין כזית בין לאחד בין למאה:

תנן אכלו או שאבד לא יבשל עליו בתחלה שייר ממנו כל שהוא סומך עליו לשבת מאי כל שהוא לאו אע״ג דליכא כזית לא דאית ביה כזית:

ת״ש תבשיל זה צלי ואפילו כבוש שלוק ומבושל וקולייס האספנין שנתן עליו חמין מערב יו״ט תחלתו וסופו אין לו שיעור מאי לאו אין לו שיעור כלל לא אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה

אמר רב הונא אמר רב ערובי תבשילין צריכין דעת פשיטא דעת מניח בעינן דעת מי שהניחו לו בעינן או לא בעינן

תא שמע דאבוה דשמואל מערב אכולה נהרדעא רבי אמי ורבי אסי מערבו אכולהו טבריא: מכריז רבי יעקב בר אידי מי שלא הניח ערובי תבשילין יבא ויסמוך על שלי ועד כמה אמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאביי עד תחום שבת:

ההוא סמיא דהוה מסדר מתניתא קמיה דמר שמואל חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי ערובי תבשילין אמר ליה סמוך אדידי לשנה חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי ערובי תבשילין אמר ליה פושע את לכולי עלמא שרי לדידך אסור

ת״ר יום טוב שחל להיות בערב שבת אין מערבין לא ערובי תחומין ולא ערובי חצרות

רבי אומר מערבין ערובי חצרות אבל לא ערובי תחומין מפני שאתה אוסרו בדבר האסור לו ואי אתה אוסרו בדבר המותר לו

אתמר רב אמר הלכה כתנא קמא ושמואל אמר הלכה כרבי:

איבעיא להו הלכה כרבי לקולא או לחומרא פשיטא דלקולא קאמר משום דשלח רבי אלעזר לגולה לא כשאתם שונין בבבל רבי מתיר וחכמים אוסרין אלא רבי אוסר וחכמים מתירין מאי

תא שמע דרב תחליפא בר אבדימי עבד עובדא כותיה דשמואל ואמר רב תחלת הוראה דהאי צורבא מרבנן לקלקולא אי אמרת בשלמא לקולא קאמר היינו קלקולא אלא אי אמרת לחומרא מאי קלקולא איכא

כיון דמקלקלי בה רבים

דף יז עמוד א

היינו קלקולא אמר רבא אמר רב חסדא אמר רב הונא הלכה כרבי ולאסור

תנו רבנן יום טוב שחל להיות בשבת בית שמאי אומרים מתפלל שמנה [ואומר] של שבת בפני עצמה ושל יו״ט בפני עצמה וב״ה אומרים מתפלל שבע מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע רבי אומר אף חותם בה מקדש השבת ישראל והזמנים

תני תנא קמיה דרבינא מקדש ישראל והשבת והזמנים אמר ליה אטו שבת ישראל מקדשי ליה והא שבת מקדשא וקיימא אלא אימא מקדש השבת ישראל והזמנים אמר רב יוסף הלכה כרבי וכדתריץ רבינא:

ת״ר שבת שחל להיות בר״ח או בחולו של מועד ערבית ושחרית ומנחה מתפלל שבע ואומר מעין המאורע בעבודה ואם לא אמר מחזירין אותו רבי אליעזר אומר בהודאה ובמוספין מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע

רשב״ג ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומרים כל מקום שהוזקק לשבע מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע אמר רב הונא אין הלכה כאותו הזוג

אמר רב חייא בר אשי אמר רב מניח אדם עירובי תחומין מיום טוב לחברו ומתנה

אמר רבא מניח אדם עירובי תבשילין מיום טוב לחבירו ומתנה

מאן דאמר עירובי תחומין כל שכן עירובי תבשילין ומאן דאמר עירובי תבשילין אבל עירובי תחומין לא מאי טעמא דלמקני שביתה בשבתא לא

תנו רבנן אין אופין מיום טוב לחברו באמת אמרו ממלאה אשה כל הקדרה בשר אע״פ שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת ממלא נחתום חבית של מים אע״פ שאינו צריך אלא לקיתון אחד אבל לאפות אינו אופה אלא מה שצריך לו

ר׳ שמעון בן אלעזר אומר ממלאה אשה כל התנור פת מפני שהפת נאפת יפה בזמן שהתנור מלא אמר רבא הלכה כרבי שמעון בן אלעזר

איבעיא להו מי שלא הניח עירובי תבשילין הוא נאסר וקמחו נאסר או דלמא הוא נאסר ואין קמחו נאסר

למאי נפקא מינה לאקנויי קמחו לאחרים אי אמרת הוא נאסר וקמחו נאסר צריך לאקנויי קמחו לאחרים ואי אמרת הוא נאסר ואין קמחו נאסר לא צריך לאקנויי קמחו לאחרים מאי

תא שמע מי שלא הניח עירובי תבשילין הרי זה לא יאפה ולא יבשל ולא יטמין לא לו ולא לאחרים ולא אחרים אופין ומבשלין לו כיצד הוא עושה מקנה קמחו לאחרים ואופין לו ומבשלין לו ש״מ הוא נאסר וקמחו נאסר ש״מ

איבעיא להו עבר ואפה מאי ת״ש מי שלא הניח עירובי תבשילין כיצד הוא עושה מקנה קמחו לאחרים ואחרים אופין לו ומבשלין לו

דף יז עמוד ב

ואי איתא ליתני עבר ואפה מותר אמר רב אדא בר מתנה תנא תקנתא דהיתרא קתני תקנתא דאסורא לא קתני

ת״ש מי שהניח עירובי תבשילין הרי זה אופה ומבשל ומטמין ואם רצה לאכול את עירובו הרשות בידו אכלו עד שלא אפה עד שלא הטמין הרי זה לא יאפה ולא יבשל ולא יטמין לא לו ולא לאחרים ולא אחרים אופין ומבשלין לו

אבל מבשל הוא ליו״ט ואם הותיר הותיר לשבת ובלבד שלא יערים ואם הערים אסור

אמר רב אשי הערמה קא אמרת שאני הערמה דאחמירו בה רבנן טפי ממזיד

רב נחמן בר יצחק אמר הא מני חנניה היא ואליבא דבית שמאי דתניא חנניה אומר בית שמאי אומרים אין אופין אלא אם כן ערב בפת ואין מבשלין אא״כ ערב בתבשיל ואין טומנין אלא אם כן היו חמין טמונין מערב יום טוב

ובית הלל אומרים מערב בתבשיל אחד ועושה בו כל צרכו

(תנן) המעשר פירותיו בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל לא צריכא דאית ליה פירי אחריני

ת״ש המטביל כליו בשבת בשוגג ישתמש בהן במזיד לא ישתמש בהן

לא צריכא דאית ליה מאני אחריני א״נ אפשר בשאלה

ת״ש המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל אסורא דשבת שאני:

בית שמאי אומרים שני תבשילין: מתניתין דלא כי האי תנא דתניא אמר רבי שמעון בן אלעזר מודים בית שמאי ובית הלל על שני תבשילין שצריך על מה נחלקו על דג וביצה שעליו שב״ש אומרים שני תבשילין ובית הלל אומרים תבשיל אחד ושוין שאם פרפר ביצה ונתן לתוך הדג או שרסק קפלוטות ונתן לתוך הדג שהן שני תבשילין

אמר רבא הלכתא כתנא דידן ואליבא ד״ה:

אכלו או שאבד הרי זה לא יבשל עליו וכו׳: אמר אביי נקטינן התחיל בעיסתו ונאכל עירובו גומר:

מתני׳ חל להיות אחר השבת בית שמאי אומרים מטבילין את הכל מלפני השבת וב״ה אומרים כלים מלפני השבת ואדם בשבת

ושוין שמשיקין את המים בכלי אבן לטהרן אבל לא מטבילין ומטבילין מגב לגב ומחבורה לחבורה:

גמ׳ דכולי עלמא מיהת כלי בשבת לא מאי טעמא אמר רבה גזרה

דף יח עמוד א

שמא יטלנו בידו ויעבירנו ארבע אמות ברשות הרבים א״ל אביי יש לו בור בחצירו מאי איכא למימר א״ל גזירה בור בחצרו אטו בור ברשות הרבים

התינח שבת ביו״ט מאי איכא למימר גזרו יו״ט אטו שבת

ומי גזרינן והא תנן ושוין שמשיקין את המים בכלי אבן לטהרן אבל לא מטבילין ואי איתא נגזור השקה אטו הטבלה

ותסברא אי אית ליה מים יפים הני למה לי למעבד להו השקה אלא דלית ליה וכיון דלית ליה מזהר זהיר בהו

איתיביה מדלין בדלי טמא והוא טהור ואי איתא נגזור דלמא אתי לאטבוליה בעיניה שאני התם מתוך שלא הותרה לו אלא ע״י דליו זכור הוא

איתיביה כלי שנטמא מעיו״ט אין מטבילין אותו ביו״ט ביו״ט מטבילין אותו ביום טוב ואם איתא נגזור דיום טוב אטו דערב יום טוב טומאה ביום טוב מלתא דלא שכיחא היא ומלתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן

איתיביה כלי שנטמא באב הטומאה אין מטבילין אותו ביום טוב בולד הטומאה מטבילין אותו ביום טוב ואם איתא נגזור הא אטו הא

ולד הטומאה היכי משכחת לה גבי כהנים כהנים זריזין הם

ת״ש דאמר רב חייא בר אשי אמר רב נדה שאין לה בגדים מערמת וטובלת בבגדיה ואם איתא נגזור דלמא אתי לאטבולי בעינייהו

שאני התם מתוך שלא הותרה לה אלא על ידי מלבוש זכורה היא

רב יוסף אמר גזרה משום סחיטה

אמר ליה אביי תינח כלים דבני סחיטה נינהו כלים דלאו בני סחיטה נינהו מאי איכא למימר א״ל גזרה הני אטו הני איתיביה כל הני תיובתא ושני ליה כדשנינן

רב ביבי אמר גזרה שמא ישהא תניא כוותיה דרב ביבי כלי שנטמא מערב יום טוב אין מטבילין אותו ביום טוב גזרה שמא ישהא

רבא אמר מפני שנראה כמתקן כלי אי הכי אדם נמי אדם נראה כמיקר

הא תינח מים יפים מים רעים מאי איכא למימר אמר רב נחמן בר יצחק פעמים שאדם בא

דף יח עמוד ב

בשרב ורוחץ אפילו במי משרה

תינח בימות החמה בימות הגשמים מאי איכא למימר אמר רב נחמן בר יצחק פעמים שאדם בא מן השדה מלוכלך בטיט ובצואה ורוחץ אפילו בימות הגשמים

תינח בשבת ביוה״כ מאי איכא למימר

אמר רבא מי איכא מידי דבשבת שרי וביוה״כ אסור אלא הואיל ובשבת שרי ביוה״כ נמי שרי

ומי אית ליה לרבא הואיל והתנן החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ אבל מטבל הוא כדרכו ואם נתרפא נתרפא ורמינן עלה לא יגמע ופולט אבל מגמע ובולע

ואמר אביי כי תנן נמי מתני׳ מגמע ופולט תנן ורבא אמר אפי׳ תימא מגמע ובולע ולא קשיא כאן קודם טבול כאן לאחר טבול

ואם איתא נימא הואיל וקודם טבול שרי לאחר טבול נמי שרי הדר ביה רבא מההיא

וממאי דמההיא הדר ביה דלמא מהא הדר ביה לא סלקא דעתך דתניא כל חייבי טבילות טובלין כדרכן בין בתשעה באב בין ביוה״כ:

ושוין שמשיקין את המים בכלי אבן וכו׳: מאי אבל לא מטבילין אמר שמואל אין מטבילין את הכלי על גב מימיו לטהרו ביום טוב

מני מתניתין לא רבי ולא רבנן דתניא אין מטבילין את הכלי על גב מימיו לטהרו ואין משיקין את המים בכלי אבן לטהרן דברי רבי וחכמים אומרים מטבילין כלי על גב מימיו לטהרו ומשיקין את המים בכלי אבן לטהרן

מני אי רבי קשיא השקה אי רבנן קשיא הטבלה

איבעית אימא רבי איבעית אימא רבנן אי בעית אימא רבי רישא דברייתא ביום טוב וסיפא בשבת וכולה מתניתין ביו״ט

דף יט עמוד א

ואיבעית אימא רבנן וכולה מתניתין בשבת:

תנו רבנן כלי שנטמא מערב יום טוב אין מטבילין אותו בין השמשות

רבי שמעון שזורי אומר אף בחול אין מטבילין אותו מפני שצריך הערב שמש

ותנא קמא לא בעי הערב שמש אמר רבא אשכחתינהו לרבנן דבי רב דיתבי וקא אמרי במחשבתו נכרת מתוך מעשיו קמפלגי והיכי דמי כגון דנקיט מנא בידיה ורהיט ואזיל בין השמשות לאטבוליה

מר סבר האי דקא רהיט ואזיל מידע ידע דבעי הערב שמש

ומר סבר מחמת מלאכתו הוא דקרהיט

ואמינא להו אנא במחשבתו נכרת מתוך מעשיו דכולי עלמא לא פליגי כי פליגי כגון דאיטמי בפחות מכעדשה ואתא לקמיה דרבנן לשיולי בפחות מכעדשה איטמי אי לא מר סבר מדהא לא גמיר הערב שמש נמי לא גמיר ומר סבר הא הוא דלא גמיר הא הערב שמש גמיר:

ומטבילין מגב לגב: תנו רבנן כיצד מגב לגב הרוצה לעשות גתו על גב כדו

וכדו על גב גתו עושה

כיצד מחבורה לחבורה היה אוכל בחבורה זו ורוצה לאכול בחבורה אחרת הרשות בידו:

מתני׳ ב״ש אומרים מביאין שלמים ואין סומכין עליהן אבל לא עולות ובית הלל אומרים מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהן:

גמ׳ אמר עולא מחלוקת בשלמי חגיגה לסמוך ועולת ראייה ליקרב דבית שמאי סברי (ויקרא כג, מא) וחגותם אותו חג לה׳ חגיגה אין עולת ראייה לא וב״ה סברי לה׳ כל דלה׳

אבל נדרים ונדבות דברי הכל אין קריבין ביו״ט וכן אמר רב אדא בר אהבה נדרים ונדבות אין קריבין ביו״ט

מתיבי אמר רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על עולה שאינה של יו״ט שאינה קרבה ביום טוב ועל שלמים שהן של יום טוב שקריבין ביו״ט

על מה נחלקו על עולה שהיא של יום טוב ועל שלמים שאינן של יו״ט שבית שמאי אומרים לא יביא ובית הלל אומרים יביא

תריץ ואימא הכי אמר ר׳ שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על עולה ושלמים שאינן של יו״ט שאין קריבין ביום טוב ועל שלמים שהן של יום טוב שקריבין ביו״ט על מה נחלקו על עולה שהיא של יו״ט שבית שמאי אומרים לא יביא ובית הלל אומרים יביא

רב יוסף אמר תנאי שקלת מעלמא תנאי היא דתני׳ שלמים הבאים מחמת יו״ט ביום טוב בית שמאי אומרים סומך עליהן מערב יו״ט ושוחטן ביו״ט ובית הלל אומרים סומך עליהן ביום טוב ושוחטן ביום טוב

דף יט עמוד ב

אבל נדרים ונדבות דברי הכל אין קריבין ביום טוב

והני תנאי כי הני תנאי דתניא אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה ולא בעצרת מפני שהוא יו״ט אבל מביא אדם תודתו בחג הסוכות

ר׳ שמעון אומר הרי הוא אומר (דברים טז, טז) בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסכות כל שבא בחג המצות בא בחג השבועות ובחג הסוכות וכל שלא בא בחג המצות אינו בא בחג השבועות ובחג הסוכות ר״א בר״ש אומר מביא אדם תודתו בחג הסוכות ויוצא בה ידי חובתו משום שמחה ואין יוצא בה משום חגיגה

אמר מר אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה פשיטא אמר רב אדא בריה דרב יצחק ואמרי לה רב שמואל בר אבא הכא בארבעה עשר עסקינן וקסבר אין מביאין קדשים לבית הפסול

ולא בעצרת מפני שהוא יו״ט קסבר נדרים ונדבות אין קריבין ביום טוב

אבל מביא אדם תודתו בחג הסוכות אימת אילימא ביום טוב עצמו והא אמרת ולא בעצרת מפני שהוא יום טוב אלא בחולו של מועד

ר״ש אומר הרי הוא אומר בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות כל שבא בחג המצות בא בחג השבועות ובחג הסוכות וכל שלא בא בחג המצות אינו בא בחג השבועות ובחג הסוכות מתקיף לה ר׳ זירא השתא סלותי מסלתינן נדרים ונדבות מבעיא

אמר אביי בהקרבה כולי עלמא לא פליגי דשרי כי פליגי למיקם עליה בבל תאחר

ת״ק סבר שלש רגלים אמר רחמנא אפילו שלא כסדרן

ור׳ שמעון סבר כסדרן אין שלא כסדרן לא

רבי אלעזר בר׳ שמעון אומר מביא אדם תודתו בחג הסוכות אימת אילימא בחולו של מועד היינו ת״ק אלא ביו״ט וקסבר נדרים ונדבות קריבין ביו״ט

ומאי שנא חג הסוכות דנקט רבי אלעזר בר׳ שמעון לטעמיה דתניא רבי שמעון אומר לא יאמר חג הסוכות שבו הכתוב מדבר למה נאמר לומר שזה אחרון

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר לומר שזה גורם:

ויוצא בה משום שמחה ואינו יוצא בה משום חגיגה: פשיטא דבר שבחובה הוא וכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין

לא צריכא דאף על גב דפריש

כדבעא מניה רבי שמעון בן לקיש מר׳ יוחנן האומר הרי עלי תודה ואצא בה ידי חגיגה הריני נזיר

דף כ עמוד א

ואגלח ממעות מעשר שני מהו א״ל נדור ואינו יוצא נזיר ואינו מגלח:

ההוא גברא דאמר להו הבו ליה ארבע מאה זוזי לפלוני ולנסיב ברתי אמר רב פפא ארבע מאה שקיל וברתיה אי בעי נסיב אי בעי לא נסיב

טעמא דאמר הבו ליה ולנסיב אבל אי אמר לנסיב והבו ליה אי נסיב שקיל ואי לא נסיב לא שקיל:

יתיב מרימר וקאמר להא שמעתא משמיה דנפשיה א״ל רבינא למרימר אתון הכי מתניתו לה אנן כדבעא מיניה ריש לקיש מר׳ יוחנן מתנינן לה:

תני תנא קמיה דר׳ יצחק בר אבא (ויקרא ט, טז) ויקרב את העולה ויעשה כמשפט כמשפט עולת נדבה למד על עולת חובה שטעונה סמיכה

א״ל דאמר לך מני בית שמאי היא דלא גמרי שלמי חובה משלמי נדבה דאי בית הלל כיון דגמרי שלמי חובה משלמי נדבה עולת חובה נמי לא תבעי קרא דגמרי מעולת נדבה

וממאי דבית הלל שלמי חובה משלמי נדבה גמרי דלמא מעולת חובה גמרי ועולת חובה גופא בעיא קרא

מאי שנא משלמי נדבה דלא גמרי שכן מצויין מעולת חובה נמי לא גמרי שכן כליל

(אלא) אתיא מבינייא

וסברי בית שמאי שלמי חובה לא בעו סמיכה והתניא אמר רבי יוסי לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הסמיכה עצמה שצריך על מה נחלקו על תכף לסמיכה שחיטה שבית שמאי אומרים אינו צריך ובית הלל אומרים צריך

הוא דאמר כי האי תנא דתניא אמר רבי יוסי בר׳ יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על תכף לסמיכה שחיטה שצריך על מה נחלקו על הסמיכה עצמה שבית שמאי אומרים אינו צריך ובית הלל אומרים צריך:

ת״ר מעשה בהלל הזקן שהביא עולתו לעזרה לסמוך עליה ביו״ט חברו עליו תלמידי שמאי הזקן אמרו לו מה טיבה של בהמה זו אמר להם נקבה היא ולזבחי שלמים הבאתיה כשכש להם בזנבה והלכו להם

ואותו היום גברה ידם של בית שמאי על בית הלל ובקשו לקבוע הלכה כמותן והיה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן בוטא שמו שהיה יודע שהלכה כבית הלל ושלח

דף כ עמוד ב

והביא כל צאן קדר שבירושלים והעמידן בעזרה ואמר כל מי שרוצה לסמוך יבא ויסמוך ואותו היום גברה ידן של בית הלל וקבעו הלכה כמותן ולא היה שם אדם שערער בדבר כלום:

שוב מעשה בתלמיד אחד מתלמידי ב״ה שהביא עולתו לעזרה לסמוך עליה מצאו תלמיד אחד מתלמידי ב״ש אמר לו מה זו סמיכה אמר לו מה זו שתיקה שתקו בנזיפה והלך לו

אמר אביי הלכך האי צורבא מרבנן דאמר ליה חבריה מלתא לא להדר ליה מלתא טפי ממאי דאמר ליה חבריה דאיהו אמר ליה מה זו סמיכה וקא מהדר ליה מה זו שתיקה:

תניא אמרו להם בית הלל לבית שמאי ומה במקום שאסור להדיוט מותר לגבוה מקום שמותר להדיוט אינו דין שמותר לגבוה אמרו להם בית שמאי נדרים ונדבות יוכיחו שמותר להדיוט ואסור לגבוה

אמרו להם בית הלל מה לנדרים ונדבות שאין קבוע להם זמן תאמר בעולת ראייה שקבוע לה ׳ זמן אמרו להם בית שמאי אף זו אין קבוע לה זמן דתנן מי שלא חג ביום טוב ראשון של חג חוגג והולך כל הרגל כולו ויום טוב האחרון של חג

אמרו להם בית הלל אף זו קבוע לה זמן דתנן עבר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו

אמרו להם בית שמאי והלא כבר נאמר לכם ולא לגבוה אמרו להם בית הלל והלא כבר נאמר לה׳ כל דלה׳ אם כן מה תלמוד לומר לכם לכם ולא לכותים לכם ולא לכלבים:

אבא שאול אומרה בלשון אחרת ומה במקום שכירתך סתומה כירת רבך פתוחה במקום שכירתך פתוחה אינו דין שכירת רבך פתוחה וכן בדין שלא יהא שולחנך מלא ושולחן רבך ריקן

במאי קא מפלגי מר סבר נדרים ונדבות קרבין ביום טוב ומר סבר אין קרבין ביום טוב

אמר רב הונא לדברי האומר נדרים ונדבות אין קרבין ביום טוב לא תימא מדאורייתא מחזא חזו ורבנן הוא דגזרי בהו גזירה שמא ישהה

אלא אפילו מדאורייתא נמי לא חזו דהא שתי הלחם דחובת היום נינהו וליכא למגזר שמא ישהה ואינו דוחה לא את השבת ולא את יו״ט:

איבעיא להו לדברי האומר נדרים ונדבות אין קרבין בי״ט עבר ושחט מאי רבא אמר זורק את הדם על מנת להתיר בשר באכילה רבה בר רב הונא אמר זורק את הדם על מנת להקטיר אימורין לערב

מאי בינייהו איכא בינייהו נטמא בשר או שאבד לרבא לא זריק לרבה בר רב הונא זריק

מיתיבי כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן או ששחטן בין לפני זמנן בין לאחר זמנן הדם יזרק והבשר יאכל ואם היתה שבת לא יזרוק ואם זרק

דף כא עמוד א

הורצה על מנת להקטיר אימורין לערב אם זרק דיעבד אין לכתחלה לא בשלמא לרבא ניחא אלא לרבה בר רב הונא קשיא ואיבעית אימא שאני שבות שבת משבות י״ט:

בעא מניה רב אויא סבא מרב הונא בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל מהו לשחטה בי״ט אמר ליה מותר אמר ליה וכי מה בין זה לנדרים ונדבות אמר ליה עורבא פרח

כי נפק אמר ליה רבה בריה לאו היינו רב אויא סבא דמשתבח ליה מר בגויה דגברא רבה הוא אמר ליה ומה אעביד ליה אני היום (שיר השירים ב, ה) סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים ובעא מינאי מלתא דבעיא טעמא

וטעמא מאי בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל מותר לשחטה בי״ט דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה אבל נדרים ונדבות אסור לשחטן בי״ט דכהנים כי קא זכו משלחן גבוה קא זכו:

אמר רב חסדא בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל מותר לשחטה ביום טוב דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה עיסה חציה של נכרי וחציה של ישראל אסור לאפותה בי״ט דהא אפשר ליה למפלגה בלישה

מתיב רב חנא בר חנילאי עיסת כלבים בזמן שהרועין אוכלין ממנה חייבת בחלה ומערבין בה ומשתתפין בה ומברכין עליה ומזמנין עליה ונאפת בי״ט ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח

ואמאי והא אפשר ליה למפלגה בלישה שאני עיסת כלבים הואיל ואפשר לפייסן בנבלה

ומי אית ליה לרב חסדא הואיל והא אתמר האופה מי״ט לחול רב חסדא אמר לוקה רבה אמר אינו לוקה

רב חסדא אמר לוקה לא אמרינן הואיל ומקלעי ליה אורחים חזי ליה השתא נמי חזי ליה רבה אמר אינו לוקה אמרי׳ הואיל

אלא לא תימא הואיל ואפשר אלא כגון דאית ליה נבלה דודאי אפשר לפייסן בנבלה:

בעו מניה מרב הונא הני בני באגא דרמו עלייהו קמחא דבני חילא מהו לאפותה בי״ט אמר (ליה) חזינא אי יהבי ליה רפתא לינוקא ולא קפדי כל חדא וחדא חזיא לינוקא ושרי ואי לאו אסור

והתניא מעשה בשמעון התימני שלא בא אמש לבית המדרש בשחרית מצאו [ר׳] יהודה בן בבא אמר לו מפני מה לא באת אמש לבית המדרש אמר לו בלשת באה לעירנו ובקשה לחטוף את כל העיר ושחטנו להם עגל והאכלנום ופטרנום לשלום

אמר לו תמה אני אם לא יצא שכרכם בהפסדכם שהרי אמרה תורה לכם ולא לעובדי כוכבים ואמאי הא חזי למיכל מיניה

אמר רב יוסף עגל טרפה הואי והא חזי לכלבים

תנאי היא דתניא (שמות יב, טז) אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם ממשמע שנאמר לכל נפש שומע אני אפילו נפש בהמה במשמע כענין שנאמר (ויקרא כד, יח) ומכה נפש בהמה ישלמנה תלמוד לומר לכם

דף כא עמוד ב

לכם ולא לכלבים דברי רבי יוסי הגלילי ר״ע אומר אפילו נפש בהמה במשמע אם כן מה תלמוד לומר לכם לכם ולא לעובדי כוכבים

ומה ראית לרבות את הכלבים ולהוציא את העובדי כוכבים מרבה אני את הכלבים שמזונותן עליך ומוציא אני את העובדי כוכבים שאין מזונותן עליך:

אמר ליה אביי לרב יוסף ולרבי יוסי הגלילי דאמר לכם ולא לכלבים הני סופלי לחיותא היכי שדינן להו ביום טוב

אמר ליה הואיל וחזו להסקה תינח ביבישתא ברטיבתא מאי איכא למימר אמר ליה חזו להיסק גדול

תינח בי״ט בשבת מאי איכא למימר מטלטלינן להו אגב ריפתא כדשמואל דאמר שמואל עושה אדם כל צרכו בפת

ופליגא דרבי יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי מזמנין את הנכרי בשבת ואין מזמנין את הנכרי ביום טוב גזרה שמא ירבה בשבילו

רב אחא בר יעקב אמר אפילו בשבת נמי לא משום שיורי כוסות אי הכי דידן נמי דידן חזו לתרנגולין דידהו נמי חזו לתרנגולין דידהו איסורי הנאה נינהו

ולטלטלינהו אגב כסא מי לא אמר רבא מטלטלין כנונא אגב קטמיה אע״ג דאיכא עליה שברי עצים

התם לאו איסורי הנאה נינהו הכא איסורי הנאה נינהו:

אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא ולהוי כגרף של רעי אמר ליה וכי עושין גרף של רעי לכתחלה:

אדבריה רבא למר שמואל ודרש מזמנין את הנכרי בשבת ואין מזמנין את הנכרי בי״ט גזרה שמא ירבה בשבילו: מרימר ומר זוטרא כי הוה מקלע להו נכרי בי״ט אמרו ליה אי ניחא לך במאי דטריחא לן מוטב ואי לא טרחא יתירא אדעתא דידך לא טרחינן:

מתני׳ ב״ש אומרים לא יחם אדם חמין לרגליו אלא אם כן ראויין לשתיה וב״ה מתירין עושה אדם מדורה ומתחמם כנגדה:

גמ׳ איבעיא להו האי מדורה מאן קתני לה דברי הכל היא ושני להו לבית שמאי בין הנאת אבר אחד או דלמא ב״ה קתני לה אבל ב״ש לא שני להו

ת״ש ב״ש אומרים לא יעשה אדם מדורה ויתחמם כנגדה וב״ה מתירין:

מתני׳ שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי ב״ש אין טומנין את החמין לכתחלה ביום טוב ואין זוקפין את המנורה ביום טוב ואין אופין פתין גריצין אלא רקיקין אמר רבן גמליאל מימיהן של בית אבא לא היו אופין פתין גריצין אלא רקיקין אמרו לו מה נעשה לבית אביך שהיו מחמירין על עצמן ומקילין לכל ישראל להיות אופין פתין גריצין וחררין:

גמ׳ היכי דמי אי דאנח עירובי תבשילין מאי טעמא דב״ש ואי דלא אנח עירובי תבשילין מאי טעמא דב״ה אמר רב הונא לעולם אימא לך שלא הניח עירובי תבשילין וכדי חייו שרו ליה רבנן

ורב הונא לטעמיה דאמר רב הונא מי שלא הניח עירובי תבשילין אופין לו פת אחת ומבשלין לו קדרה אחת

דף כב עמוד א

ומדליקין לו את הנר משום רבי יצחק אמרו אף צולין לו דג קטן תניא נמי הכי מי שלא הניח עירובי תבשילין אופין לו פת אחת וטומנין לו קדרה אחת ומדליקין לו את הנר ומחמין לו קיתון אחד ויש אומרים אף צולין לו דג קטן

רבא אמר לעולם שהניח ושאני הטמנה דמוכחא מלתא דאדעתא דשבתא קעביד

איתיביה אביי חנניה אומר בית שמאי אומרים אין אופין אלא אם כן ערב בפת ואין מבשלין אלא א״כ ערב בתבשיל ואין טומנין אלא אם כן היו לו חמין טמונין מערב יו״ט הא היו לו חמין טמונין מיהא עביד ואע״ג דמוכחא מלתא דאדעתא דשבת קעביד

אלא אמר אביי כגון שערב לזה ולא ערב לזה וחנניה היא ואליבא דב״ש:

ואין זוקפין את המנורה: מאי קא עביד אמר רב חיננא בר ביסנא הכא במנורה של חליות עסקינן דמחזי כבונה דב״ש סברי יש בנין בכלים וב״ה סברי אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים

עולא איקלע לבי רב יהודה קם שמעיה זקף לה לשרגא איתיביה רב יהודה לעולא הנותן שמן בנר חייב משום מבעיר והמסתפק ממנו חייב משום מכבה א״ל לאו אדעתאי:

אמר רב קנבא שרי:

בעא מיניה אבא בר מרתא מאביי מהו לכבות את הנר מפני דבר אחר אמר לו אפשר בבית אחר

אין לו בית אחר מאי אפשר לעשות לו מחיצה אין לו לעשות מחיצה מאי אפשר לכפות עליו את הכלי אין לו כלי מאי אמר ליה אסור

איתיביה אין מכבין את הבקעת כדי לחוס עליה ואם בשביל שלא יתעשן הבית או הקדרה מותר אמר ליה ההיא רבי יהודה היא כי קאמינא אנא לרבנן

בעא מיניה אביי מרבה מהו לכבות את הדלקה ביו״ט היכא דאיכא סכנת נפשות לא קא מבעיא לי דאפילו בשבת שרי כי קמבעיא לי משום אבוד ממון מאי א״ל אסור

איתיביה אין מכבין את הבקעת כדי לחוס עליה ואם בשביל שלא יתעשן הבית או הקדרה מותר ההיא רבי יהודה היא כי קאמינא אנא לרבנן

בעא מיניה רב אשי מאמימר מהו לכחול את העין ביו״ט היכא דאיכא סכנה כגון רירא דיצא דמא דמעתא וקדחתא ותחלת אוכלא לא מבעיא לי דאפי׳ בשבת שרי כי קמבעיא לי סוף אוכלא ופצוחי עינא מאי א״ל אסור

איתיביה אין מכבין את הבקעת ושני ליה כדשנין

אמימר שרי למכחל עינא מנכרי בשבתא איכא דאמרי אמימר גופיה כחל עינא מנכרי בשבתא אמר ליה רב אשי לאמימר מאי דעתיך דאמר עולא בריה דרב עילאי כל צרכי חולה עושין ע״י נכרי בשבת ואמר רב המנונא כל דבר שאין בו סכנה אומר לנכרי ועושה

הני מילי היכא דלא מסייע בהדיה אבל מר קא מסייע בהדיה דקא עמין ופתח אמר ליה איכא רב זביד דקאי כותך ושניי ליה מסייע אין בו ממש

אמימר שרא למכחל עינא ביו״ט שני של ראש השנה אמר ליה רב אשי לאמימר והאמר רבא מת ביום טוב ראשון יתעסקו בו עממין ביום טוב שני יתעסקו בו ישראל ואפילו בשני ימים טובים של ראש השנה

דף כב עמוד ב

מה שאין כן בביצה

אמר ליה אנא כנהרדעי סבירא לי דאמרי אף בביצה ומאי דעתיך דלמא מעברי ליה לאלול האמר רב חיננא בר כהנא מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר:

ואין אופין פתין גריצין אלא רקיקין: תנו רבנן ב״ש אומרים אין אופין פת עבה בפסח וב״ה מתירין וכמה פת עבה אמר רב הונא טפח שכן מצינו בלחם הפנים טפח

מתקיף לה רב יוסף אם אמרו בזריזין יאמרו בשאינן זריזין אם אמרו בפת עמלה יאמרו בפת שאינה עמלה

אם אמרו בעצים יבשים יאמרו בעצים לחים אם אמרו בתנור חם יאמרו בתנור צונן אם אמרו בתנור של מתכת יאמרו בתנור של חרס

אמר רב ירמיה בר אבא שאלית את רבי ביחוד ומנו רב מאי פת עבה פת מרובה

איכא דאמרי אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב שאלית את רבי ביחוד ומנו רבינו הקדוש מאי פת עבה פת מרובה ואמאי קרו ליה פת עבה משום דנפישא בלישה אי נמי באתריה דהאי תנא פת מרובה פת עבה קרו ליה

מכדי משום דקטרח טרחא דלא צריך הוא מאי אריא פסח אפי׳ בשאר ימים טובים נמי אין הכי נמי ותנא ביו״ט דפסח קאי תניא נמי הכי ב״ש אומרים אין אופין פת מרובה ביום טוב וב״ה מתירין:

מתני׳ אף הוא אמר שלשה דברים להקל מכבדין בית המטות ומניחין את המוגמר ביו״ט ועושין גדי מקולס בלילי פסחים וחכמים אוסרין:

גמ׳ אמר רב אסי מחלוקת לגמר אבל להריח דברי הכל מותר

מיתיבי אין מכבדין בית המטות ביום טוב ושל בית רבן גמליאל מכבדין אמר רבי אליעזר בר צדוק פעמים הרבה נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל ולא היו מכבדין בית המטות ביום טוב אלא מכבדין אותן מערב יום טוב ופורסין עליהם סדינין למחר כשאורחים נכנסין מסלקין את הסדינין ונמצא הבית מתכבד מאליו אמרו לו אם כן אף בשבת מותר לעשות כן

ואין מניחין את המוגמר ביו״ט ושל בית רבן גמליאל מניחין אמר רבי אליעזר בר צדוק פעמים הרבה נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל ולא היו מניחין את המוגמר ביום טוב אלא מביאין ערדסקאות של ברזל ומעשנין אותן מערב יום טוב ופוקקין נקביהן מערב יום טוב למחר כשאורחים נכנסין

פותחין את נקביהן ונמצא הבית מתגמר מאליו

אמרו לו א״כ אף בשבת מותר לעשות כן

אלא אי אתמר הכי אתמר אמר רב אסי מחלוקת להריח אבל לגמר אסור

איבעיא להו מהו לעשן רב ירמיה בר אבא אמר רב אסור ושמואל אמר מותר רב הונא אמר אסור מפני שמכבה אמר ליה רב נחמן ונימא מר מפני שמבעיר א״ל תחלתו מכבה וסופו מבעיר

א״ר יהודה על גבי גחלת אסור

דף כג עמוד א

על גבי חרס מותר

ורבה אמר על גבי חרס נמי אסור משום דקא מוליד ריחא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו סחופי כסא אשיראי ביומא טבא אסור מ״ט משום דקמוליד ריחא

ומ״ש ממוללו ומריח בו וקוטמו ומריח בו התם ריחא מיהא איתא ואוסופי הוא דקא מוסיף ריחא הכא אולודי הוא דקמוליד ריחא רבא אמר על גבי גחלת נמי מותר מידי דהוה אבשרא אגומרי

דרש רב גביהא מבי כתיל אפתחא דבי ריש גלותא קטורא שרי א״ל אמימר מאי קטורא אי קטורא בידי מעשה אומן הוא ואי לעשן אסור דהא קא מכבה אמר ליה רב אשי לעולם לעשן מידי דהוה אבשרא אגומרי

איכא דאמרי א״ל אמימר מאי קטורא אי קטורא בידי מעשה אומן הוא אי לעשן אסור דקא מוליד ריחא אמר רב אשי אנא אמריתה נהליה ומשמיה דגברא רבה אמריתה נהליה לעולם לעשן ומידי דהוה אבשרא אגומרי:

ועושין גדי מקולס: תניא רבי יוסי אומר תודוס איש רומי הנהיג את בני רומי לאכול גדי מקולס בלילי פסחים שלחו ליה אלמלא תודוס אתה גוזרנו עליך נדוי שאתה מאכיל את בני ישראל קדשים בחוץ

קדשים סלקא דעתך אלא אימא כעין קדשים:

מתני׳ שלשה דברים רבי אלעזר בן עזריה מתיר וחכמים אוסרים פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה

ומקרדין את הבהמה ביו״ט ושוחקין את הפלפלין ברחים שלהן

רבי יהודה אומר אין מקרדין את הבהמה ביום טוב מפני שעושה חבורה אבל מקרצפין וחכמים אומרים אין מקרדין אף לא מקרצפין:

גמ׳ למימרא דר׳ אלעזר בן עזריה חדא פרה הויא ליה והאמר רב ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב תליסר אלפי עגלי הוה מעשר רבי אלעזר בן עזריה מעדריה כל שתא ושתא תנא לא שלו היתה אלא של שכנתו היתה ומתוך שלא מיחה בה נקראת על שמו:

ומקרדין את הבהמה ביו״ט: תנו רבנן איזהו קרוד ואיזהו קרצוף קרוד קטנים ועושין חבורה קרצוף גדולים ואין עושין חבורה

וג׳ מחלוקות בדבר רבי יהודה סבר דבר שאינו מתכוין אסור מיהו קרוד קטנים ועושין חבורה קרצוף גדולים ואין עושין חבורה ולא גזרינן קרצוף אטו קרוד

ורבנן סברי נמי כר׳ יהודה דבר שאינו מתכוין אסור וגזרינן קרצוף אטו קרוד ור׳ אלעזר בן עזריה סבר לה כר׳ שמעון דאמר דבר שאינו מתכוין מותר ובין קרוד ובין קרצוף שרי

אמר רבא אמר רב נחמן אמר שמואל ואמרי לה אמר רב נחמן לחודיה הלכה כר׳ שמעון שהרי רבי אלעזר בן עזריה מודה לו אמר ליה רבא לרב נחמן ולימא מר הלכה כר׳ יהודה שהרי חכמים מודים לו א״ל אנא כר׳ שמעון ס״ל ועוד שהרי רבי אלעזר בן עזריה מודה לו:

דף כג עמוד ב

מתני׳ הרחים של פלפלין טמאה משום שלשה כלים משום כלי קבול ומשום כלי מתכת ומשום כלי כברה:

גמ׳ תנא תחתונה משום כלי קבול אמצעית משום כלי כברה עליונה משום כלי מתכת:

מתני׳ עגלה של קטן טמאה מדרס ונטלת בשבת ואינה נגררת אלא על גבי כלים

ר׳ יהודה אומר כל הכלים אין נגררין חוץ מן העגלה מפני שהיא כובשת:

גמ׳ עגלה של קטן טמאה מדרס דהא סמיך עלויה ונטלת בשבת משום דאיכא תורת כלי עלה

ואינה נגררת אלא על גבי כלים על גבי כלים אין על גבי קרקע לא מאי טעמא דקא עביד חריץ מני ר׳ יהודה היא דאמר דבר שאין מתכוין אסור

דאי ר׳ שמעון האמר דבר שאין מתכוין מותר (דתנן) רבי שמעון אומר גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ

אימא סיפא ר׳ יהודה אומר אין הכל נגררין בשבת חוץ מן העגלה מפני שהיא כובשת מפני שכובשת אין אבל חריץ לא עבדא

תרי תנאי ואליבא דרבי יהודה:

הדרן עלך יום טוב:

מתני׳ **אין** צדין דגים מן הביברים ביו״ט ואין נותנין לפניהם מזונות

אבל צדין חיה ועוף מן הביברין ונותנין לפניהם מזונות

רשב״ג אומר לא כל הביברין שוין זה הכלל כל

דף כד עמוד א

המחוסר צידה אסור ושאינו מחוסר צידה מותר:

גמ׳ ורמינהו ביברין של חיה ושל עופות אין צדין מהם ביום טוב ואין נותנין לפניהם מזונות קשיא חיה אחיה קשיא עופות אעופות

בשלמא חיה אחיה לא קשיא הא ר׳ יהודה הא רבנן

דתנן ר׳ יהודה אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב לבית הוא דמחייב אבל לביברין לא וחכמים אומרים צפור למגדל וצבי לגנה ולחצר ולביברין

אלא עופות אעופות קשיא וכי תימא הא נמי לא קשיא הא בביבר מקורה הא בביבר שאינו מקורה

והא בית דכביבר מקורה דמי ובין לרבי יהודה ובין לרבנן צפור למגדל אין לבית לא

אמר רבה בר רב הונא הכא בצפור דרור עסקינן שאינה מקבלת מרות דתנא דבי ר׳ ישמעאל למה נקרא שמה צפור דרור שדרה בבית כבשדה

השתא דאתית להכי חיה אחיה נמי לא קשיא הא בביבר קטן הא בביבר גדול

היכי דמי ביבר קטן היכי דמי ביבר גדול אמר רב אשי כל היכא דרהיט אבתרה ומטי לה בחד שחיא ביבר קטן ואידך ביבר גדול אי נמי כל היכא דאיכא עוקצי עוקצי ביבר גדול ואידך ביבר קטן אי נמי כל היכא דנפלי טולא דכתלי אהדדי ביבר קטן ואידך ביבר גדול:

רשב״ג אומר לא כל הביברין שוין וכו׳: אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי שמעון בן גמליאל אמר ליה אביי הלכה מכלל דפליגי

אמר ליה ומאי נפקא לך מינה אמר ליה גמרא גמור זמורתא תהא:

זה הכלל כל המחוסר צידה וכו': היכי דמי מחוסר צידה אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל כל שאומר הבא מצודה ונצודנו

אמר ליה אביי והא אווזין ותרנגולין שאומרים הבא מצודה ונצודנו ותניא הצד אווזין ותרנגולין ויוני הרדיסאות פטור

אמר רבה בר רב הונא אמר שמואל הללו באין לכלובן לערב והללו אין באין לכלובן לערב

והרי יוני שובך ויוני עלייה דבאין לכלובן לערב ותניא הצד יוני שובך ויוני עלייה וצפרים שקננו בטפיחין בבירות חייב

אלא אמר רבה בר רב הונא אמר שמואל הללו באין לכלובן לערב ומזונותן עליך והללו באין לכלובן לערב ואין מזונותן עליך

רב מרי אמר הני עבידי לרבויי והני לא עבידי לרבויי כולהו נמי עבידי לרבויי לכלובן קאמרינן דעבידי לרבויי:

מתני' מצודות חיה ועוף ודגים שעשאן מערב יום טוב לא יטול מהן ביום טוב אלא אם כן יודע שנצודו מערב יום טוב ומעשה בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו:

גמ' מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני ספק מוכן אסור ורבן גמליאל מתיר ומעשה נמי בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו

אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה כר"ג ואיכא דמתני לה אהא דתניא ספק מוכן ר"ג מתיר ורבי יהושע אוסר אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהושע ואיכא דמתני לה אהא דתניא

דף כד עמוד ב

שוחטין מן הנגרין ביו"ט אבל לא מן הרשתות ומן המכמורות רבי שמעון בן אלעזר אומר בא ומצאן מקולקלין מערב יום טוב בידוע שמערב יום טוב נצודו ומותרין בא ומצאן מקולקלין ביום טוב בידוע שביום טוב נצודו ואסורין

הא גופה קשיא אמרת בא ומצאן מקולקלין מערב יום טוב בידוע שמערב יום טוב נצודו טעמא דבא ומצאן מקולקלין הא ספיקא אסורין אימא סיפא בא ומצאן מקולקלין ביום טוב בידוע שביום טוב נצודו טעמא דבא ומצאן מקולקלין הא ספיקא מערב יום טוב נצודו ומותרין

הכי קאמר בא ומצאן מקולקלין מערב יום טוב בידוע שמערב יום טוב נצודו ומותרין הא ספיקא נעשה כמי שנצודו ביום טוב ואסורין

אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי שמעון בן אלעזר:

ואמר מותרין הם: מותרין למאי רב אמר מותרין לקבל ולוי אמר מותרין באכילה

אמר רב לעולם אל ימנע אדם עצמו מבית המדרש אפילו שעה אחת דאנא ולוי הוינן קמיה דרבי כי אמרה להא שמעתא באורתא אמר מותרין באכילה בצפרא אמר מותרין לקבל אנא דהואי בי מדרשא הדרי בי לוי דלא הוה בי מדרשא לא הדר ביה

מיתיבי נכרי שהביא דורון לישראל אפילו דגים המפולמין ופירות בני יומן מותרין בשלמא למ"ד מותרין לקבל שפיר אלא למאן דאמר מותרין באכילה פירות בני יומן מי שרו באכילה

ולטעמיך פירות בני יומן מי שרו בטלטול אלא בכוורי דאדימי ופירי דכבישי בירקא עסקינן ואמאי קרי להו בני יומן שהן כעין בני יומן

אמר רב פפא הלכתא נכרי שהביא דורון לישראל ביום טוב אם יש מאותו המין במחובר אסור ולערב נמי אסורין בכדי שיעשו

ואם אין מאותו המין במחובר תוך התחום מותר

דף כה עמוד א

חוץ לתחום אסור והבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר

אמר רבה בר רב הונא אמר רב הסוכר אמת המים מערב יום טוב ולמחר השכים ומצא בה דגים מותרין

אמר רב חסדא מדברי רבינו נלמוד חיה שקננה בפרדס אינה צריכה זמון אמר רב נחמן נפל חברין ברברבתא איכא דאמרי אמר רבה בר רב הונא מדברי רבינו נלמוד חיה שקננה בפרדס אינה צריכה זמון אמר רב נחמן נפל בר חברין ברברבתא

התם לא קא עביד מעשה הכא קא עביד מעשה

ולא בעיא זמון והתניא חיה שקננה בפרדס צריכה לזמן וצפור דרור צריך לקשור בכנפיה כדי שלא תתחלף באמה וזו עדות שהעידו מפי שמעיה ואבטליון תיובתא

ומי בעיא זמון והתניא אמר ר״ש בן אלעזר מודים בית שמאי ובית הלל על שהזמינן בתוך הקן ומצא לפני הקן שאסורין במה דברים אמורים ביוני שובך ויוני עליה וצפרים שקננו בטפיחין ובבירה אבל אווזים ותרנגולים ויוני הרדסיאות וחיה שקננה בפרדס מותרין ואין צריכין זמון וצפור דרור צריכה לקשר בכנפיה כדי שלא תתחלף באמה

והמקושרים והמנוענעין בבורות ובבתים ובשיחין ובמערות מותרין ובאילנות אסורין שמא יעלה ויתלוש והמקושרין והמנוענעין בכל מקום אסורין משום גזל

אמר רב נחמן לא קשיא הא בה הא באמה אמה בזמון סגי לה צידה מעליותא בעיא

אלא אמר ר״נ בר יצחק אידי ואידי בדידה הא בגנה הסמוכה לעיר הא בגנה שאינה סמוכה:

מתני׳ בהמה מסוכנת לא ישחוט אלא אם כן יש שהות ביום לאכול ממנה כזית צלי ר״ע אומר אפילו כזית חי מבית טביחתה

שחטה בשדה לא יביאנה במוט ובמוטה אבל מביא בידו אברים אברים:

גמ׳ אמר רמי בר אבא הפשט ונתוח בעולה והוא הדין לקצבים מכאן למדה תורה דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר קודם הפשט ונתוח

(לאפוקי) מאי קמ״ל אילימא לאפוקי מדרב הונא דאמר רב הונא בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה

נשחטה בחזקת היתר עומדת עד שיודע לך במה נטרפה

והאנן תנן מתניתין כדרב הונא דתנן ר״ע אומר אפילו כזית חי מבית טביחתה מאי לאו מבית טביחתה ממש

לא ממקום שטובחת אכילתה

והא תני רבי חייא מקום טביחתה ממש אלא רמי בר אבא

דף כה עמוד ב

אורח ארעא קמ״ל

כדתניא לא יאכל אדם שום ובצל מראשו אלא מעליו ואם אכל ה״ז רעבתן כיוצא בו לא ישתה אדם כוסו בבת אחת ואם שתה ה״ז גרגרן תנו רבנן השותה כוסו בבת אחת ה״ז גרגרן שנים דרך ארץ שלשה מגסי הרוח

ואמר רמי בר אבא חצובא מקטע רגליהון דרשיעיא

נטיעה מקטע רגליהון דקצביא ודבועלי נדות

תורמוסא מקטע רגליהון דשנאיהון של ישראל שנאמר (שופטים י, ו) ויוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה׳ ויעבדו את הבעלים ואת העשתרות ואת אלהי ארם ואת אלהי צידון ואת אלהי מואב ואת אלהי בני עמון ואת אלהי פלשתים ויעזבו את ה׳ ולא עבדוהו

ממשמע שנאמר ויעזבו את ה׳ איני יודע שלא עבדוהו ומה ת״ל ולא עבדוהו א״ר אלעזר אמר הקב״ה אפילו כתורמוס הזה ששולקין אותו שבע פעמים ואוכלין אותו בקנוח סעודה לא עשאוני בני

תנא משמיה דר״מ מפני מה נתנה תורה לישראל מפני שהן עזין תנא דבי ר׳ ישמעאל (דברים לג, ב) מימינו אש דת למו אמר הקב״ה ראויין הללו שתנתן להם דת אש איכא דאמרי דתיהם של אלו אש שאלמלא (לא) נתנה תורה לישראל אין כל אומה ולשון יכולין לעמוד בפניהם

והיינו דאמר ר״ש בן לקיש ג׳ עזין הן ישראל באומות כלב בחיות תרנגול בעופות וי״א אף עז בבהמה דקה וי״א אף צלף באילנות:

שחטה בשדה לא יביאנה במוט: ת״ר אין הסומא יוצא במקלו ולא הרועה בתרמילו ואין יוצאין בכסא אחד האיש ואחד האשה

איני והא שלח ר׳ יעקב בר אידי זקן אחד היה בשכונתינו והיה יוצא בגלודקי שלו ובאו ושאלו את ר׳ יהושע בן לוי ואמר אם רבים צריכין לו מותר

וסמכו רבותינו על דברי אחי שקיא דאמר אנא אפיקתיה לרב הונא מהיני לשילי ומשילי להיני ואמר ר״נ בר יצחק אנא אפיקתיה למר שמואל משמשא לטולא ומטולא לשמשא התם כדאמר טעמא אם היו רבים צריכין לו מותר

א״ל רב נחמן לחמא בר אדא שליח ציון כי סלקת להתם אקיף וזיל אסולמא דצור וזיל לגבי דר׳ יעקב בר אידי ובעי מיניה כסא מה אתון ביה

אדאזל להתם נח נפשיה דר׳ יעקב בר אידי כי סליק אשכחיה לרבי זריקא א״ל כסא מה אתון ביה א״ל הכי אמר ר׳ אמי ובלבד שלא יכתף מאי ובלבד שלא יכתף אמר רב יוסף בריה דרבא באלונקי

איני והא רב נחמן שרא לה לילתא למיפק אאלונקי שאני ילתא דבעיתא

אמימר ומר זוטרא מכתפי להו בשבתא דרגלא משום ביעתותא ואמרי לה משום דוחקא דצבורא:

מתני׳ בכור שנפל לבור רבי יהודה אומר ירד מומחה ויראה

דף כו עמוד א

אם יש בו מום יעלה וישחוט ואם לאו לא ישחוט ר׳ שמעון אומר כל שאין מומו ניכר מבעוד יום אין זה מן המוכן:

גמ׳ במאי קא מפלגי אי נימא ברואין מומין קמפלגי דר׳ יהודה סבר רואין מומין בי״ט ור׳ שמעון סבר אין רואין מומין בי״ט ולפלגו ברואין מומין דעלמא

בכור שנפל לבור אצטריכא ליה סד״א משום צער בעלי חיים לערים ולסקיה כר׳ יהושע קמ״ל

אי הכי לא ישחוט לא יעלה וישחוט מבעי ליה לא צריכא דעבר ואסקיה סד״א לשחטיה קמ״ל

לשחטיה הא תם הוא לא צריכא דנפל ביה מומא והא מוקצה הוא

אלא דנפל ביה מום עובר מערב יום טוב והשתא הוה ליה מום קבוע מהו דתימא דדעתיה עלויה ונשחטיה קמ״ל:

ת״ר בכור תם שנפל לבור ר׳ יהודה הנשיא אומר ירד מומחה ויראה אם יש בו מום יעלה וישחוט ואם לאו לא ישחוט אמר לו ר׳ שמעון בן מנסיא הרי אמרו אין רואין מומין ביום טוב כיצד נולד בו מום מערב ״ט אין מבקרין אותו בי״ט נולד בו מום

דף כו עמוד ב

בי״ט ר׳ שמעון אומר אין זה מן המוכן ושוין שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן

דרש רבה בר רב הונא נולד הוא ומומו עמו מבקרין אותו בי״ט לכתחלה א״ל רב נחמן אבא תני אם עבר ובקרו מבוקר ואת אמרת מבקרין אותו לכתחלה

אמר אביי כותיה דרבה בר רב הונא מסתברא מדקתני תלתא בבי נולד בו מום מערב יום טוב אין מבקרין אותו ביום טוב לכתחלה הוא דלא הא דיעבד שפיר דמי

נולד בו מום ביום טוב ר׳ שמעון אומר אין זה מן המוכן דאפילו דיעבד נמי לא והדר תני ושוין שאם נולד ומומו עמו שזה מן המוכן דאפילו לכתחלה נמי

והא כי אתא רב אושעיא אתא ואייתי מתניתא בידיה בין שנולד בו מום מערב י״ט ובין שנולד בו מום בי״ט חכמים אומרים אין זה מן המוכן

ואלא קשיא הך ההיא אדא בר אוכמי היא דמשבש ותני

אמר רב נחמן בר יצחק מתני׳ נמי דייקא דקתני ר׳ שמעון אומר כל שאין מומו ניכר מערב י״ט אין זה מן המוכן מאי אין מומו ניכר אילימא שאין מומו ניכר כלל פשיטא צריכא למימר

אלא דלא אתחזי לחכם מערב י״ט אם מום קבוע אם מום עובר קתני מיהת אין זה מן המוכן שמע מינה

בעי מיניה הלל מרבא יש מוקצה לחצי שבת או אין מוקצה לחצי שבת היכי דמי אי דאחזי בין השמשות אחזי אי דלא אחזי לא אחזי

לא צריכא דאחזי והדר אדחי והדר אחזי מאי א״ל יש מוקצה

איתיביה ושוין שאם נולד ומומו עמו שזה מן המוכן ואמאי נימא האי בכור מעיקרא הוה חזי אגב אמיה אתיליד ליה אדחי ליה אחזייה לחכם אשתרי ליה

אמר אביי ואיתימא רב ספרא כגון דיתבי דייני התם

איכא דאמרי אמר ליה אין מוקצה לחצי שבת לימא מסייע ליה ושוין שאם נולד ומומו עמו שזה מן המוכן והא בכור מעיקרא הוה חזי אגב אמיה אתיליד ליה אדחי ליה אחזייה לחכם אשתרי ליה

אמר אביי ואיתימא רב ספרא כגון דיתבי דייני התם

ת״ש היה אוכל בענבים והותיר והעלן לגג לעשות מהן צמוקין בתאנים והותיר והעלן לגג לעשות מהן גרוגרות לא יאכל מהן עד שיזמין מבעוד יום וכן אתה מוצא באפרסקין ובחבושין ובשאר כל מיני פירות

היכי דמי אי דחזו למה ליה הזמנה אי דלא חזו כי אזמין להו מאי הוי

וכי תימא דלא ידע אי חזו אי לא חזו והאמר רב כהנא מוקצה שיבש ואין הבעלים מכירין בו מותר

אלא לאו דחזו ואדחו והדר אחזו ואי אמרת אין מוקצה למה להו הזמנה אלא מאי יש מוקצה כי אזמין להו מאי הוי

לא צריכא דאחזו ולא אחזו דאיכא אינשי דאכלי ואיכא אינשי דלא אכלי אזמין גלי דעתיה לא אזמין לא גלי דעתיה

אמר רבי זירא ת״ש מפולין ועדשים דהא פולין ועדשים מעיקרא חזו לכוס שדינהו בקדרה אדחו להו

דף כז עמוד א

גמר בשולייהו חזו להו

אמר ליה אביי ולטעמיך תקשי לך קדרות דעלמא דהא סתם קדרות דעלמא בין השמשות רותחות הן ולאורתא אכלינן מינייהו

אלא גמרו בידי אדם לא קא מבעיא לן כי קא מבעיא לן גמרו בידי שמים

ר׳ יהודה נשיאה הוה ליה ההוא בוכרא שדריה לקמיה דר׳ אמי סבר דלא למחזייה א״ל רבי זריקא ואיתימא רבי ירמיה ר׳ יהודה ור׳ שמעון הלכה כר׳ יהודה הדר שדריה לקמיה דרבי יצחק נפחא סבר דלא למחזייה א״ל ר׳ ירמיה ואיתימא ר׳ זריקא ר׳ יהודה ור׳ שמעון הלכה כר׳ יהודה

א״ל רבי אבא מאי טעמא לא שבקתינהו לרבנן למעבד עובדא כר׳ שמעון א״ל ואת מה בידך א״ל הכי אמר ר׳ זירא הלכה כר׳ שמעון

אמר מאן דהוא אזכי ואסק להתם ואגמרה לשמעתא מפומיה דמרה כי סליק להתם אשכחיה לר׳ זירא א״ל אמר מר הלכה כרבי שמעון א״ל לא אנא מסתברא אמרי

מדקתני במתניתין ר׳ שמעון אומר כל שאין מומו ניכר מבעוד יום אין זה מן המוכן וקתני לה בברייתא בלשון חכמים ש״מ מסתברא כוותיה

מאי הוי עלה אמר רב יוסף ת״ש דתליא באשלי רברבי דאמר רבי שמעון בן פזי א״ר יהושע בן לוי א״ר יוסי בן שאול אמר רבי משום קהלא קדישא דבירושלים ר׳ שמעון וחבריו אמרו הלכה כרבי מאיר

אמרו והא אינהו קשישי מניה טובא אלא בשיטת ר׳ מאיר אמרוה

דתנן השוחט את הבכור ואחר כך הראה את מומו ר׳ יהודה מתיר ורבי מאיר אומר הואיל ונשחט שלא על פי מומחה אסור אלמא קסבר ר׳ מאיר ראיית בכור לאו כראיית טרפה ראיית בכור מחיים ראיית טרפה לאחר שחיטה

ומינה ראיית טרפה אפילו בי״ט ראיית בכור מערב י״ט

א״ל אביי אטו התם ברואין מומין פליגי בקנסא פליגי דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן בדוקין שבעין כולי עלמא לא פליגי דאסור משום דמשתנין

כי פליגי במומין שבגוף רבי מאיר סבר גזרינן מומין שבגוף אטו מומין שבעין ור׳ יהודה סבר לא גזרינן

אמר רב נחמן בר יצחק מתניתין נמי דיקא דקתני ר׳ מאיר אומר הואיל ונשחט שלא על פי מומחה אסור שמע מינה קנסא הוא דקא קניס שמע מינה

אמי ורדינאה חזי בוכרא דבי נשיאה הוה ביומא טבא לא הוה חזי אתו ואמרו ליה לרבי אמי אמר להו שפיר קא עביד דלא חזי איני והא רבי אמי גופיה חזי רבי אמי כי חזי מאתמול הוה חזי

דף כז עמוד ב

ובי״ט שיולי קא משייל היכי הוה עובדא כי הא דההוא גברא דאייתי בוכרא לקמיה דרבא אפניא דמעלי יומא טבא הוה יתיב רבא וקא חייף רישיה דלי עיניה וחזייה למומיה א״ל זיל האידנא ותא למחר

כי אתא למחר אמר היכי הוה עובדא א״ל הוה שדיין שערי בהך גיסא דהוצא והוה איהו באידך גיסא בהדי דבעי למיכל עייל רישיה ופרטיה הוצא לשפותיה א״ל דלמא את גרמת ליה א״ל לא

ומנא תימרא דגרמא אסור דתניא (ויקרא כב, כא) מום לא יהיה בו אין לי אלא שלא יהיה בו מום מניין שלא יגרום לו על ידי דבר אחר שלא יביא בצק או דבלה ויניח לו על גבי האזן כדי שיבא הכלב ויטלנו ת״ל (ויקרא כב, כא) כל מום אמר מום ואמר כל מום:

מתני׳ בהמה שמתה לא יזיזנה ממקומה ומעשה ושאלו את רבי טרפון עליה ועל החלה שנטמאת ונכנס לבית המדרש ושאל ואמרו לו לא יזיזם ממקומם:

גמ׳ לימא תנן סתמא דלא כר׳ שמעון (דתנן) ר׳ שמעון אומר מחתכין את הדלועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים ר׳ יהודה אומר אם לא היתה נבלה מערב שבת אסורה

אפילו תימא ר׳ שמעון מודה ר׳ שמעון בבעלי חיים שמתו שאסורין

הניחא למר בר אמימר משמיה דרבא דאמר מודה היה רבי שמעון בבעלי חיים שמתו שאסורין שפיר אלא למר בריה דרב יוסף משמיה דרבא דאמר חלוק היה רבי שמעון אפילו בבעלי חיים שמתו שמותרים מאי איכא למימר

תרגומה זעירי בבהמת קדשים דיקא נמי דקתני עליה ועל החלה שנטמאת מה חלה דקדישא אף בהמה דקדישא

אלא טעמא דקדישא הא דחולין שריא הניחא למר בריה דרב יוסף משמיה דרבא דאמר חלוק היה ר׳ שמעון אף בבעלי חיים שמתו שמותרין שפיר אלא למר בר אמימר משמיה דרבא דאמר מודה היה רבי שמעון בבעלי חיים שמתו שאסורין מאי איכא למימר

הכא במאי עסקינן במסוכנת ודברי הכל:

מתני׳ אין נמנין על הבהמה לכתחלה ביו״ט אבל נמנין עליה מערב יום טוב ושוחטין ומחלקין ביניהם:

גמ׳ מאי אין נמנין אמר רב יהודה אמר שמואל אין פוסקין דמים לכתחלה על הבהמה ביו״ט היכי עביד אמר רב מביא שתי בהמות ומעמידן זו אצל זו ואומר זו כזו

תניא נמי הכי לא יאמר אדם לחברו הריני עמך בסלע הריני עמך בשתים אבל אומר לו הריני עמך למחצה ולשליש ולרביע:

דף כח עמוד א

מתני׳ ר׳ יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד הקופין וחכ״א אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר:

גמ׳ מאי כל עיקר אמר רב יהודה אמר שמואל אפי׳ לשמרו מן העכברים אמר רב אידי בר אבין והוא דתליא בתריטא

ואמר רב יהודה אמר שמואל טבח אומן אסור לשקול בשר ביד ואמר רב יהודה אמר שמואל טבח אומן אסור לשקול בשר במים

ואמר רב חייא בר אשי אסור לעשות בית יד בבשר אמר רבינא ובידא שרי

אמר רב הונא מותר לעשות סימן בבשר כי הא דרבה בר רב הונא מחתך לה אתלת קרנתא

ר׳ חייא ור״ש ברבי שוקלין מנה כנגד מנה ביום טוב כמאן לא כרבי יהודה ולא כרבנן אי כר׳ יהודה האמר שוקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד הקופין כנגד הכלי אין כנגד מידי אחרינא לא אי כרבנן הא אמרי אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר

אינהו דעבוד כר׳ יהושע דתניא ר׳ יהושע אומר שוקלין מנה כנגד מנה ביום טוב אמר רב יוסף הלכה כר׳ יהושע הואיל ותנן בבכורות כותיה

דתנן פסולי המוקדשין הנאתן להקדש ושוקלין מנה כנגד מנה בבכור

א״ל אביי ודלמא לא היא עד כאן לא קאמר ר׳ יהושע הכא אלא דליכא בזיון קדשים אבל התם דאיכא בזיון קדשים לא

אי נמי עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא משום דלא מחזי כעובדין דחול אבל הכא דמחזי כעובדין דחול לא

למימרא דקפדי אהדדי והא הנהו שב בניתא דאתו לבי רבי ואשתכח חמש מנייהו בי ר׳ חייא ולא קפיד ר״ש ברבי

אמר רב פפא שדי גברא בינייהו אי ר׳ חייא ור׳ ישמעאל בר׳ יוסי אי ר״ש ברבי ובר קפרא:

מתני׳ אין משחיזין את הסכין ביום טוב אבל משיאה על גבי חברתה:

גמ׳ אמר רב הונא לא שנו אלא במשחזת של אבן אבל במשחזת של עץ מותר אמר רב יהודה אמר שמואל הא דאמרת של אבן אסור לא אמרן אלא לחדדה אבל להעביר שמנוניתה מותר מכלל דבשל עץ אפילו לחדדה נמי מותר

איכא דמתני לה אסיפא בשל עץ מותר אמר רב יהודה אמר שמואל הא דאמרת בשל עץ מותר לא אמרן אלא להעביר שמנוניתה אבל לחדדה אסור מכלל דבשל אבן אפילו להעביר שמנוניתה אסור

איכא דמתני לה אמתניתין אין משחיזין את הסכין ביו״ט אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא לחדדה אבל להעביר שמנוניתה מותר מכלל דע״ג חברתה אפילו לחדדה נמי מותר

ואיכא דמתני לה אסיפא אבל משיאה על גבי חברתה אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא להעביר שמנוניתה אבל לחדדה אסור מכלל דבמשחזת אפילו להעביר שמנוניתה אסור

מאן תנא דבמשחזת אסור אמר רב חסדא דלא כר׳ יהודה דתניא אין בין יו״ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד ר׳ יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש

א״ל רבא לרב חסדא דרשינן משמך הלכה כרבי יהודה אמר ליה יהא רעוא דכל כי הני מילי מעלייתא תדרשון משמאי

אמר רב נחמיה בריה דרב יוסף הוה קאימנא קמיה דרבא והוה קא

דף כח עמוד ב

מעבר לסכינא אפומא דדקולא ואמרי ליה לחדדה קא עביד מר או להעביר שמנוניתה ואמר לי להעביר שמנוניתה וחזיתי לדעתיה דלחדדה קא עביד וקסבר הלכה ואין מורין כן

ואמר אביי הוה קאימנא קמיה דמר והוה קא מעבר סכינא אשפתא דרחיא ואמרי ליה לחדדה קא בעי מר או להעביר שמנוניתה ואמר לי להעביר שמנוניתה וחזיתי לדעתיה דלחדדה קא עביד וקסבר הלכה ואין מורין כן

איבעיא להו מהו להראות סכין לחכם ביום טוב רב מרי בריה דרב ביזנא שרי ורבנן אסרי ורב יוסף אמר תלמיד חכם רואה לעצמו ומשאילה לאחרים

ואמר רב יוסף סכין שעמדה מותר לחדדה ביום טוב והני מילי הוא דפסקא אגב דוחקא

דרש רב חסדא ואיתימא רב יוסף אחד סכין שנפגמה ואחד שפוד שנרצם ואחד גריפת תנור וכירים ביום טוב באנו למחלוקת ר׳ יהודה ורבנן דתניא אין בין יו״ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד ר׳ יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש

מ״ט דת״ק אמר קרא (שמות יב, טז) הוא לבדו יעשה לכם הוא ולא מכשיריו ור׳ יהודה אמר קרא לכם לכם לכל צרכיכם

ות״ק הא כתיב לכם אמר לך ההוא לכם ולא לנכרים

ואידך נמי הא כתיב הוא אמר לך כתיב הוא וכתיב לכם ולא קשיא כאן במכשירין שאפשר לעשותן מערב יו״ט כאן במכשירין שאי אפשר לעשותן מערב יו״ט

אמר רב יהודה אמר שמואל שפוד שנרצף אסור לתקנו ביו״ט פשיטא לא צריכא דאע״ג דמפשיט בידיה

אמר רב יהודה אמר שמואל שפוד שצלו בו בשר אסור לטלטלו ביו״ט רב אדא בר אהבה אמר רב מלכיו שומטו ומניחו בקרן זוית

אמר רב חייא בר אשי אמר רב הונא והוא שיש עליו כזית בשר רבינא אמר אף על פי שאין עליו בשר מותר לטלטלו מידי דהוה אקוץ ברשות הרבים

אמר רב חיננא בריה דרב איקא שפוד שפחות וגומות רב מלכיו

בלורית אפר מקלה וגבינה רב מלכיא

רב פפא אמר מתניתין ומתניתא רב מלכיא שמעתתא רב מלכיו וסימניך מתניתין מלכתא מאי בינייהו איכא בינייהו שפחות:

מתני׳ לא יאמר אדם לטבח שקול לי בדינר בשר אבל שוחט ומחלק ביניהם:

גמ׳ היכי עביד כי הא

דף כט עמוד א

דבסורא אמרי תרטא ופלגו תרטא בנרש אמרי חלקא ופלגו חלקא בפומבדיתא אמרי אוזיא ופלגו אוזיא בנהר פקוד ובמתא מחסיא אמרי רבעא ופלגו רבעא:

מתני׳ אומר אדם לחברו מלא לי כלי זה אבל לא במדה ר׳ יהודה אומר אם היה כלי של מדה לא ימלאנו מעשה באבא שאול בן בטנית שהיה ממלא מדותיו מערב יו״ט ונותנן ללקוחות ביו״ט

אבא שאול אומר אף במועד עושה כן מפני ברורי המדות וחכמים אומרים אף בחול עושה כן מפני מצוי המדות:

גמ׳ מאי אבל לא במדה אמר רב יהודה אמר שמואל אבל לא בכלי המיוחד למדה אבל כלי העומד למדה ימלאנו ואתא ר׳ יהודה למימר אפילו כלי העומד למדה לא ימלאנו

אלמא גבי שמחת יום טוב ר׳ יהודה לחומרא ורבנן לקולא והא אפכא שמעינן להו דתנן רבי יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי וכנגד הקופיץ וחכמים אומרים אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר אלמא ר׳ יהודה לקולא ורבנן לחומרא קשיא דר׳ יהודה אדר׳ יהודה קשיא דרבנן אדרבנן

דר׳ יהודה אדר׳ יהודה לא קשיא התם בשאינו עומד למדה הכא בעומד למדה

דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא התם קא עביד כדעבדין בחול הכא לא קא עביד כדעבדין בחול

רבא אמר מאי אבל לא במדה שלא יזכור לו שם מדה אבל כלי המיוחד למדה ימלאנו ואתא ר׳ יהודה למימר כלי המיוחד למדה לא ימלאנו

אלמא גבי שמחת יום טוב רבי יהודה לחומרא ורבנן לקולא והא אפכא שמעינן להו דתנן רבי יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי וכנגד הקופיץ וחכמים אומרים אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר אלמא ר׳ יהודה לקולא ורבנן לחומרא קשיא דר׳ יהודה אדר׳ יהודה קשיא דרבנן אדרבנן

דר׳ יהודה אדר׳ יהודה ל״ק התם בשאינו מיוחד למדה הכא מיוחד למדה דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא התם קא עביד כדעבדין בחול הכא לא קעביד כדעבדין בחול דעבדי אינשי דמקרבי חמרא במנא דכילא ושתו:

מעשה באבא שאול בן בטנית: תנא אף במועד עושה כן מפני בטול בית המדרש

תנו רבנן הוא כנס שלש מאות גרבי יין מברורי המדות וחבריו כנסו שלש מאות גרבי שמן ממצוי המדות והביאום לפני הגזברים לירושלים

אמרו להם אי אתם זקוקים לכך אמרו להם אף אנו אין רצוננו בכך

אמרו להם הואיל והחמרתם על עצמכם עשו מהם צרכי רבים דתניא גזל ואינו יודע למי גזל יעשה בהם צרכי רבים מאי נינהו אמר רב חסדא בורות שיחין ומערות

אדבריה רב חסדא לרבנא עוקבא ודרש לא ימדוד אדם שעורים ויתן לפני בהמתו ביו״ט אבל קודר הוא קב או קבים ונותן לפני בהמתו ואינו חושש והנחתום מודד תבלין ונותן לתוך קדרתו כדי שלא יקדיח תבשילו

אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב מודדת אשה קמח ביו״ט ונותנת לתוך עיסתה כדי שתטול חלה בעין יפה ושמואל אמר אסור והא תנא דבי שמואל מותר

אמר אביי השתא דאמר שמואל אסור ותנא דבי שמואל מותר

דף כט עמוד ב

שמואל הלכה למעשה אתא לאשמועינן

תנו רבנן אין שונין קמח ביום טוב משום רבי פפייס ור׳ יהודה בן בתירא אמרו שונין ושוין שאם נפל לתוכן צרור או קיסם ששונין

תני תנא קמיה דרבינא אין שונין קמח ביום טוב אבל נפל צרור או קיסם בורר בידו אמר ליה כ״ש דאסור דהוה ליה כבורר

דרש רבא בר רב הונא זוטי אפתחא דנהרדעא שונין קמח ביום טוב אמר להו רב נחמן פוקו ואמרו ליה לאבא שקילא טיבותך ושדי אחזרי פוק חזי כמה מהולתא הדרן בנהרדעא

דביתהו דרב יוסף נהלא קמחא אגבא דמהולתא אמר לה חזי דאנא רפתא מעליתא בעינא דביתהו דרב אשי נהלא קמחא אגבא דפתורא אמר רב אשי הא דידן ברתיה דרמי בר חמא ורמי בר חמא מרא דעובדא הוה ואי לאו דחזיא מבי נשא לא הוה עבדא:

מתני׳ הולך אדם אצל חנוני הרגיל אצלו ואומר לו תן לי ביצים ואגוזים במנין שכן דרך בעל הבית להיות מונה בתוך ביתו:

גמ׳ ת״ר הולך אדם אצל רועה הרגיל אצלו ואומר לו תן לי גדי אחד או טלה אחד אצל טבח הרגיל אצלו ואומר לו תן לי כף אחת או ירך אחת אצל פטם הרגיל אצלו ואומר לו תן לי תור אחד או גוזל אחד אצל נחתום הרגיל אצלו ואומר לו תן לי ככר אחד או גלוסקא אחת

ואצל חנוני הרגיל אצלו ואומר לו תן לי עשרים ביצים או חמשים אגוזים עשרה אפרסקין וחמשה רמונים ואתרוג אחד ובלבד שלא יזכיר לו סכום מדה ר׳ שמעון בן אלעזר אומר ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח:

הדרן עלך אין צדין

מתני׳ **המביא** כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל ובקופה אבל מביא הוא על כתפו או לפניו וכן המוליך את התבן לא יפשיל את הקופה לאחוריו אבל מביאה הוא בידו ומתחילין

דף ל עמוד א

בערמת התבן אבל לא בעצים שבמוקצה:

גמ׳ תנא אם אי אפשר לשנות מותר

אתקין רבא במחוזא דדרו בדוחקא לדרו ברגלא דדרו ברגלא לדרו באגרא דדרו באגרא לדרו באכפא דדרו באכפא נפרוס סודרא עלויה ואם לא אפשר שרי דאמר מר אם א״א לשנות מותר

אמר ליה רב חנן בר רבא לרב אשי אמור רבנן כמה דאפשר לשנויי משנינן ביומא טבא והא הני נשי דקא מליין חצבייהו מיא ביומא טבא ולא קא משניין ולא אמרינן להו ולא מידי

אמר ליה משום דלא אפשר היכא ליעבד דמליא בחצבא רבה תמלי בחצבא זוטא קא מפשא בהלוכא

דמליא בחצבא זוטא תמלי בחצבא רבה קא מפשי במשוי תכסייה בנכתמא זמנין דנפיל ואתי לאתויי תקטריה זמנין דמפסיק ואתי למקטריה תפרוס סודרא עלויה זמנין דמטמיש במיא ואתי לידי סחיטה הלכך לא אפשר

א״ל רבא בר רב חנין לאביי תנן אין מטפחין ואין מספקין ואין מרקדין והאידנא דקא חזינן דעבדן הכי ולא אמרינן להו ולא מידי

אמר ליה ולטעמך הא דאמר (רבא) לא ליתיב איניש אפומא דלחיא דלמא מגנדר ליה חפץ ואתי לאתויי (ד׳ אמות ברה״ר) והא הני נשי דשקלן חצבייהו ואזלן ויתבן אפומא דמבואה ולא אמרינן להו ולא מידי

אלא הנח להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין הכא נמי הנח להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין

והני מילי בדרבנן אבל בדאורייתא לא ולא היא לא שנא בדאורייתא ולא שנא בדרבנן לא אמרינן להו ולא מידי דהא תוספת יום הכפורים דאורייתא הוא ואכלי ושתו עד שחשכה ולא אמרינן להו ולא מידי:

ומתחילין בערמת התבן: אמר רב כהנא זאת אומרת מתחילין באוצר תחלה מני ר׳ שמעון היא דלית ליה מוקצה

אימא סיפא אבל לא בעצים שבמוקצה אתאן לר׳ יהודה דאית ליה מוקצה הכא בארזי ואשוחי עסקינן דמוקצה מחמת חסרון כיס ואפילו רבי שמעון מודה

איכא דמתני לה אסיפא אבל לא בעצים שבמוקצה אמר רב כהנא זאת אומרת אין מתחילין באוצר תחלה מני רבי יהודה היא דאית ליה מוקצה אימא רישא מתחילין בערמת התבן אתאן לר״ש דלית ליה מוקצה התם בתבנא סריא

תבנא סריא הא חזי לטינא דאית ביה קוצים:

דף ל עמוד ב

מתני׳ אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה:

גמ׳ מאי שנא מן הסוכה דלא דקא סתר אהלא מן הסמוך לה נמי קא סתר אהלא

אמר רב יהודה אמר שמואל מאי סמוך סמוך לדפנות רב מנשיא אמר אפילו תימא בשאין סמוך לדפנות כי תניא ההיא באסורייתא

תניא ר׳ חייא בר יוסף קמיה דר׳ יוחנן אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה ור׳ שמעון מתיר ושוין בסוכת החג בחג שאסורה ואם התנה עליה הכל לפי תנאו

ורבי שמעון מתיר והא קא סתר אהלא אמר רב נחמן בר יצחק הכא בסוכה נופלת עסקינן ור׳ שמעון לטעמיה דלית ליה מוקצה דתניא מותר השמן שבנר ושבקערה אסור ורבי שמעון מתיר

מי דמי התם אדם יושב ומצפה אימתי תכבה נרו הכא אדם יושב ומצפה אימתי תפול סוכתו

אמר רב נחמן (בר יצחק) הכא בסוכה רעועה עסקינן דמאתמול דעתיה עלויה:

ושוין בסוכת החג בחג שהיא אסורה ואם התנה עליה הכל לפי תנאו: ומי מהני בה תנאי

והאמר רב ששת משום ר׳ עקיבא מנין לעצי סוכה שאסורין כל שבעה שנאמר (ויקרא כג, לד) חג הסוכות שבעת ימים לה׳ ותניא ר׳ יהודה בן בתירא אומר מנין שכשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה ת״ל חג הסוכות שבעת ימים לה׳ מה חג לה׳ אף סוכה לה׳

אמר רב מנשיא בריה דרבא סיפא אתאן לסוכה דעלמא אבל סוכה דמצוה לא מהני בה תנאה

וסוכה דמצוה לא והתניא סככה כהלכתה ועטרה בקרמים ובסדינין המצויירין ותלה בה אגוזים שקדים אפרסקים ורמונים ופרכילי ענבים יינות שמנים וסלתות ועטרות שבלים אסור להסתפק מהן עד מוצאי יום טוב האחרון של חג ואם התנה עליהם הכל לפי תנאו

אביי ורבא דאמרי תרוייהו באומר איני בודל מהם כל בין השמשות דלא חלה קדושה עלייהו אבל עצי סוכה דחלה קדושה עלייהו אתקצאי לשבעה

ומאי שנא מהא דאתמר הפריש שבעה אתרוגים לשבעת הימים אמר רב כל אחת ואחת יוצא בה ואוכלה לאלתר ורב אסי אמר כל אחת יוצא בה ואוכלה למחר

התם דמפסקו לילות מימים כל חד וחד יומא מצוה באפי נפשיה הוא הכא דלא מפסקו לילות מימים כולהו יומי כחדא יומא אריכתא דמי:

דף לא עמוד א

מתני׳ מביאין עצים מן השדה מן המכונס ומן הקרפף אפי׳ מן המפוזר איזהו קרפף כל שסמוך לעיר דברי ר׳ יהודה ר׳ יוסי אומר כל שנכנסין לו בפותחת ואפילו בתוך תחום שבת:

גמ׳ אמר רב יהודה אמר שמואל אין מביאין עצים אלא מן המכונסין שבקרפף והא אנן תנן מן הקרפף ואפילו מן המפוזרים מתניתין יחידאה היא

דתניא א״ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המפוזרים שבשדות שאין מביאין ועל המכונסין שבקרפף שמביאין על מה נחלקו על המפוזרין שבקרפף ועל המכונסין שבשדות שבית שמאי אומרים לא יביא ובית הלל אומרים יביא

אמר רבא עלי קנים ועלי גפנים אף על גב דמכנפי להו ומותבי כיון דאי מדלי זיקא מבדר להו כמפוזרים דמו ואסורין ואי אתנח מנא מאתמול עלייהו שפיר דמי:

איזהו קרפף וכו׳: אבעיא להו היכי קאמר כל שסמוך לעיר והוא דאית ליה פותחת ואתא ר׳ יוסי למימר כיון דאית ליה פותחת אפילו בתוך תחום שבת נמי

או דלמא הכי קאמר כל שסמוך לעיר בין דאית ליה פותחת בין דלית ליה פותחת ואתא ר׳ יוסי למימר אפי׳ בתוך תחום שבת ודוקא דאית ליה פותחת אבל לית ליה פותחת אפילו סמוך לעיר נמי לא

ת״ש מדקתני ר׳ יוסי אומר כל שנכנסין לו בפותחת ואפילו בתוך תחום שבת ש״מ רבי יוסי תרתי לקולא קאמר ש״מ אמר רב סלא אמר רבי ירמיה הלכה כרבי יוסי להקל:

מתני׳ אין מבקעין עצים לא מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביו״ט ואין מבקעין לא בקרדום ולא במגרה ולא במגל אלא בקופיץ: **גמ׳**

דף לא עמוד ב

והאמרת רישא אין מבקעין כלל אמר רב יהודה אמר שמואל חסורי מחסרא והכי קתני אין מבקעין מן הסואר של קורות ולא מן הקורה שנשברה ביו״ט אבל מבקעין מן הקורה שנשברה מערב יו״ט

וכשהן מבקעין אין מבקעין לא בקרדום ולא במגל ולא במגרה אלא בקופיץ תניא נמי הכי אין מבקעין עצים לא מן הסואר של קורות ולא מן הקורה שנשברה ביו״ט לפי שאינו מן המוכן:

ולא בקרדום: אמר רב חיננא בר שלמיא משמיה דרב לא שנו אלא בנקבות שלו אבל בזכרות שלו מותר

פשיטא בקופיץ תנן מהו דתימא ה״מ קופיץ לחודיה אבל קרדום וקופיץ אימא מגו דהאי גיסא אסור האי גיסא נמי אסור קמ״ל

[ואיכא דמתני לה אסיפא אלא בקופיץ אמר רב חיננא בר שלמיא משמיה דרב לא שנו אלא בזכרות שלו אבל בנקבות שלו אסור פשיטא ולא בקרדום תנן מהו דתימא ה״מ קרדום אבל קופיץ וקרדום אימא מגו דהאי גיסא שרי האי גיסא נמי שרי קמ״ל:]

מתני׳ בית שהוא מלא פירות ונפחת נוטל ממקום הפחת ר׳ מאיר אומר אף פוחת לכתחלה ונוטל:

גמ׳ אמאי והא קא סתר אהלא אמר רב נחומי בר אדא אמר שמואל באוירא דליבני איני והאמר רב נחמן הני ליבני דאייתור מבנינא שרי לטלטולינהו בשבתא הואיל וחזי למזגא עלייהו שרגינהו ודאי אקצינהו

אמר רבי זירא ביו״ט אמרו אבל לא בשבת תניא נמי הכי רבי מאיר אומר אף פוחת לכתחלה ונוטל ביו״ט אמרו אבל לא בשבת

אמר שמואל חותמות שבקרקע מתיר אבל לא מפקיע ולא חותך שבכלים מתיר ומפקיע וחותך אחד שבת ואחד יו״ט

מיתיבי חותמות שבקרקע בשבת מתיר אבל לא מפקיע ולא חותך ביום טוב מתיר ומפקיע וחותך

הא מני ר׳ מאיר היא דאמר אף פוחת לכתחלה ונוטל ופליגי רבנן עליה ואנא דאמרי כרבנן ומי פליגי רבנן עליה בחותמות שבקרקע והתניא מודים חכמים לרבי מאיר בחותמות שבקרקע שבשבת מתיר אבל לא מפקיע ולא חותך ביום טוב מתיר ומפקיע וחותך

דף לב עמוד א

הוא דאמר כי האי תנא דתניא חותמות שבקרקע מתיר אבל לא מפקיע ולא חותך אחד שבת ואחד יו״ט ושבכלי בשבת מתיר אבל לא מפקיע ולא חותך ביום טוב מתיר ומפקיע וחותך

תרצת לך רישא אלא סיפא קשיא

הא מני ר׳ נחמיה היא דאמר כל הכלים אין ניטלין אלא דרך תשמישן

אי רבי נחמיה מאי איריא שבת אפילו יום טוב נמי וכי תימא שניא ליה לר׳ נחמיה בין שבות שבת לשבות יום טוב ומי שניא ליה

והתני חדא מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים ותניא אידך מסיקין בין בכלים בין בשברי כלים ותניא אידך אין מסיקין לא בכלים ולא בשברי כלים

ומשני לא קשיא הא ר׳ יהודה הא ר״ש הא ר׳ נחמיה

תרי תנאי ואליבא דר׳ נחמיה:

מתני׳ אין פוחתין את הנר מפני שהוא עושה כלי ואין עושין פחמין ביום טוב ואין חותכין את הפתילה ר׳ יהודה אומר חותכה באור:

גמ׳ מאן תנא דפחיתת נר מנא הוא אמר רב יוסף ר׳ מאיר היא דתניא כלי חרס מאימתי מקבל טומאה משנגמרה מלאכתו דברי ר׳ מאיר ר׳ יהושע אומר משיצרפו בכבשן

א״ל אביי ממאי דלמא עד כאן לא קאמר ר׳ מאיר התם אלא דחזי לקבולי ביה מידי אבל הכא למאי חזי לקבולי ביה פשיטי

איכא דאמרי אמר רב יוסף ר׳ אליעזר בר׳ צדוק היא דתנן אלפסין חרניות טהורות באהל המת וטמאות במשא הזב

ר׳ אליעזר בר׳ צדוק אומר אף טהורות במשא הזב לפי שלא נגמרה מלאכתן

א״ל אביי דלמא עד כאן לא קאמר רבי אליעזר ברבי צדוק התם אלא דחזי לקבולי ביה מידי אבל הכא למאי חזי לקבולי ביה פשיטי

תנו רבנן אין פוחתין את הנר ואין עושין אלפסין חרניות ביום טוב רבן שמעון בן גמליאל מתיר באלפסין חרניות מאי חרניות אמר רב יהודה ערניות מאי ערניות אמר אביי צעי חקלייתא

ואין עושין פחמין פשיטא למאי חזי תני רבי חייא לא נצרכה אלא למוסרן לאוליירין לבו ביום

ובו ביום מי שרי כדאמר רבא להזיע וקודם גזרה הכא נמי להזיע וקודם גזרה:

ואין חותכין את הפתילה לשנים מ״ש בסכין דלא

דף לב עמוד ב

דקמתקן מנא באור נמי קא מתקן מנא תני ר׳ חייא חותכה באור בפי שתי נרות אמר רב נתן בר אבא אמר רב מוחטין את הפתילה ביום טוב מאי מוחטין אמר רב חנינא בר שלמיא (משמיה דרב) לעדויי חושכא

תני בר קפרא ו׳ דברים נאמרו בפתילה ג׳ להחמיר וג׳ להקל להחמיר אין גודלין אותה לכתחלה ביו״ט ואין מהבהבין אותה באור ואין חותכין אותה לשנים להקל ממעכה ביד ושורה בשמן וחותכה באור בפי שתי נרות

ואמר רב נתן בר אבא אמר רב עתירי בבל יורדי גיהנם הם כי הא דשבתאי בר מרינוס אקלע לבבל בעא מנייהו עסקא ולא יהבו ליה מזוני מיזן נמי לא זינוהו

אמר הני מערב רב קא אתו דכתיב (דברים יג, יח) ונתן לך רחמים ורחמך כל המרחם על הבריות בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו וכל מי שאינו מרחם על הבריות בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו

ואמר רב נתן בר אבא אמר רב כל המצפה על שלחן אחרים עולם חשך בעדו שנאמר (איוב טו, כג) נודד הוא ללחם איה ידע כי נכון בידו יום חשך רב חסדא אמר אף חייו אינן חיים

ת״ר ג׳ חייהן אינם חיים ואלו הן המצפה לשלחן חבירו ומי שאשתו מושלת עליו ומי שיסורין מושלין בגופו ויש אומרים אף מי שאין לו אלא חלוק אחד ות״ק אפשר דמעיין במניה:

מתני׳ אין שוברין את החרס ואין חותכין הנייר לצלות בו מליח

ואין גורפין תנור וכירים אבל מכבשין

ואין מקיפין שתי חביות לשפות עליהן את הקדרה ואין סומכין את הקדרה בבקעת וכן בדלת ואין מנהיגין את הבהמה במקל ביום טוב ורבי אלעזר בר׳ שמעון מתיר:

גמ׳ מ״ט משום דקא מתקן מנא

ואין גורפין תנור וכירים תני רב חייא בר יוסף קמיה דרב נחמן ואם אי אפשר לאפות אלא אם כן גורפו מותר דביתהו דר׳ חייא נפל לה אריחא בתנורא ביומא טבא אמר לה ר׳ חייא חזי דאנא רפתא מעלייתא בעינא א״ל רבא לשמעיה טוי לי בר אווזא ואזדהר מחרוכא

א״ל רבינא לרב אשי אמר לן רב אחא מהוצל דמר שרקין ליה תנורא ביומא טבא אמר ליה אנן ארקתא דפרת סמכינן והנ״מ הוא דצייריה מאתמול אמר רבינא וקטמא שרי:

ואין מקיפין שתי חביות: אמר רב נחמן אבנים של בית הכסא מותר לצדדן ביום טוב איתיביה רבה לרב נחמן אין מקיפין שתי חביות לשפות עליהן את הקדרה אמר ליה שאני התם משום דקא עביד אהלא

א״ל רבה זוטא לרב אשי אלא מעתה בנה אצטבא ביו״ט דלא עביד אהלא הכי נמי דשרי א״ל התם בנין קבע אסרה תורה בנין עראי לא אסרה תורה וגזרו רבנן על בנין עראי משום בנין קבע והכא משום כבודו לא גזרו ביה רבנן

אמר רב יהודה האי מדורתא מלמעלה למטה שרי מלמטה למעלה אסור

דף לג עמוד א

וכן ביעתא וכן קדרה וכן פוריא וכן חביתא

ואין סומכין את הקדרה בבקעת וכן בדלת בדלת ס״ד אלא אימא וכן הדלת: תנו רבנן אין סומכין את הקדרה בבקעת וכן הדלת לפי שלא נתנו עצים אלא להסקה ורבי שמעון מתיר

ואין מנהיגין את הבהמה במקל ביו״ט ור׳ אלעזר בר׳ שמעון מתיר לימא ר׳ אלעזר בר׳ שמעון כאבוה סבירא ליה דלית ליה מוקצה לא בהא אפילו ר׳ שמעון מודה משום דמחזי כמאן דאזיל לחנגא:

חזרא רב נחמן אסר ורב ששת שרי ברטיבא כולי עלמא לא פליגי דאסור כי פליגי ביבשתא מאן דאסר אמר לך לא נתנו עצים אלא להסקה ומאן דשרי אמר לך מה לי לצלות בו מה לי לצלות בגחלתו

איכא דאמרי ביבשתא כולי עלמא לא פליגי דשרי כי פליגי ברטיבתא מאן דאסר דלא חזי להסקה ומאן דשרי אמר לך הא חזי להיסק גדול והלכתא יבשתא שרי רטיבתא אסור

דרש רבא אשה לא תכנס לדיר העצים ליטול מהן אוד ואוד שנשבר אסור להסיקו ביו״ט לפי שמסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים

למימרא דרבא כר׳ יהודה סבירא ליה דאית ליה מוקצה והא אמר ליה רבא לשמעיה טוי לי בר אווזא ושדי מעיה לשונרא התם כיון דמסרחי מאתמול דעתיה עלויה:

מתני׳ ר׳ אליעזר אומר נוטל אדם קיסם משלפניו לחצוץ בו שיניו ומגבב מן החצר ומדליק שכל מה שבחצר מוכן הוא וחכמים אומרים מגבב משלפניו ומדליק

אין מוציאין את האור לא מן העצים ולא מן האבנים ולא מן העפר ולא מן הרעפים ולא מן המים ואין מלבנין את הרעפים לצלות בהן:

גמ׳ אמר רב יהודה

דף לג עמוד ב

אוכלי בהמה אין בהן משום תקון כלי

איתיביה רב כהנא לרב יהודה מטלטלין עצי בשמים להריח בהן ולהניף בהן לחולה ומוללו ומריח בו ולא יקטמנו להריח בו ואם קטמו פטור אבל אסור לחצוץ בו שיניו לא יקטמנו ואם קטמו חייב חטאת

א״ל השתא פטור אבל אסור קא קשיא לי חייב חטאת מבעיא אלא כי תניא ההיא בקשין קשין בני מלילה נינהו

חסורי מחסרא והכי קתני מוללו ומריח בו קוטמו ומריח בו בד״א ברכין אבל בקשין לא יקטמנו ואם קטמו פטור אבל אסור לחצוץ בו שיניו לא יקטמנו ואם קטמו חייב חטאת

תני חדא קוטמו ומריח בו ותניא אידך לא יקטמנו להריח בו אמר רבי זירא אמר רב חסדא לא קשיא הא ברכין הא בקשין

מתקיף לה רב אחא בר יעקב בקשין אמאי לא מאי שנא מהא דתנן שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי ועוד הא רבא בר רב אדא ורבין בר רב אדא דאמרי תרוייהו כי הוינן בי רב יהודה הוה מפשח ויהיב לן אלותא אלותא אע״ג דחזיא לקתתא דנרגי וחציני

לא קשיא הא ר״א הא רבנן דתניא ר״א אומר נוטל אדם קיסם משלפניו לחצוץ בו שיניו וחכ״א לא יטול אלא מאבוס של בהמה ושוין שלא יקטמנו ואם קטמו לחצוץ בו שיניו ולפתוח בו הדלת בשוגג בשבת חייב חטאת במזיד ביו״ט סופג את הארבעים דברי ר״א

וחכ״א אחד זה ואחד זה אינו אלא משום שבות ר״א דקאמר התם חייב חטאת הכא פטור אבל אסור רבנן דקא אמרי התם פטור אבל אסור הכא מותר לכתחלה

ולית ליה לרבי אליעזר הא דתנן שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי אמר רב אשי כי תניא ההיא במוסתקי:

ומגבב מן החצר: ת״ר מגבב מן החצר ומדליק שכל מה שבחצר מוכן הוא ובלבד שלא יעשה צבורין צבורין ורבי שמעון מתיר במאי קא מפלגי מר סבר מחזי דקא מכניף למחר וליומא אחרינא ומ״ס קדרתו מוכחת עליו:

אין מוציאין את האור וכו׳: מ״ט משום דקא מוליד ביום טוב:

ואין מלבנין את הרעפים: מאי קא עביד אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן הכא ברעפים חדשים עסקינן מפני

דף לד עמוד א

שצריך לבדקן ואמרי לה מפני שצריך לחסמן

תנן התם דרסה או שטרפה בכותל או שרצצתה בהמה ומפרכסת ושהתה מעת לעת ושחטה כשרה א״ר אלעזר בר ינאי משום ר׳ אלעזר בן אנטיגנוס צריכה בדיקה

בעא מיניה ר׳ ירמיה מרבי זירא מהו לשחטה ביום טוב מי מחזקינן רעותא ביום טוב או לא

אמר ליה תנינא אין מלבנין את הרעפים לצלות בהן והוינן בה מאי קא עביד ואמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן הכא ברעפים חדשים עסקינן מפני שצריך לבדקן

אמר ליה אנן מפני שצריך לחסמן מתנינן לה:

תניא אחד מביא את האור ואחד מביא את העצים ואחד שופת את הקדרה ואחד מביא את המים ואחד נותן בתוכו תבלין ואחד מגיס כולן חייבין והתניא אחרון חייב וכולן פטורין לא קשיא הא דאייתי אור מעיקרא הא דאייתי אור לבסוף

בשלמא כולהו קא עבדי מעשה אלא שופת את הקדרה מאי קא עביד אמר רבי שמעון בן לקיש הכא בקדרה חדשה עסקינן ומשום לבון רעפים נגעו בה:

ת״ר תנור וכירים חדשים הרי הן ככל הכלים הנטלין בחצר אבל אין סכין אותם שמן ואין טשין אותן במטלית ואין מפיגין אותן בצונן כדי לחסמן ואם בשביל לאפות הרי זה מותר:

תנו רבנן מולגין את הראש ואת הרגלים ומהבהבין אותן באור אבל אין טופלין אותם בחרסית ולא באדמה ולא בסיד ואין גוזזין אותן במספרים

ואין גוזזין את הירק בתספורת שלו אבל מתקנין את הקונדס ואת העכביות ומסיקין ואופין בפורני ומחמין חמין באנטיכי ואין אופין בפורני חדשה שמא תפחת:

ת״ר אין נופחין במפוח אבל נופחין בשפופרת ואין מתקנין את השפוד ואין מחדדין אותו ת״ר אין מפצעין את הקנה לצלות בו מליח אבל מפצעין את האגוז במטלית ואין חוששין שמא תקרע:

מתני׳ ועוד אמר רבי אליעזר עומד אדם על המוקצה

דף לד עמוד ב

ערב שבת בשביעית ואומר מכאן אני אוכל למחר וחכמים אומרים עד שירשום ויאמר מכאן ועד כאן:

גמ׳ תנן התם תינוקות שטמנו תאנים מערב שבת ושכחו ולא עשרו למוצאי שבת לא יאכלו אלא אם כן עשרו ותנן נמי המעביר תאנים בחצרו לקצות בניו ובני ביתו אוכלין מהן עראי ופטורים

בעא מניה רבא מרב נחמן שבת מהו שתקבע מוקצה למעשר בדבר שלא נגמרה מלאכתו מי אמרינן כיון דכתיב (ישעיהו נח, יג) וקראת לשבת עונג קבעה ואפילו בדבר שלא נגמרה מלאכתו או דלמא בדבר שנגמרה מלאכתו קבעה בדבר שלא נגמרה מלאכתו לא קבעה

א״ל שבת קובעת בין בדבר שנגמרה מלאכתו בין בדבר שלא נגמרה מלאכתו א״ל ואימא שבת דומיא דחצר מה חצר אינה קובעת אלא בדבר שנגמרה מלאכתו אף שבת לא תקבע אלא בדבר שנגמרה מלאכתו א״ל לימוד ערוך הוא בידינו שהשבת קובעת בין בדבר שנגמרה מלאכתו בין בדבר שלא נגמרה מלאכתו

אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן אף אנן נמי תנינא ועוד אמר רבי אליעזר עומד אדם על המוקצה ערב שבת בשביעית וכו׳ טעמא דשביעית דלאו בר עשורי הוא הא בשאר שני שבוע הכי נמי דאסור מ״ט לאו משום דשבת קבעה

לא שאני התם כיון דאמר מכאן אני אוכל למחר קבע ליה עלויה אי הכי מאי אריא שבת אפילו בחול נמי הא קמ״ל דטבל מוכן הוא אצל שבת שאם עבר ותקנו מתוקן

דף לה עמוד א

והלא מותרו חוזר ושמעינן ליה לרבי אליעזר דאמר כל היכא דמותרו חוזר לא קבע

דתנן הנוטל זיתים מן המעטן טובל אחת אחת במלח ואוכל ואם טבל ונתן לפניו עשרה חייב ר״א אומר מן המעטן טהור חייב מן המעטן טמא פטור מפני שהוא מחזיר את המותר

והוינן בה מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא וא״ר אבהו רישא במעטן טהור וגברא טמא דלא מצי מהדר ליה

סיפא במעטן טמא וגברא טמא דמצי מהדר ליה

מתניתין נמי במוקצה טהור וגברא טמא דלא מצי מהדר ליה והלא מוחזרין ועומדין הן

אלא אמר רב שימי בר אשי ר״א קא אמרת רבי אליעזר לטעמיה דאמר תרומה קבעה וכ״ש שבת דתנן פירות שתרמן עד שלא נגמרה מלאכתן ר״א אוסר לאכול מהן עראי וחכמים מתירין

ת״ש מסיפא וחכ״א עד שירשום ויאמר מכאן ועד כאן טעמא דע״ש בשביעית דלאו בר עשורי הוא הא בשאר שני שבוע דבני עשורי נינהו אסורים מ״ט לאו משום דשבת קבעה

לא שאני התם כיון דאמר מכאן ועד כאן אני אוכל למחר קבע ליה אי הכי מאי אריא שבת אפילו בחול נמי הא קמ״ל דטבל מוכן הוא אצל שבת שאם עבר ותקנו מתוקן

ורמינהי היה אוכל באשכול ונכנס מגנה לחצר ר״א אומר יגמור רבי יהושע אומר לא יגמור

חשכה בלילי שבת ר״א אומר יגמור ר׳ יהושע אומר לא יגמור

התם כדקתני טעמא ר׳ נתן אומר לא כשאמר ר״א יגמור בחצר יגמור אלא יוצא חוץ לחצר ויגמור ולא כשאמר ר״א יגמור בשבת יגמור אלא ממתין למוצאי שבת ויגמור

כי אתא רבין א״ר יוחנן אחד שבת ואחד תרומה ואחד חצר ואחד מקח כולן אין קובעין אלא בדבר שנגמרה מלאכתן

שבת לאפוקי מדהלל דתניא המעמר פירות ממקום למקום לקצור וקדש עליהן היום א״ר יהודה הלל לעצמו אוסר

דף לה עמוד ב

חצר לאפוקי מדרבי יעקב דתנן המעביר תאנים בחצרו לקצות בניו ובני ביתו אוכלין מהן עראי ופטורים מן המעשר ותני עלה רבי יעקב מחייב ור׳ יוסי בר׳ יהודה פוטר

תרומה לאפוקי מדרבי אליעזר דתנן פירות שתרמן עד שלא נגמרה מלאכתן ר״א אוסר לאכול מהן עראי וחכמים מתירין

מקח (כדתנן) הלוקח תאנים מעם הארץ במקום שרוב בני אדם דורסין אוכל מהן עראי ומעשרן דמאי

שמע מינה תלת ש״מ מקח אינה קובעת אלא בדבר שנגמרה מלאכתו וש״מ רוב עמי הארץ מעשרין הן וש״מ מעשרין דמאי מעמי הארץ אפי׳ בדבר שלא נגמרה מלאכתו

ולאפוקי מהא דתנן המחליף פירות עם חבירו זה לאכול וזה לאכול זה לקצות וזה לקצות זה לאכול וזה לקצות חייב רבי יהודה אומר לאכול חייב לקצות פטור:

הדרן עלך המביא

מתני׳ **משילין** פירות דרך ארובה ביו״ט אבל לא בשבת ומכסים פירות בכלים מפני הדלף וכן כדי יין וכדי שמן ונותנין כלי תחת הדלף בשבת:

גמ׳ אתמר רב יהודה ורב נתן חד תני משילין וחד תני משחילין

אמר מר זוטרא מאן דתני משילין לא משתבש ומאן דתני משחילין לא משתבש מאן דתני משילין לא משתבש דכתיב (דברים כח, מ) כי ישל זיתך ומאן דתני משחילין לא משתבש דתנן השחול והכסול שחול שנשמטה ירכו כסול שאחד מירכותיו גבוהה מחברתה

אמר רב נחמן בר יצחק מאן דתני משירין לא משתבש ומאן דתני משחירין לא משתבש ומאן דתני מנשירין לא משתבש

מאן דתני משירין לא משתבש דתנן רבי ישמעאל אומר נזיר לא יחוף ראשו באדמה מפני שמשיר את השער ומאן דתני משחירין לא משתבש דתנן השחור והזוג של ספרים אע״פ שנחלקו טמאין

ומאן דתני מנשירין לא משתבש דתנן מי שנשרו כליו במים מהלך בהם ואינו חושש אי נמי מהא דתנן איזהו לקט הנושר בשעת קצירה:

תנן משילין פירות דרך ארובה ביו״ט עד כמה א״ר זירא א״ר אסי ואמרי לה אמר רבי אסי א״ר יוחנן כאותה ששנינו מפנין ארבע וחמש קופות של תבן ושל תבואה מפני האורחים ומפני בטול בית המדרש

ודלמא שאני התם דאיכא בטול בית המדרש אבל הכא דליכא בטול בית המדרש לא א״נ התם היינו טעמא דארבע וחמש קופות שרי משום שבת דחמירא ולא אתי לזלזולי ביה אבל יו״ט דקיל ואתי לזלזולי ביה כלל כלל לא

אי נמי לאידך גיסא התם היינו טעמא דליכא הפסד ממון אבל הכא דאיכא הפסד ממון אפילו טובא נמי

דף לו עמוד א

התם תנן אבל לא את האוצר ואמר שמואל מאי אבל לא את האוצר אבל לא יגמור את האוצר כולו דלמא אתי לאשויי גומות הכא מאי

התם הוא בשבת דאסור משום דחמיר אבל יום טוב דקיל שפיר דמי או דלמא התם דאיכא בטול בית המדרש אמרת לא הכא דליכא בטול בית המדרש לא כל שכן

והכא תנן משילין פירות דרך ארובה ביו׳׳ט ואמר רב נחמן לא שנו אלא באותו הגג אבל מגג לגג לא ותניא נמי הכי אין מטלטלין מגג לגג אפי׳ כשגגותיהן שוין

התם מאי (כל שכן שבת דחמירא או דלמא) הכא הוא דאסור משום יום טוב דקיל ואתי לזלזולי ביה אבל שבת דחמירא ולא אתי לזלזולי בה שפיר דמי

או דלמא מה הכא דאיכא הפסד פירות אמרת לא התם דליכא הפסד פירות לא כל שכן

הכא (תנן) לא ישלשלם בחבל בחלונות ולא יורידם דרך סולמות התם מאי הכא ביום טוב הוא דאסור דליכא בטול בית המדרש אבל שבת דאיכא בטול בית המדרש שפיר דמי

או דלמא הכא דאיכא הפסד פירות אמרת לא התם דליכא הפסד פירות לא כל שכן תיקו:

ומכסין את הפירות: אמר עולא ואפילו אוירא דלבני ר' יצחק אמר פירות הראוין ואזדא ר' יצחק לטעמיה דאמר ר' יצחק אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת

תנן מכסין את הפירות בכלים פירות אין אוירא דלבני לא הוא הדין דאפי' אוירא דלבני ואיידי דתנא רישא משילין פירות תנא סיפא נמי מכסין את הפירות

תנן וכן כדי יין וכן כדי שמן הכא במאי עסקינן בטיבלא

הכי נמי מסתברא דאי סלקא דעתך כדי יין וכדי שמן דהתירא הא תנא ליה רישא פירות

כדי יין וכדי שמן אצטריכא ליה סלקא דעתך אמינא להפסד מרובה חששו להפסד מועט לא חששו קמ"ל

תנן נותנין כלי תחת הדלף בשבת בדלף הראוי

תא שמע פורסין מחצלת על גבי לבנים בשבת דאייתור מבנינא דחזי למזגא עלייהו

תא שמע פורסין מחצלת על גבי אבנים בשבת באבנים מקורזלות דחזיין לבית הכסא

תא שמע פורסין מחצלת על גבי כורת דבורים בשבת בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ובלבד שלא יתכוין לצוד התם נמי דאיכא דבש

אמר ליה רב עוקבא ממישן לרב אשי התינח בימות החמה דאיכא דבש בימות הגשמים מאי איכא למימר לא נצרכא אלא לאותן שתי חלות אותן שתי חלות מוקצות הן הכא במאי עסקינן שחשב עליהם

אבל לא חשב עליהם מאי אסור אדתני ובלבד שלא יתכוין לצוד לפלוג ולתני בדידה במה דברים אמורים שחשב עליהן אבל לא חשב עליהם אסור

הכי קאמר אע"פ שחשב עליהן ובלבד שלא יתכוין לצוד

במאי אוקימתא כרבי יהודה דאית ליה מוקצה אימא סיפא ובלבד שלא יתכוין לצוד אתאן לרבי שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר

ותסברא דרבי שמעון והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות

לעולם כולה רבי יהודה היא והכא במאי עסקינן דאית ביה כוי ולא תימא לרבי יהודה ובלבד שלא יתכוין לצוד

דף לו עמוד ב

אלא אימא ובלבד שלא יעשנה מצודה פשיטא מהו דתימא במינו נצוד אסור שלא במינו נצוד מותר קמ"ל

רב אשי אמר מי קתני בימות החמה ובימות הגשמים בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים קתני ביומי ניסן וביומי תשרי דאיכא חמה ואיכא גשמים ואיכא דבש:

ונותנין כלי תחת הדלף בשבת: תנא אם נתמלא הכלי שופך ושונה ואינו נמנע

בי רחיא דאביי דלוף אתא לקמיה דרבה אמר ליה זיל עייליה לפוריך להתם דלהוי כגרף של רעי ואפקיה

יתיב אביי וקא קשיא ליה וכי עושין גרף של רעי לכתחלה אדהכי נפל בי רחיא דאביי אמר תיתי לי דעברי אדמר

אמר שמואל גרף של רעי ועביט של מימי רגלים מותר להוציאן לאשפה וכשהוא מחזירו נותן בו מים ומחזירו

סבור מינה גרף של רעי אגב מנא אין בפני עצמו לא ת״ש דההוא עכברתא דאשתכח בי אספרמקי דרב אשי אמר להו רב אשי נקטה בצוציתה ואפקוה:

מתני׳ כל שחייבין עליו משום שבות משום רשות משום מצוה בשבת חייבין עליו ביו״ט

ואלו הן משום שבות לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים ולא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין

ואלו הן משום רשות לא דנין ולא מקדשין ולא חולצין ולא מיבמין

ואלו הן משום מצוה לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין ולא מגביהין תרומה ומעשר

כל אלו ביו״ט אמרו קל וחומר בשבת אין בין יו״ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד:

גמ׳ לא עולין באילן גזרה שמא יתלוש

ולא רוכבין על גבי בהמה גזרה שמא יצא חוץ לתחום שמע מינה תחומין דאורייתא אלא גזרה שמא יחתוך זמורה

ולא שטין על פני המים גזרה שמא יעשה חבית של שייטין:

ולא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין: גזרה שמא יתקן כלי שיר:

ואלו הן משום רשות לא דנין: והא מצוה קעביד לא צריכא דאיכא דעדיף מיניה:

ולא מקדשין: והא מצוה קעביד לא צריכא

דף לז עמוד א

דאית ליה אשה ובנים:

לא חולצין ולא מיבמין: והא מצוה קא עביד לא צריכא דאיכא גדול ומצוה בגדול ליבם

וכלהו טעמא מאיגזרה שמא יכתוב:

ואלו הן משום מצוה לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין: גזרה משום מקח וממכר:

ולא מגביהין תרומות ומעשרות: פשיטא תני רב יוסף לא נצרכא אלא ליתנה לכהן בו ביום

וה״מ פירי דטבילי מאתמול אבל פירי דטבילי האידנא כגון עיסה לאפרושי מינה חלה מפרשינן ויהבינן לכהן

והני משום רשות איכא משום שבות ליכא והני משום מצוה איכא משום שבות ליכא

א״ר יצחק לא מבעיא קאמר לא מבעיא שבות גרידתא דאסור אלא אפי׳ שבות דרשות נמי אסור ולא מבעיא שבות דרשות דאסור אלא אפי׳ שבות דמצוה נמי אסור:

כל אלו ביו״ט אמרו: ורמינהו משילין דרך ארובה ביו״ט אבל לא בשבת

אמר רב יוסף לא קשיא הא ר״א הא ר׳ יהושע

דתניא אותו ואת בנו שנפלו לבור ר״א אומר מעלה את הראשון על מנת לשוחטו ושוחטו והשני עושה לו פרנסה במקומו כדי שלא ימות

ר׳ יהושע אומר מעלה את הראשון ע״מ לשוחטו ואינו שוחטו וחוזר ומערים ומעלה השני רצה זה שוחט רצה זה שוחט

א״ל אביי ממאי דילמא עד כאן לא קאמר ר״א התם אלא דאפשר בפרנסה אבל הכא דלא אפשר בפרנסה לא

א״נ עד כאן לא קאמר ר׳ יהושע התם אלא דאפשר לאערומי אבל הכא דלא אפשר לאערומי לא

אלא אמר רב פפא לא קשיא הא בית שמאי הא בית הלל

דתנן ב״ש אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרה״ר וב״ה מתירין

דלמא לא היא עד כאן לא קא אמרי בית שמאי התם אלא אהוצאה אבל אטלטול לא אטו טלטול לאו צורך הוצאה הוא:

מתני׳ הבהמה והכלים כרגלי הבעלים המוסר בהמתו לבנו או לרועה הרי אלו כרגלי הבעלים

כלים המיוחדין לאחד מן האחין שבבית הרי אלו כרגליו ושאין מיוחדין הרי אלו כמקום שהולכין

השואל כלי מחבירו מעיו״ט כרגלי השואל ביו״ט כרגלי המשאיל וכן האשה ששאלה מחברתה תבלין ומים ומלח לעיסתה הרי אלו כרגלי שתיהן ר׳ יהודה פוטר במים מפני שאין בהן ממש:

גמ׳ מתניתין

דף לז עמוד ב

דלא כר׳ דוסא דתניא ר׳ דוסא אומר ואמרי לה אבא שאול אומר הלוקח בהמה מחברו מערב יו״ט אע״פ שלא מסרה לו אלא ביו״ט הרי היא כרגלי הלוקח והמוסר בהמה לרועה אע״פ שלא מסרה לו אלא ביו״ט הרי היא כרגלי הרועה

אפי׳ תימא ר׳ דוסא ולא קשיא כאן ברועה אחד כאן בשני רועים דיקא נמי דקתני לבנו או לרועה שמע מינה

אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן הלכה כר׳ דוסא ומי אמר ר׳ יוחנן הכי והאמר ר׳ יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן הבהמה והכלים כרגלי הבעלים

ולאו אוקימנא כאן ברועה אחד כאן בשני רועים

ת״ר שנים ששאלו חלוק אחד בשותפות זה לילך בו שחרית לבית המדרש וזה ליכנס בו ערבית לבית המשתה זה ערב עליו לצפון וזה ערב עליו לדרום זה שערב עליו לצפון מהלך לצפון כרגלי מי שערב עליו לדרום

וזה שערב עליו לדרום מהלך לדרום כרגלי מי שערב עליו לצפון

ואם מצעו את התחום הרי זה לא יזיזנה ממקומה

אתמר שנים שלקחו חבית ובהמה בשותפות רב אמר חבית מותרת ובהמה אסורה ושמואל אמר חבית נמי אסורה

מאי קסבר רב אי קא סבר יש ברירה אפי׳ בהמה תשתרי ואי קסבר אין ברירה אפילו חבית נמי אסורה

לעולם קסבר יש ברירה ושניא בהמה דקא ינקי תחומין מהדדי אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב לאיסור מוקצה לא חששו לאיסור תחומין חששו שתיק רב

מאי הוי עלה ר׳ הושעיא אמר יש ברירה ור׳ יוחנן אמר אין ברירה

וסבר ר׳ הושעיא יש ברירה והתנן המת בבית ולו פתחים הרבה כולן טמאים נפתח אחד מהן הוא טמא וכולן טהורים חשב להוציאו באחד מהן או בחלון שיש בו ארבעה על ארבעה מצלת על הפתחים כולן

ב״ש אומרים והוא שחשב עליו עד שלא ימות המת וב״ה אומרים אף משימות המת

ואתמר עלה אמר ר׳ הושעיא לטהר את הפתחים מכאן ולהבא מכאן ולהבא אין למפרע לא

אפוך ר׳ הושעיא אמר אין ברירה ור׳ יוחנן אמר יש ברירה

ומי אית ליה לר׳ יוחנן ברירה והאמר רב אסי א״ר יוחנן האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל

וכי תימא כי לית ליה לרבי יוחנן ברירה בדאורייתא אבל בדרבנן אית ליה

ובדרבנן מי אית ליה והתני איו

ר׳ יהודה אומר אין אדם מתנה על שני דברים כאחד אלא אם בא חכם למזרח עירובו למזרח למערב עירובו למערב ואילו לכאן ולכאן לא

דף לח עמוד א

והוינן בה מ״ש לכאן ולכאן דלא דאין ברירה מזרח ומערב נמי אין ברירה

וא״ר יוחנן וכבר בא חכם אלמא לית ליה לר׳ יוחנן ברירה

אלא לעולם לא תיפוך וכי לית ליה לרבי אושעיא ברירה בדאורייתא אבל בדרבנן אית ליה

דרש מר זוטרא הלכה כרבי אושעיא

אמר שמואל שור של פטם הרי הוא כרגלי כל אדם שור של רועה הרי הוא כרגלי אותה העיר:

השואל כלי מחבירו מערב יו״ט: פשיטא לא צריכא שלא מסרו לו אלא ביו״ט מהו דתימא לאו ברשותיה אוקמיה קמ״ל

מסייע ליה לר׳ יוחנן דא״ר יוחנן השואל כלי מחבירו מערב יום טוב אף על פי שלא נתנו לו אלא ביו״ט הרי הוא כרגלי השואל:

ביו״ט כרגלי המשאיל: פשיטא לא צריכא דרגיל ושאיל מיניה מהו דתימא ברשותיה קא מוקים ליה קמ״ל מימר אמר דלמא משכח איניש אחרינא ואזיל ושאיל מיניה:

וכן האשה ששאלה מחברתה: כי סליק רבי אבא אמר יהא רעוא דאימא מלתא דתתקבל כי סליק אשכחיה לר׳ יוחנן ורבי חנינא בר פפי ור׳ זירא ואמרי לה ר׳ אבהו ור׳ שמעון בן פזי ור׳ יצחק נפחא ויתבי וקאמרי אמאי ולבטיל מים ומלח לגבי עיסה אמר להו ר׳ אבא

דף לח עמוד ב

הרי שנתערב לו קב חטין בעשרה קבין חטין של חבירו יאכל הלה וחדי אחיכו עליה אמר להו גולתיכו שקלי הדור אחיכו עליה

אמר רב אושעיא שפיר עבוד דאחיכו עליה מאי שנא חטין בשעורים דלא קאמר להו דהוה ליה מין בשאינו מינו ומין בשאינו מינו בטיל חטין בחיטין נמי נהי דלרבי יהודה לא בטיל לרבנן מבטל בטיל

אמר ליה רב ספרא משה שפיר קאמרת ולא שמיע להו הא דאמר רבי חייא קטוספאה משמיה דרב הבורר צרורות מגרנו של חברו חייב לשלם לו דמי חטים

אלמא כילא חסריה הכא נמי כילא חסריה

א״ל אביי ולא שני ליה למר בין ממון שיש לו תובעין לממון שאין לו תובעין

א״ל וליטעמיך הא דאמר רב חסדא נבלה בטלה בשחוטה לפי שאי אפשר לשחוטה שתעשה נבלה

שחוטה אינה בטל׳ בנבלה לפי שאפשר לנבלה שתעשה שחוט׳

הכי נמי דכי אית לה בעלים לא בטלה וכי תימא הכי נמי והא תניא א״ר יוחנן בן נורי חפצי הפקר קונין שביתה אע״פ שאין להם בעלים דומין כמי שיש להם בעלים

א״ל מי קא מדמית איסורא לממונא איסורא בטיל ממונא לא בטיל

וטעמא מאי

אביי אמר גזרה שמא תעשה עיסה בשותפות

רבא אמר תבלין לטעמ׳ עבידי וטעמ׳ לא בטיל

דף לט עמוד א

ורב אשי אמר משום דהוי ליה דבר שיש לו מתירין וכל דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל:

רבי יהודה פוטר במים: מים אין מלח לא והא תניא ר' יהודה אומר מים ומלח בטלין בין בעיסה בין בקדרה לא קשיא הא במלח סדומית הא במלח אסתרוקנית

והתניא ר' יהודה אומר מים ומלח בטלין בעיסה ואין בטלין בקדרה מפני רוטבה לא קשיא הא בעבה הא ברכה:

מתני' הגחלת כרגלי הבעלים ושלהבת בכל מקום גחלת של הקדש מועלין בה ושלהבת לא נהנין ולא מועלין המוציא גחלת לרה"ר חייב ושלהבת פטור:

גמ' ת"ר חמשה דברים נאמרו בגחלת הגחלת כרגלי הבעלים ושלהבת בכל מקום גחלת של הקדש מועלין בה ושלהבת לא נהנין ולא מועלין גחלת של ע"ז אסורה ושלהבת מותרת המוציא גחלת לרשות הרבים חייב ושלהבת פטור המודר הנאה מחבירו אסור בגחלתו ומותר בשלהבתו

מאי שנא שלהבת ע"ז דשריא ומאי שנא דהקדש דאסירא ע"ז דמאיסה ובדילי אינשי מינה לא גזרו בה רבנן הקדש דלא מאיס ולא בדילי אינשי מיניה גזרו ביה רבנן:

המוציא גחלת לרשות הרבים חייב ושלהבת פטור: והא תניא המוציא שלהבת כל שהוא חייב אמר רב ששת כגון שהוציאו בקיסם

ותיפוק ליה משום קיסם בדלית ליה שעורא דתנן המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה

אביי אמר כגון דשייפיה מנא משחא ואתלי ביה נורא ותיפוק ליה משום מנא בחספא

ותיפוק ליה משום חספא בדלית ליה שעורא דתנן חרס כדי ליתן בין פצים לחבירו דברי ר' יהודה

אלא הא דתנן המוציא שלהבת פטור היכי משכחת לה כגון דאדייה אדויי לרה"ר:

מתני' בור של יחיד כרגלי היחיד ושל אנשי אותה העיר כרגלי אנשי אותה העיר ושל עולי בבל כרגלי הממלא:

גמ' רמי ליה רבא לרב נחמן תנן בור של יחיד כרגלי היחיד ורמינהו נהרות המושכין ומעינות הנובעין הרי הן כרגלי כל אדם אמר (רבא) הכא במאי עסקינן) במכונסין ואתמר נמי א"ר חייא בר אבין אמר שמואל במכונסין:

ושל עולי בבל כרגלי הממלא: אתמר מילא ונתן לחבירו רב נחמן אמר כרגלי מי שנתמלאו לו רב ששת אמר כרגלי הממלא

במאי קא מיפלגי מר סבר בירא דהפקרא הוא ומר סבר בירא דשותפי הוא

איתיביה רבא לרב נחמן הריני עליך חרם המודר אסור

דף לט עמוד ב

הרי אתה עלי חרם הנודר אסור הריני עליך ואתה עלי שניהם אסורים זה בזה ומותרין בשל עולי בבל ואסורין בשל אותה העיר

ואלו הן דברים של עולי בבל הר הבית הלשכות והעזרות ובור של אמצע הדרך ואלו הן של אותה העיר הרחוב ובית הכנסת ובית המרחץ

ואי אמרת בירא דשותפי הוא אמאי מותר והתנן השותפין שנדרו הנאה זה מזה אסורים ליכנס לחצר לרחוץ בבור

לרחוץ ה"נ והכא במאי עסקינן למלאות מר מדידיה קא ממלא ומר מדידיה קא ממלא

וסבר רב נחמן יש ברירה והתנן האחין השותפין כשחייבין בקלבון פטורין ממעשר בהמה

וכשחייבין במעשר בהמה פטורין מן הקלבון

ואמר רב ענן לא שנו אלא שחלקו גדים כנגד טלאים וטלאים כנגד גדים

אבל חלקו גדים כנגד גדים וטלאים כנגד טלאים אומר זהו חלקו המגיעו משעה ראשונה לכך

ורב נחמן אמר אפילו חלקו גדים כנגד גדים וטלאים כנגד טלאים אין אומר זה חלקו המגיעו משעה ראשונה לכך

אלא דכולי עלמא בירא דהפקרא היא אלא הכא במגביה מציאה לחבירו קא מיפלגי מר סבר קנה ומר סבר לא קנה:

מתני׳ מי שהיו פירותיו בעיר אחרת וערבו בני אותה העיר להביא אצלו מפירותיו לא יביאו לו ואם ערב הוא פירותיו כמוהו

דף מ עמוד א

מי שזמן אצלו אורחים לא יוליכו בידם מנות אלא אם כן זכה להם מנותיהם מערב יו״ט:

גמ׳ אתמר המפקיד פירות אצל חבירו רב אמר כרגלי מי שהפקידו לו ושמואל אמר כרגלי המפקיד לימא רב ושמואל דאזדו לטעמייהו דתנן אם הכניס ברשות בעל החצר חייב רבי אומר לעולם אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור

ואמר רב הונא אמר רב הלכה כדברי חכמים ושמואל אמר הלכה כרבי לימא רב דאמר כרבנן ושמואל דאמר כרבי

אמר לך רב אנא דאמרי אפי׳ לרבי עד כאן לא קאמר רבי התם אלא דבסתמא לא קביל עליה נטירותא אבל הכא הא קביל עליה נטירותא

ושמואל אמר אנא דאמרי אפי׳ לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דניחא ליה לאיניש דניקום תוריה ברשותיה דבעל חצר דאי מזיק ליה לא מיחייב אבל הכא מי ניחא ליה לאיניש דליקום פיריה ברשותיה דחבריה

תנן ואם ערב הוא פירותיו כמוהו ואי אמרת כרגלי מי שהפקידו אצלו כי ערב הוא מאי הוי אמר רב הונא אמרי בי רב כגון שיחד לו קרן זוית

ת״ש מי שזמן אצלו אורחים לא יוליכו בידם מנות אא״כ זכה להם מנותיהם מערב יו״ט ואי אמרת כרגלי מי שהפקידו אצלו כי זכה להם ע״י אחר מאי הוי ה״נ כיון שזכה להם ע״י אחר כמי שיחד לו קרן זוית דמי

ואיבעית אימא זכה שאני

רב חנא בר חנילאי תלא בשרא בעברא דדשא אתא לקמיה דרב הונא א״ל אי את תלית זיל שקיל ואי אינהו תלו לך לא תשקול

ואי איהו תלא מי שקיל והא רב הונא תלמיד דרב הוה ואמר רב כרגלי מי שהפקידו אצלו שאני עברא דדשא דכמי שיחד לו קרן זוית דמי

א״ל רב הלל לרב אשי ואי אינהו תלו ליה לא שקיל והאמר שמואל שור של פטם הרי הוא כרגלי כל אדם

א״ל רבינא לרב אשי ואי אינהו תלו ליה לא שקיל והאמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן הלכה כר׳ דוסא א״ל רב אשי לרב כהנא ואי אינהו תלו ליה לא שקיל והתנן הבהמה והכלים כרגלי הבעלים

אלא שאני רב חנא בר חנילאי דגברא רבה הוא וטריד בשמעתיה וה״ק ליה אי את תלית אית לך סימנא בגוויה ולא מסחת דעתך מניה זיל שקול ואי אינהו תלו לך מסחת דעתך ולא תשקול:

מתני׳ אין משקין ושוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות אלו הן בייתות הלנות בעיר מדבריות הלנות באפר:

גמ׳ למה לי למימר משקין ושוחטין מילתא אגב אורחיה קמ״ל דלשקי אינש בהמתו והדר לשחוט משום סרכא דמשכא

ת״ר אלו הן מדבריות ואלו הן בייתות מדבריות כל שיוצאות בפסח ורועות באפר ונכנסות ברביעה ראשונה ואלו הן בייתות כל שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום רבי אומר אלו ואלו בייתות הן אלא אלו הן מדבריות כל שיוצאות ורועות באפר ואין נכנסות לישוב לא בימות החמה ולא בימות הגשמים

ומי אית ליה לרבי מוקצה והא בעא מיניה ר׳ שמעון בר רבי מרבי פצעילי תמרה לר״ש מהו א״ל אין מוקצה לר״ש

דף מ עמוד ב

אלא גרוגרות וצמוקין בלבד

איבעית אימא הני נמי כגרוגרות וצמוקין דמי ואיבעית אימא לדבריו דר״ש קאמר וליה לא ס״ל

ואיבעית אימא לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי אין מוקצה אלא לדידכו אודו לי מיהת היכא דיוצאות ורועות בפסח ונכנסות ברביעה ראשונה דבייתות הן ואמרו ליה רבנן לא מדבריות הן:

הדרן עלך משילין פירות וסליקא לה מסכת ביצה